

R.P.R.

BIBLIOTECA CENTRALA
A
UNIVERSITAȚII
DIN
BUCUREȘTI

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
București

Cota 4268

Inventar 85707

1947

M₁ 43861/33438
T₂ 43862/33433

I. 4868

~~Inv. A. 15.490~~

~~u. 33637~~

VASILIE ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

PARTEA ÎNTEIA

TEATRU

u.!

85707

Donația Th. Rosetti

BUCUREȘCI

Editura Librăriei SOCECŪ & Comp.

7. Calea Mogoșiei 7.

1875

BIbliOTECA CENTRALĂ LA UNIVERSITATEA
BUCUREȘTI
4868

1947

CONTROL 1953

1858

re 77/04

Stabil. Litho-Typografic: SOCECŪ, SANDER & TECLU.
[3990].

Bibliotecă Centrală
BUCUREȘTI
Cota 4868
Inventar 857c

B.C.U. Bucuresti

C85707

CUPRINDEREA

TEATRU

VOLUMUL I.

CANȚONETE COMICE.

	Pagina.
Șoldan Vitézul.	1
Mama Anghelușa, doctoroé.	7
Herșeu Boccegiul.	17
Clevetici, ultra-demagogul.	27
Sandu Napoilă, ultra-retrogradul.	35
Surugiul.	43
Ion Păpușarul.	55
Cucóna Chirița în voiajiu.	67
Barbu Lăntarul.	77
Paraponisitul.	87
Kera Nastasia séu mania pensiilor.	97
Haïmana.	109
Gură-Cască, om politic.	121

SCENETE.

Stan Covrigarul.	133
Vivandiera, scenă militară.	149
Păcală și Tândală, dialog politic în versuri.	159

OPERETE.

Scara Măței.	173
Craiu nou.	211
Harță rădășul.	249

VOLUMUL AL II.
VODEVILURÎ.

Rămăşagul	293
X Pétra din casă	321
Nunta ţerănescă, tablou naţional	363
Chiriţa în Iaşi seú 2 fete ş'o nenecă, 3 acte	389
Chiriţa în provincie, 2 acte	467
Doi morţi vii, 2 acte.	549
Cinel-Cinel.	653
Rusaliile	687
Agachi Flutur, 3 acte	731
Arvinte şi Pepelea	821
Millo director seú mania posturilor	849
Paracliserul seú Florin şi Florica, operetă	893
Drumul de ferú.	935

VOLUMUL AL III.
COMEDIÛ.

Iorgu de la Sadagura seú Nepotu 'i salba dracului, comedie în 3 acte	987
Creditorii.	1053
Iaşii în carnaval, tablou în 3 acte	1083
Kir Zulkaridi	1141
Concina, proverb	1195
Ginerele lui Hagi-Petcu, comedie în 2 acte.	1217
Nobila cerşitoare	1293
Boieri şi Ciocoi, comedie în 5 acte	1325

VOLUMUL AL IV.

D R A M E.

Cetatea Némţului, dramă istorică în 3 acte.	1477
Lipitorile satelor în 5 acte.	1529
Sgărcitul risipitor, în 4 acte.	1623

PREFAȚĂ

O istorie mult interesantă pentru acei ce iubesc a studia fazele prin care trecu instituțiile naționale, ar fi istoria literară și anecdotică a teatrului nostru. Cine însă ar fi în stare să o scrie mai bine decât un om care, ca artistul nostru Matei Millo, găsindu-se pe scenă de la început, a asistat ca luptător neobosit la toate dificultățile nasterii și existenței acelei instituții. Dar Millo va întreprinde oare o asemenea operă? Este probabil că nu; căci fiind, cum se știe, unghie și carne cu teatrul, ar fi obligat să vorbească necontenit de dânsul, în tripla sa calitate de director, actor și autor dramatic. Simțul său de modestie, precum și cultul său fanatic pentru antica divinitate română, Ienea, cult practicat mai cu osebire de artiștii cei mari, îl vor împedeca negreșit a resfoi albumul numeroaselor sale suvenire și a estrage din ele materia unei istorii a scenei.

Aceste le șicem cu scop de a zădări amorul propriu și verva lui Millo, și cu speranță că vechiul nostru amic ne va da o plăcută desmintire.

Millo ar spune publicului, cu talentul său sciut, cum a fost atras din prima'i junie către arta frumoasă la a cărei culme el a ajuns, călcând în picioare prejudiciile de familie și de poziție socială; cum sub îndemnul acelei puternici vocații, el a organizat un teatru de societate chiar pe la anul 1835, și a creat rolurile Poetului romantic și a Postelnicului Sandu Curcă, două piese compuse de el însuși, și care au avut mare succes.

Cum pe același timp, rectorul Academiei Mihailene, Gheorghe Asaki, luând direcția teatrului român și formând o trupă cu elevi din ȃșul institut, se opintă, cu mai mult zel decât noroc, a deslășura pe scenă drame istorice, și a să înălța *ex-abrupto* în regiunile operei italiene prin reprezentarea Normei! cercări îndrăznețe în adevăr, dar' nepotrivite nici cu gustul publicului, nici cu mijlocele junilor diletanți cari n'aveau idee de musică.

Cum în anii următori succedară direcțiile lui C. Carageali, venit în Iași de la București, și a unui profesor de himie și fizi-că, T. Stamatii, sub cari a început mai mulți tineri, impiegați de cancelarii, a înbrășișa cariera seducătoare de actori, deși erau condamnați, sermanii, a juca piese reu traduse din repertoare franceze și germane, seú drame originale pline de anahronisme comice, precum: *alergări de cai pe canalurile Veneției*, și *inpușcături de pistole înaintea descoperirii prafului de pușcă*.

Cum pe la 1840, Guvernul voind să dea probe de încurageare teatrului național, numi un comitet compus de C. Negruți, M. Cogălniceanu și V. Alecsandri, ș'apoi, cu un *sans facon* demn de acea epochă, lăsă direcția pe spinarea lor fără a să preocupa dacă le cuvinea seú ba; cum ei se vedură obligați a deveni autori fără voie, precum deveniseră directori fără voie, și se puseră pe lucru, traducând, localisând, componând un șir de piese ce fură bine primite. Multe din acele piese s'au perduto, precum: *Orbul fericit de Cogălniceanu*, *Bochet*, tată și fiu de *Negruzzi*, *Spatarul Hațmațuki*, comedie în versuri, *Farmasonul de la Hir-lău*, *Cinovnicul* și *Modista* de Alecsandri, toate scrise într'un stil simplu și conform atât cu gradul de educație literară a publicului, cât și cu talentele începătoare a noilor amatori de scenă.

Cum, după câțiva ani, Millo luând în mână frêele direcției, a îndreptat teatrul pe calea progresului, prin îngrijirea punerii în scenă, prin împărțirea nimerită a rolurilor, prin perfecționarea joelului actorilor, căror le-a servit de model, și prin buna compunere a repertoriului dramatic. În acea epochă teatrul din Iași a fost la apogeu, căci Millo a creat tipurile originale a Babei Hârcăi, a lui Nișorescu, a lui Tuzu Calicul, a Kiritei,

a lui Herșcu bokcegiul, a lui Kir Gaitanis, a Mamei Anghelușă, a lui Kir Zuliariadis, a Muzei de la Burdujeni, etc. tipuri variate ce vor rămânea mult timp neșterse din analele scenei noastre naționale.

Cum el, în fine, așezându-se apoi în București a marcat cu sigilul marelui său talent pe Barbu lăutarul, pe Moise din Lipitorile satelor, pe Paraponisitul, pe Kera Nastasia, pe Paraklisierul, pe Haïmana, etc. și a știut să menție teatrul nostru în caracterul său român.

Dar', o mai repetăm, pentru ca să facă o asemenea interesantă narație, pentru ca să arate luptele cu censura și dificultățile de tot soiul ce a întâmpinat în lunga sa carieră dramatică, Millo ar fi nevoit a se pune pe scenă fără contenire. Acest motiv, ne e tēmă că 'l va opri de a lua condeïul spre a înavuși bibliotecele noastre cu istoria teatrului național.

În lipsa aceluï tesaur din care amă putea undi multe elemente pentru scrierea acestei prefațe, nu putem face mai bine decât să publicăm aici câteva din epistolele adresate unui amic în diferite epoce. În ele se găsesc multe notițe curioșe despre starea societății de la 1840 încôci, despre mersul progresiv al teatrului și despre motivele ce ne-au îndemnată a compune Repertoriul de piese cuprinse în acéstă ediție.

Declarăm că nu fala de autor dramatic ne-a consiliat a da publicitate acestor opere ușore, dar' pentru că le considerăm ca elemente ce ară putea servi, cât de pușin, la scrierea unei istorii a scenei române. Facă Cerul ca în curënd se se nască spiritul predestinat a produce acea însemnată lucrare.

Iasi, 184...

Iubite amice. — Crescuți amēdoï în Franța din copilăria noastră, ne-amă despărțitū de un an, lung cât un secol; tu ai mai rămas la Paris, o! fericitulē între fericitū! ear' eū m'am întors în Iași, aducēnd cu mine un mare bagagū de ilusiū și de idei

moderne. Adorator fervent a Treimeii sfinte și mântuitoare ce reprezintă *libertatea, egalitatea și fraternitatea*, am reintrat în țară ca un fanatic naiv și convins că voi găsi pretutindene aceste sacre principuri în aplicare... însă am găsit:

Libertatea lănțuită cu însași mâna Domnitorului sub impulsia ocultă a consulului rusesc; libertatea preseii ciocărită de foarfeca censurei, foarfecă încredințată unui impiecat de la Postelnicie, care din cauza tristeii sale meserii a agiuns a sēmēna la față cu hīdele Parce din Mitologie. Singura libertate respectată și chiar încuragiată este libertatea de a se face prea plecatul, prea supusul, prea umilitul *rob* al Guvernului și *parintesc*.

Am găsit egalitatea turtită, sērmana! subt un nāmol de prejudețe absurde și de privilegiuri monstruoase, un nāmol atât de mare, atât de greū, cât ar trebui un cutremur social pentru ca sē 'l restoarne și sē 'l risipească. El este compus de mai multe păruri ce apasă una pe alta ca stratificările unui munte. Dede-sub, la bază, stă întins pe brēnci poporul!.. peste dēnsul impiegații subalterni ai Guvernului și ai proprietarilor de moșii; ear' peste acestia diferitele clase de boeri, micī, mijlocii și mari. purtând în spinare pe unul din ei care, cu mila lui Dumnezeu, adică: cu protecția Rosieii, cu mila Sultanului, și cu mila Vizirului, miluit cu peșcheșurī, a devenit Voevod.

Nimic mai trist decât aspectul poporului strivit! Nimic mai viclean și mai brutal decât tipul subalternilor puși în contact cu el; nimic mai umilit decât fisionomia boerilor micī; nimic mai *grotesque* decât îngâmfarea boerilor mari!.. Toți se credū nobili, de și pușini, prea pușini aū oare care tradiții de familie, șterse de mătura timpului și comprometate prin multe fapte lipsite de noblețā. Unii se fălescū că se coborū din Domniī vechi a Moldovei, când, cercetând bine în trecut, nu s'ar găsi alt Domn în spița neamului lor decât poate pe Ciubār Vodă din poveste; alții mergū mai departe, mergū pân' în Constantinopoli ca sē 'și găesască rudiiri problematice cu nu știū care Împērații Bizantinī; alții ear mai nesățioși, nemulțēmindu-se cu titlurile locale, se pretindū... (poporul dice însă că se poreclescū) Conți și Baroni.

Precum vești, amice, societatea noastră presintă o varietate foarte curiosă de tipuri bune de studiat. În ea domnește vanitatea care esclude egalitatea, însă acel defect ridicol este mult mai aparent în generația nouă decât în bătrâni. Părinții noștri păstrează încă obiceiurile simple din vechime, credințele strămoșești, și o patriarhală indulgență către mai micii lor; cuconășii însă, crescuți sub varga dascalilor greci, sînt de o fudulie de parveniți fără margini. Cei din starea întei considerază de ciocoii pe toți cei ce se însiră după dênșii. Cei din starea a doua numesc ciocoii pe acei din starea a treia; acestia la rëndul lor ciocoesc pe nenorociții de mai gîos, și poporul, mai cu minte, îi egalează pe toți cu aceeași poreclă.

Cât pentru noi, tinerii întorși din străinătate, societatea iașană a inventat o categorie deosebită: noi sîntem pantalonari (sans culottes), bonjuriști și duelgii. Noi nu sêrutăm mâna tuturor căftănișilor ce se dîc pe grecește: simandikoși, fiind că avem obrăznicia de a o considera ca o labă. Noi pregătim revoluții în țară pentru că purtăm plete lungi și cravate de carbonari, modă privită cu ochi rîi de consulul rusesc, și prin urmare condamnată de Vodă. Noi, în lipsă de sevas, abordăm pe evgheniști nu cu formula smerită de sêrut talpele, ci cu un simplu bonjour. Noi nu mai avem lege, sîntem eretici, provocăm boerii la duel, mîncăm oameni, criticăm abuzurile, disprețuim drăgălașa chivernisală, cercăm a forma o opinie publică și visăm cai verđi pe păreși... Prin urmare sîntem buni de înfundat pe la monăstiri sau de trimis peste Dunăre; însă fiind că sîntem feciori de boerii și că inspirăm oare care temere, în calitatea noastră de capete stricate, nu se leagă nime de noi. Guvernul se face că închide ochii asupra fărădelegilor noastre, dar' el tot odă ne închide și brațele sale.

Sînt cuconășii prefecți, vornici de aprođi, membri de Divanuri, cuconășii însă prostuți de carte și de minte. Sînt și coloneli cu epoleturi late cât nulitatea lor, însă ei nu știu nici măcar a ști scoate sabia din teacă; ear acei ce au puține cunoștinți militare, bunăvoință și curagiu personal, dacă soarta nu 'i-a co-

borit din pulpa lui Jupiter, ei rămân relegați în rangurile de
gîos... Eată egalitatea sub regimul Reglementului organic; cât pen-
tru *fraternitate* am găsit-o caracterisată în două legende cunoscute:

«Frate, frate, dar' brînda 'i pe banî.

«Cine 'i-a scos ochii? frate-său. — De-aceea sîntu scoși așa
de adînc!

Ce Țicii, amice, de elementul în care sîntem chemați a trăi
noi, elevii academiilor din Franția și Germania? noi deprinși a
răsfla aerul hrănitor și deșteptător a civilizației moderne? noi
care avem aspirări cătră orizonuri necunoscute sub Cerul țerii?..
Mare câmp de lupte se întinde d'inaintea noastră! dar' lupta nu ne
sparie, căci ne susține și ne animează speranța isbîndeii... *Vale!*

Iasi, 184...

Iubite amice. — Răspunsul tîu e vesel, pentru că e scris
departe de atmosfera neguroasă a unui oraș semi-oriental ca Iașul.
Tu 'mî Țicii că scrisoarea mea te-a făcut să asistî la o panoramă
originală ca și aceea care represintă China cu mandarinii săi, și
mă îndemnî a studia tipurile ce mă încungîură, spre a le pune
pe scenă. Susții cu tot dreptul, de și pe un ton glumeț, că un
autor dramatic ar găsi elementele necesare pentru un bogat re-
pertoriu, și îmi impuî misia aceluî autor. Fie!.. Eū însumî m'am-
gîndit adeseorî la o asemenea grea întreprindere, și fiind că încă
la noi nu posedăm nici libertatea tribunei, nici arma Țilnică a
jurnalismului, am proiectat să 'mî fac din teatru un organ spre
bieuîrea năravurilor rele și a ridicolelor societății noastre. Am-
biție frumoasă și atrăgătoare!.. însă am rămas spăriet și descu-
rageat cînd am constatat numeroasele obstacole ce ași avea de
învins.

Susceptibilitatea Guvernului și a societății este cu atît mai
oarbă, că ea n'a fost încă atinsă de nime pînă acum. Un autor
dramatic s'ar espune la multe neagiunsuri din partea puternicilor
Țilei... dar' această considerație nu m'ar împedeca de a'mî ascuți
condeîul.

Dificultățile ce se ridică în ochii mei cu forme urieșe de fantasme, au sorgintea lor chiar în sinul institutului teatral; căci trei lucruri sînt de creat, pentru a se dobîndi un rezultat satisfăcător: 1° limba, 2° gîocul actorilor și 3° educația publicului.

Limba întrebuintată pîn' acum de traducătorii dramelor franceze și germane este o macaronadă ridicolă și indigestă care displace auzului și nimicește interesul pieselor, fie cât de bine gîucate. Toate personajele vorbesc același jargon bursuflat: marchezul ca cîobotarul, princessa ca spălătorița, cardinalul ca vezeteul, împăratul ca bucătarul, etc. și, grație ignorenței traducătorilor, toți rostesc frase tâlcuite cuvînt de cuvînt pe acele din limbi străine: astfelîu auzi pe o tîneră cochetă parisiană dîcînd că a priimit un pui de găină (*elle a reęu un poulet*), sau pe un student exclamînd: Ce chesea!.. ceea ce 'mî cînți nu 'i decăt o rață (*quelle blague!.. ce que tu me chantes là n'est qu'un canard*). Publicul rîmîne cu gura cîscată d'inaintea unor asemîne enormități și pare a'și pregăti buzele pentru șuerare; însă el se arată indulgent, prea-indulgent, și croitorii de frase absurde se simtî astfelîu încurageați a persista în sîcături literare.

Gîocul actorilor este în gradul cel mai înapoit, încât ori ce piesă bună sau rea, spirituală sau proastă, are aceeași soartă: ea 'i măcelărită fără milă!.. Comediile cele mai fine sînt schimbate în bufonerii ordinare, și dramele în bufonerii lugubre; într'un cuvînt teatrul nostru nu e decăt o păpușărie pretențioasă. Și în adevăr nici că poate să fie altfelîu, cînd amatorii ce se urcă pe scenă lipsesc de ori ce cunoștință despre arta dramatică, de ori ce educație pregătitoare pentru cariera de artist. Cum să între în rolul de rege, de ducă, sau de simplu gentilom un bîiet scriitor de la Eforie, care n'a cetit nici o istorie, nu a luat lecții de declamare (neecistînd în Iași conservatoriîu), și nu 'și bate capul să studieze caracterul personajelor ce este însărcinat să reprezinte? Cum să însușască nobleța ereditară și manierele distinse de ducesă o bîiată copilă din mahala, care n'a vîdut nici odată un salon aristocrat?.. Lipsa de modeluri îi obligă a crea rolurile după o închipuire totdeauna greșită, și cât pentru declamarea ace-

lor roluri, ei se mulțimesc a le recita cu o răpegiune monotonă, fără pauze, fără intonații variate, fără natural mai cu samă. Unii însă care se cred artiști cadă în eceses contrar, sbuciumându-se ca nebunii, mișcând brațele ca telegrafuri aeriene, întorcând ochii furiși ca motanii înamorați, și răcnind cu așa furie, că publicul se întreabă: Ce 'i-a apucat?

Când intră pe scenă și se găsesc în fața publicului, sërmanii, stau bñimăciți de uimire, uită rolurile, bălguesc în loc se dee replica, ținū brațele moarte, picioarele țapene și, vedēndu'i, crede cineva că asistă la un spectacol de automați a căror mașinării ar fi ruginite. Tinerii amorezi declarează simțirile lor pe același ton ca și când ar cere un pahar de apă, și toți în genere se abatū din calea adevărului. Singurele roluri necaricaturizate de dēnșii sūntū acele de oameni de rēnd: lachei, argați, precupeți, boierenași proști de la țară, giupinese, mahalagițe, etc., ear' frazele ce le pronunță cu mult natural, sūntū de pildă: *Va!* mânca-te-ar moliile, *cherapleșule!*.. se te ved când 'mī-oīū videa ceafa... frase de înaltă literatură din Tatarasți.

Costiūmele ca și decorurile presintă ades anacronismuri neertate. Scene de codru se petrecū în piețe de orașe; scene de salon în grădini, etc. și în ele se agitā automaticeste marchizii în costiūm de paiați, dame din secolul XVI îmbrăcate după moda de astăzi, care se sërută în gură, și adeseori vorbescū cu dosul întors la public, saū fugū în culise dacă 'și-aū uitatū rolul.

Publicul asistă cu nepăsare la toate aceste netoții, căci nu are idee de condițiile unui bun teatru, și, ce e trist! el pare mai mult dispus a gusta farse grosolane și drame apelpisite, decât piese de înaltă comedie. Pentru el un individ ce se strîmbă ca o momiță, saū strēnută lung, des și tare, e un actor de talent, de și nu 'l numește actor ci *karaghioz*; asemenea el dă diplomă de artist, însă artist cu ducă-se pe pusti, acelu ce sub pretest de a fi dramatic, își sburlește pērul vâlvoii, scrișnește din dinți, geme, țipă, rage, se bate de pāreți, se trîntește la pāmēt și se sbuciumă ca un epileptic.

Eată, amice, elementele nesuficiente de care poate se dispue

un autor pentru interpretarea operelor sale. . . Precum vești, trebuie tot creat: 1° o limbă conformă cu caracterul fiecărui personaj, precum și cu naționalitatea lui, și cu timpul în care trăiește; 2° o școală de declamare pentru a se forma actori inteligenți și corecți în jocul lor pe scenă. Cât pentru public, nu mă îndoiesc că și-ar perfecționa gustul și gîndecata îndată ce s'ar găsi d'inaintea unui spectacol compus de adevărați artiști.

Un teatru perfect nu se improvisează de așî până mîni; trebuie timp și sacrificiuri, și în lipsa acestor două condiții un autor va fi ținut a compune piese ușoare și potrivite cu puterile diletanților, și a merge înainte treptat, punînd un frîu imaginației sale, făcînd act de abnegare, condamnându-se la o lucrare restrînsă și ridicându-și inspirările la talia interpretatorilor. O asemenea întreprindere cere multă bunăvoință, mult tact, multă răbdare din partea celui ce s'ar încerca să creeze un repertoriu național. Ferindu-se de mania traducătorilor de drame cu mare spectacol și cu situații eșagerate, el va alege din repertoarele străine piese plăcute, lesne de gîlucut, și le va localiza cu măiestrie în privirea gustului public, sau mai bine, va compune bucați originale în care va introduce moravurile și tipurile locale.

Elementele nu 'i vor lipsi pentru a agîunge la scop căci societatea noastră este împeștrită cu felurite tipuri comice, și defectele ei, viciurile ei chîiar, formează un grup destul de mărișor: astfel sînt dascalii greci, loghiotații care năucesc pe bîieții scolare români pentru ca să le bage în cap gramatica elină, și îi supun la tot soiul de pedepse corporale ce nimicesc în ei simțul demnității.

Astfel Celebii de la Fanar care, urmînd tradițiile strămoșilor lor, considerază Moldova ca o capră bună de muls, și vin aici să caute ȳestre spre a prinde rădăcină în țară. Ambiția lor se devie: *megas postelnikos*.

Astfel cîocoîl de starea ântei, ornat cu decorații rusești, turești și nemțești, pe care le-a cîștigat pentru serviciuri făcute străinilor în paguba țării. El nu visează decît intervenții

străine și răsturnări de Domni; prin urmare trimite neconținut jalbe la Petersburg și la Înalta Poartă.

Ciocoșul de starea a doua, care aspiră și și noapte a să acūta de Protipenda. Unul din ei poreclit vērul obștesc pentru că se pretinde vēr al șeptelea cu toți Vornicii și Logofeții mari, 'și-a risipit averea numai ca să fie invitat la bal la curte și la adunările aristocrate a contesei S.

Ciocoșul de starea a treia, lipitoare ce sugă sângele stăpânului care 'l crește la sîn.

Împiegații Guvernului, autorisați a'și face averi prin ori ce chip, în timp de trei ani cât sîntu rînduiți în slujbe. Ingenioasele lor iscodiri spre a despoea pe nenorociții împricinați sîntu de natură a presăra domeniul comediei cu miș de incidenturi comice.

Jidovii cămătarî care aū misia de a calici pe boeri, de a corupe țeranii și de a scamota întreaga țară română; cuconașii mândri dar' fricoși, obraznici, cheltuitori, care devinū prada zărafilor; damele care nu mai potū suferi Moldova decând aū făcut un voiagiū în întru; mamele care vinū în carnaval ca să vèneze gineri în capitală; părinții care considerează fetele ca niște petre în casă; ruginele ce se temū de opinia publică ca de iazmă apocaliptică; negliobii, șireții, tălharii de pe toate treptele sociale; prejudecele absurde, pretențiile ridicole, în fine caracterul nedeterminat a unei societăți semi-orientale în care începū a pătrunde ideile și moravurile occidentale. Eată o comoară adevărată pentru un autor dramatic!

Când, cum și cine însă va avea parte de dēnsa? Cine se va folosi de ea ca să 'și facă un bagagiū literar?

That is the question.

Iasi, 1844.

Amice. — Bucură-te său te mălnește; feliçitează-mă său mă tânguește... Am intrat în luptă!

De-acum fie ce-a fi!.. în calitate de strănepot al lui Traian, strig ca Cēsar pe marginea Rubiconului: *Alea jacta est*, fără a mă preocupa nici de cum dacā modestia... însă ești convins ca și mine că noi, Romāni, nu ne închinām ei; noi ne credem cu aptitudine la toate și ne acordām toate însușirile rari și frumoase. Sūntem învățați ca Humbold, diplomați ca Tayllerand, oratori ca Ciceron, viteji ca Mihaï și Stefan, numai modești nu sūntem.

Deci, folosindu-mă de acest mare privilegiu, vin acum a 'ți spune că am cercat să atac douē ridicole proaspete ale societății noastre, ridicole care nefiind combătute la vreme, ar eesercita o influență fatală. Unul consistă întru desprețuirea a tot ce este național, și celalalt întru persecutarea opiniei publice.

De vr'o câțiva ani boierii și cucoanele începū a simți dorința de a trece peste hotar, său după cum se țice, a merge în nuntru. Ei se ducū de se dilectează în plăcerile Vienii și chiar ale Parisului, admirând minunile civilizației și înavușind astfelū fondul lor de idei și de cunoștinți.

Această tendință de a videa lumea, o găsesc foarte nimerită, căci imi pare de natură a ne depărta de trândăvia orientală și a ne pune în contact cu viața activă și inteligentă a popoarelor occidentale; însă! o mare parte din acei care aū avutū ocașie de a face o comparare între progresul Germaniei și al Franței, și între starea de înapoiere a Moldovei, în loc să puie umărul ca să urnească țara din hăugaș, găsescū mai comod a critica orbeste și a disprețui prostește pământul lor strămoșesc cu tot ce are bun său rău. Și fiind că asemenea manie ridicolă e considerată de *bon ton* și e practică de cei mari, ea află mulți aderenți în cei neumblați prin țeri străine, și un număr considerabil de momiți în public.

Ce poate să rezulte din această lulă nedreaptă și eesagerată?

stingerea simțirii de patriotism! indiferență fatală pentru soarta viitorului nostru!

Am compus dar o piesă în trei acte: **cuconul Iorgu de la Sadagura**, care s'a represintat cu un foarte mare succes, și am avut neprețnita mulțumire de a mă convinge că am reușit a atinge țelul meu. Astăzi glasul clevețirii a muțit; nime nu mă îndrăznește să înfigă ascuțitul inveninat în sinul țării, căci eleganții cuconași se temă de a fi arătați cu degetul și porecliți: Iorgu de la Sadagura; ear' cuconițele de a fi puse în rënd cu Gafița Rozmarinovică.

Se dice că Măria Sa ar fi nemulțemit de oare care sfichiuri adresate Ispravnicilor și giudecătorilor ce hățnescu poporul și cum-pănescu dreptatea subt părinteasca sa oblăduire; se dice ear' că mare a fost cutezarea mea de a pune pe scenă un Grec, kir Agamemnon Chifulafoglu, și că acest început de campanie în contra puternicilor țilei s'a putea sfărși pentru mine prin un neagiuns neașteptat... dar' de la dis și până la fapt este mult, și amicii mei bonjuriști, pantalonari, duelgiți compunū o cohortă îndrăzneată de care poliția găsește prudent a se feri.

A doua piesă a mea: **Iași în carnaval**, a iritat și mai mult pe unele înalte ipokimene; căci ea lovește în acei ce au mare interes a nu se forma la noi o opinie publică, merită de a condamna faptele lor. Personagiul lui Taki Lunătescu 'i-a su-părat în același mod, cum poate supăra o oglindă pe un om urit la față și defectuos la trup. Ear' mai cu samă scena păpușelor din actul III a produs scandal, prin următoarele pasagiuri:

Într'a păpușelor țeară
La mulți cinstea 'i chiar de ceară.
Cât rușfetul se ivesce
Pe loc cinstea se topesce.

Unii, vrednici patrioți
Dar' mai vrednici patri-hoți,
Latră, urlă furios
Pân' ce-apucă vre un os.

În cea țeară de păpuși
Tălharii poartă mănuși
Și se jură pe dreptate
Că le 'să mânele curate.

În timp ce se recitaŃ aceste versuri, un mare personagiŃ, indignat a eșit din logie, și Aga sub-indignat la rëndul seŃ, a manifestat intenția de a ordona închiderea cortinei și suspendarea represintației; însă... tot un însă!.. el, om prudent și nu prea tare de ânger, își dămoli pornirea și se retrase rușinos ca șatrariul Săbiuță, în prezența sgomotnului public. Cohorta bon-juriștilor se ridicase pe picioare, decijsă și amenințătoare, cerënd continuarea piesei, și spectacolul se termină în aplausele logiilor și ale parterului... Opinia publică se afirma cu triumf în cînda simandikoșilor ruginiți care purtau mănuși.

Se dice și astă dată că a doua di s'ar fi ținut sfat taĭnic la Curte spre a se lua măsuri în contra tendinței revoluționare a tinerimii și spre a se înfrëna pe autorul piesei. Se pomeni ear' de monăstire, se propuse închiderea teatrului național, se dete ordine aspre censurei; dar' in fine muntele năsen ca totdeauna un *ridiculus mus*.

Palerma, Ghenar, 1847.

Amice, îți scriŃ aceste rënduri de subt Soarele splendid al Siciliei. Aici ne aflăm trei compatrioți: doamna N... care intru-nește cele mai frumoase calități ale sufletului și ale spiritului; amicul nostru Neculae Bălcescu, care a venit să găsască alinare boalei de pept în atmosfera caldă a Palermii, și eŃ, adus pe aceste termuri înflorite de niște împregiurări ce 'ți-oŃ povesti într'o di... DumneđeŃ știe cînd...

Petrecem tustrei într'o frățască intimitate și vorbim mult de țară. Dorul ei ne urmărește pretutindene și ne-o arată prin vëlul depărtării mai frumoasă și atrăgëtoare. Villa Delfina unde locuește doamna N, situată afașa de mare, posedă o terasă largă

pe care se pleacă crengile încărcate de fructe de aur a doi portocali mandarină. Privirea se întinde pe grădini pline de flori și de arbori exotici ce răspândesc parfumuri îmbătătoare; ear' mai departe, pe muntele Pelegrin în al cărui vârf se găsește peștera sfinteii Rozalii. În dreapta ochii se primblă pe albăstrimea mării Siciliane, brăzduită de bărci ușoare.

Pe acea terasă așezată pe coloane de marmură ne adăpostim de ferbințala Soarelui și gustăm dulceața serilor poetice ale Palermii, ascultând în depărtare cânticele pescarilor și admirând măreața apunere a Soarelui în sinul mării. Fie care din noi aduce partea sa de inteligență spre a înlesni trecerea zilelor; ear' mai cu samă d-na N... prin varietatea cunoștințelor sale și prin observările sale fine și spirituale, ne face a nu simți nici de cum sboorul timpului. Când Bălcescu ne cetește un pasagiū din Istoria Românilor sub Mihaï Viteazul, la care el lucrează *con amore* de mai mulți ani; când eū recitez vre o poezie nouă, și amica noastră ne încuragează cu o zimbire grațioasă, sau ne corige cu acel tact fin și delicat care distinge naturele alese.

Acum o săptămână doamna N... era tristă și suferindă. Am cerat să 'i alung tristețea și am compus în grabă un vodevil intitulat Peatra din casă, cu scop de a combate tendința neomească a unor părinți de a considera pe fete ca niște sarcini grele în familie, ca Petre în casă bune numai de a fi eesilate la monăstiri. Tot cu această ocazie am atins în treacăt o chestie foarte importantă, cea a desrobirii Țiganilor... Doamna N și Bălcescu au risū de bună voie și m'au îndemnatū să trimet vodevilul trupei din Iași. Eată dar că 'l adresez ție, amice, și te însărcinez să dai manuscriptul cui se cuvine; nu uita însă ca să mă înștiințezi dacă publicul va șuera sau va aplauda în sara de reprezentație.

Adio, te las în zăpadă și alerg la Soare!

Martie, 1848, Iasi.

Amice. — Știi ce vra să ȳică: a ȳiuca pe un volcan, de și nu cred să te fi urcat vre odată pe Vesuviu spre a ecsecuta pasurii choregrafice... află dar că acum în Iași o parte din societatea elegantă ȳioacă pe un volcan, și eată cum:

Am compus pentru beneficiul săracilor un tablou național intitulat: Nunta țărănească, care va fi represintat pe teatru de cătră amatori, membri ai înaltei noblețe și ai onorabilului public. În această piesă figurează carul Druscelor ce aduce la nuntă pe mireasă cu amicele ei; și cine cređi tu că ai priimitu a să îmbrăca în haine țărănesci?.. Cele mai frumoase și mai aristocrate dame de la noi!..

Nimic mai pitoresc și mai încântător decât sosirea pe scenă a carului, îngugat cu doi boi și plin ca un paner cu flori, de cucoane în cămeși de burungieuc brodat cu fir și în catrințe de mătasă... Să le veđi astfelu, grațioase și fermecătoare sub costinmul național, ai ȳice negreșit ca și mine: «Dă'mi, Doamne! o moșie înflorită ca raiful, și pe moșie un sat mare, și în sat o mie de țărăncuțe ca acele care împodobescu carul Druscelor!»

Să le veđi apoi prinse în horă și mișcându-se în rond cu acea voluptoasă legănare a danțului românesc, care este reprezentat pe basrelievurile antice, ai crede că te-ai întors cu două mii de anii în urmă, și nu te-ai îndura să mai eși din acea ghirlandă de grații și de tinerețe, două mii de anii în șir.

În Nunta țărănească am intercalat un dascal grec, pe Kir Gaitanis, tipul acelor profesori de *tipto*, *tiptis* care, aduși în țară de Domnii Fanarioți, se cercau prin toate mijloacele și chiar prin falangă să introducă limba elină în locul celei române. Millo e admirabil sub masca grotescă și caracteristică a Grecului.

Dar' mă veți întreba poate unde 'i volcanul?.. Unde?.. între culise!..

În timp ce pe scenă se facu repetițiile generale, pline de glume și veselie, între culise se clocește o revoluție!.. Diverse grupe de tineri se eesaltă la cetirea jurnalelor franceze care des

criu revoluția din Paris, și ochii lor se aprind, și mânele lor se stringă energic, și șoptele lor misterioase urzesc planuri de reșcoală în contra Guvernului. Spectacol unic! Zimbirile, complimentele adresate damelor, cochetăriile acestora, într'un cuvânt acel prestigiu fermecător ce răspândește o adunare elegantă de tinere dame și de junii adoratori, ascunde un complot menit a izbucni în curând... Succesul Nuntei a fost complet... Fie ca și mișcarea ce se pregătește să aibă acelaș succes!

Iasi, 185...

Amice. — După o pribegire de doi ani prin staturile Europei (termin de pasport), în urma răscoalei noastre din 28 Martie 1848, am reintrat ear' în capitala Moldovei!.. Grație aceluï Deu binevoitor care privighează asupra soartei Românilor, avem acum pe tronul țării un Domn patriot, generos, liberal, cu suflet blând și frumos ca și fața, Prințul Grigorie Ghica! El a deschis frontierele țării pentru ca să rechizeme junii emigrați, și tot odată le-a deschis și brațele sale părintești. Moldova răsufă mai ușor și e însuflețită de mari sperări pentru prezentul și viitorul ei. Teatrul național prosperează sub direcția lui Millo, întrând pe o cale adevărat românească.

Î-am incredințat mai multe piese în care artistul nostru favorit a creat tipuri neuitate, și care au obținut mare succes: precum Kirița în Iași, Kirița în provincie, Herșcu bokcegiul, Mama Anghelușa, Doi morți vii, etc. Este o adevărată plăcere de a lucra acum pentru teatru, căci trupa se îmbunătățește pe fiecare zi, gustul publicului se formează, și într'un cuvânt arta dramatică română ținde la o perfecționare netăgăduită.

NOTĂ. — Teatrul n'a făcut decât să scadă de atunci, din cauza unor speculatori cari au introdus pe scenă dramele cele mai fioroase din repertoare străine, traduse în limba cea mai necorectă și jucate în chipul cel mai grotesc.

Iasi, 1858.

Amice. — Ne aflăm în ajunul unor mari evenimente și în luptă crâncenă pentru realizarea unui mare vis: Unirea Moldovei cu Valahia!.. Austria și Turcia combată prin toate chipurile această sublimă tendință națională; însă nu vor isbuti a împedeca re-generarea unui popor întreg.

Toți amicii nostri lucrează cu entusiasm sub impulsul acestei mari idei a Unirii, unii prin o propagandă verbală necurmată, alții prin organul ziarelor locale și străine, alții prin diverse influențe asupra spiritelor. Cât pentru mine am cercat să fac din scena română un auziliar puternic pentru succesul luptei noastre. Prin drama istorică: *Cetatea Neamțului* am avut mulțumire a redeștepta în public amintirea gloriei străbune, și prin piesa *Cinel-Cinel* a pleda cauza Unirii.

Succesul ce au dobândit aceste două opere dramatice în acest moment de înflăcărare generală a spiritelor și de ecaltare a sufletelor, probează că Românii trecă prin o fasă politică din cele mai interesante, și că atât convingerile unora, cât și presimțirile altora, sîntă conduse de o putere ocultă către acelaș țel, adică: Afirmarea Romănismului în fața lumii.

Curagiu și bună sperare!.. în curînd vom juca hora Unirii la lumina Soarelui,

Și vom da mână cu mână
Ceî cu inimă română.

Mircesci, 1863.

Amice. — La depărtarea în care te găsești de *cara patria*, nu cred să ai idee de avîntul nostru pe calea reformelor sociale. Spectacolul ce înfățișează România în epoha de față este unic în analele progresului omenirii! De la cel mai mare până la cel mai mic visăm, dorim, inventăm, propunem, adoptăm și aplicăm reforme!.. reforme în toate: în limbă, în legi, în administrație, în

moravuri, în idei, în simțimente... etc. Înțelegi dar' că în acest mare număr de reformatori se găsesc multe personaje de comedie care merită de a fi puse pe scenă; *ergo*:

Am scris o comedie, seü cum țieü francesii, *une bluette*, în care 'mă-a plăcut să arăt un subprefect ignorant, dar' reformator, precum și un pedant din Ardeal, asemenea ignorant și asemenea reformator. Piesa a fost reprezentată în Bucuresci sub titlul de *Rusaliile în satul lui Cremine*, și a dat loc la critici aspre din partea unor liberali, cari 'și-aü însușitü monopolul patriotismului... Ei aü mersü până a acusa pe autor că ar fi retrograd, și contrar reformelor de la care atirnä prosperitatea Romăniei, precum: înproprietăria țeranilor, organizarea comunelor, etc.

Aceste acusări m'aü făcutü a ride cu atât mai mult că la 1848, în Cernăuți, am fost unul din acei cari aü subscrisü angajamentul de a da pământ țeranilor, ca unul ce, fiind proprietar, aveam cu ce să 'mă îndeplinesc gândul. Acel act ecisistă și astăzi, și pe dënsul se potü vedea în litere mari numele fostului Domnitor A. Cuza, al lui C. Negri, al lui L. Rosetti, al fraților Alecsandri, etc.; prin urmare acusările cadü alături cu mine, fără a mă atinge cât de puțin.

Fiind însă că jurnalistica română 'mă-a făcut onoarea a se ocupa de mine cu mai multă seü mai puțină bună seü rea voință, am găsit cu cale să răspund la criticele nedrepte, prin următoarele rënduri trimise jurnalului frances redactat de D. Marcyllac:

«*Domnule redactor.*

«Aflu, nu fără mirare, că s'a produs în Bucuresci oare care vuet cu ocazia reprezentării piesei mele *Rusaliile*.

«În prezența unor schițe de actualitate comică, adoratorii patriotății ai Patriei aü cređutü de bună cuviință să reînoască scena salvatorilor Capitolului. Scoțënd țipete dureroase, aü pretinsü că piesa mea avea țelul perfid de a ataca instituțiile presente și viitoare, precum și reformele liberale ce sântü menite a regenera Nația română!... A fost o minumată ocazie pentru patrioții pa-

«tentați de a se urca pe estradă, după obicei, și de a desfășura
 «în ochii și în auzul publicului șirul cunoscut de mari simțimente
 «și de banalități patriotice. Și sub pretextul de a face o critică
 «teatrală, ei au desnaturat chiar și intențiile care au presidat
 «la compunerea piesei.

«De și nu intră în obiceiurile mele de a răspunde la ase-
 «ne hărățaguri care, slavă Domnului, nu pot nici răni nici ucide
 «pe nime, doresc însă acum să fac o declarație în favoarea ade-
 «vărului adevărat: Atât în piesa *Rusali*, cât și în drama înti-
 «tulată *Sgârcitul risipitor*, am cercat să biciuiesc ridicolele,
 «ear' nu principiile; am cercat a stigmatiza nu pe oamenii ce au
 «convingeri, dar' pe șarlatanii cari facă din cele mai sacre prin-
 «cipii o materie de speculație.

«Respect Capitolul, dar' nu mă pot opri de a ride de unele
 «gâsce care, de și nu 'l-au salvat nici odată, se cred obligate
 «de a țipa cu pliscul deschis apropo de nimică, apropo de o um-
 «bră și chiar de o șuerătură adresată lor...

«Primiți, d-le redactor, etc.»

Mircesci, 186...

Amice. — Fiecare generație produce naturi felurite și ti-
 puri caracteristice de un mare interes pentru studiul social și is-
 toric al fiecărei epoci. Acele figuri serioase sevă comice, mărețe
 sevă ordinare, nobile sevă tēmpite, frumoase sevă līde, blānde sevă
 fioroase, etc, poartă sigiliul secolului lor și compunū tabloul ori-
 ginal al societăților ce se succedū și se prefacū cu timpul.

Dacă vijeliile necurmate la care au fostū espuse țerile noas-
 tre în curs de mai mulți seculi, nu arū fi nimicitū dezvoltarea li-
 teraturei și a frumoaselor arte în România întreagă; dacă, pe
 lângă cronicarii ce s'au ocupatū cu descrierea faptelor istorice și
 cu biografia Domnilor, amū poseda și alți autori cari s'au lă-
 satū portretele străbunilor și schițe amēnunte despre obiceiurile
 trecutului, noi astăzi ne-amū putea face o idee exactă de societa-

tea română, cu fisionomia sa originală, cu spiritul ei, cu tendințele sale în epocile de mai înainte; și astfel amă fi înlesniți în lucrările literare, romane și drame istorice ce amă voi să întreprindem; însă asemenea prețioase notițe ne lipsesc!

Ce importanță nemărginită ar avea în ochii nostri o descriere a timpului trecut, o descriere care ne-ar arăta, ca într'un album fotografic, tipurile și caracterele energice ale vitejilor nostri strămoși! Câte drame și tragedii sublime amă scoate din istoria țerii noastre, dacă amă avea fidele cunoștințe de natura personajelor destinate a fi puse pe scenă, dacă amă sci să le represintăm în cadrul lor adevărat!

Tot Românul care se mândrește cu trecutul glorios al Patriei sale, simte dorința de ași închipui ce soă de oameni aă fostă acei eroi cari ne-aă lăsată așa de falnică moștenire? Cum erau portul, vorba, simțirile, moravurile, chipul lor oțelit în focul războaelor, și inima lor mărită prin sublima iubire de Patrie? Cum era poporul care trăea în frăție cu coasa, cu toporul, cu codrul și cu calul seă; acel nobil popor totdeauna gata a combate pentru apărarea vetrei părintesci? Ce fisionomie aveaă locuitorii orașelor, breslașii, funcționarii, negustorii de pe atunci și ce aspect aveaă însași orașele noastre, astăzi inecate de Evrei? Cum viețuiaă Domniii în curțile lor, și cum era traiul boerilor adăpostii în codri seă pe vârfuri de munți? etc. etc.

Zădarnice întrebări! Tipurile cele mai interesante s'aă stinsă fără a lăsa nici o urmă vederată!.. și numai un geniū profund ar putea să le întrevadă prin vëlul întunericului ce le ascunde, și să le scoată ear' la lumină. Dar' unde este acel geniū? Ne-ară trebui un Walter-Scott și un Schakspeare... dar' nu ne fie cu suferare, sântem obligați a mărturisi că nu 'i avem.

S'a observat cu multă justeță că societatea română este una din cele mai setoase de schimbări, fie bune, fie rele. Reformele care se introducă în alte părți ale lumii cu greutate și cumpănire, găsesă calea deschisă în țeara noastră și năvălesă fără nici o înpedecare. Legile se reînovesă pe tot anul, datinele vechi sântă părăsite cu o nepăsare întristătoare; ear' în locul lor prindă

rădăcină obiceiurile străine ca în pământul lor și dau o fisonomie stranie atât orașenilor cât și orașelor.

Cine ar recunoaște astăzi societatea română de acum trei-șzeci de ani! Cine mai întâlnește tipurile acele originale de boieri cu frica lui Dumnezeu, de cucoane gospodine, de slugi credincioase și îmbetrânite în casele stăpânilor, de lăutari nelipsiți la serbători, de meseriași și negustori români cu calfele lor, ce forma un soi de *tiers Etat* prin orașe?.. etc. Unde și unde se mai zărește câte una din acele umbre rătăcite în lumea nouă.

În prezența unei asemenea prefaceri ce se realizează atât de grabnic, am socotit că nu ar fi poate o lucrare greșită de a compune pentru curiozitatea urmașilor noștri o galerie de tipuri contimpurane; ear' spre a da acestor figuri o expresie mai vie, am adoptat pentru ele forma dramatică, și le-am prezentat publicului sub rubrica de *Cânticele comice*.

Este just însă ca să declar că am fost îndemnat la această lucrare și de talentul recunoscut a lui Millo. El a știut să creeze într'un mod artistic cel mai înalt tipurile: Paraponisitului, a Chiriței în voiaj, a Kera-Nastasei, a lui Herșcu bokcegiul, a lui Barbu Lăutarul, a lui Hațmana, a lui Gurăcască, a lui Stan covrigarul, etc. tipuri ce dispară pe toată ziua, dar' care vor rămânea întregi în memoria contimpuranilor lui Millo.

Mircesci Martie 1874.

Domnului Mihail Cogălniceanu.

Cui ași putea mai nimerit să dedic comedia Boierii și Ciocoii decât unui om ca tine care ai luptat bărbătesc, ai pățimit fără a te descuragea, ai fost persecutat, închis la mănăstire și chiar espatriat în epoca de absolutism ce 'mă-a servit de studiu pentru scrierea piesei mele?

Primesce dar', Cogălnicene, dedicarea ei cu acea cordială

amicii ce ne lĂgă ĩnpreună din copilăria noastră și ne-a pus ală-turea unul cu altul pe câmpul luptelor trecute.

Această comedie, tablou a unei părți din societatea de acum treizeci de ani, va supăra poate unele susceptibilități eesagerate. Vin dar a declara aici că, străin de oră ce gând de personalitate postumă seĂ ecistentă, dominat de simțirea celui mai adănc respect pentru memoria părinților nostri, n'am avut alt scop ĩn compunerea piesei mele, decăt acela de a arăta defectele regimului sub care aĂ trăitĂ ei, pentru ca generația actuală se ĩnvețe a prețui era de libertate și progres ĩn care trăesce.

După această declarare leală, ĩmă rămăne se adaug numai, că opera mea dramatică cuprinde douĂ categorii de oameni: Boșeri-rii onorabili, adică Romăni cu suflet nobil, și acei cor-rupti, adică Ciocoi.

Aleagă fiecare cetitor categoria ce 'i convine și critice ĩn consecință!

Mircesci 1874.

Amice. — 'Mă-ai manifestat dorința de a ceti nămolul de manuscrite care compunĂ Repertoriul meĂ dramatic. MĂ ĩnduplec a'ți ĩndeplini dorința; ĩnsă te jălese!.. Ce pĂcate ai comis pentru ca ĩnsuși, de bună voie, se te supui la o asemenea osăndă?..

Oră cum se fie, eată manuscritele; citește-le, rupe-le, arun-că-le ĩn foc seĂ mi le trimite ĩnapoi... Cum vei voi... EĂ te autoris se faci cu ele oră ce vei găsi de cuviință. Simțirea de paternitate literară nu e desvoltată ĩn mine până la gradul de a mă orbi asupra meritelor acestor produceri dramatice; prin ur-mare nimicirea lor nu m'ar face se mă ĩnbrac ĩn negru.

Am fost obligat se 'mă mĂsor sborul imaginației și a con-deiului ĩn nivelul puterii actorilor și a culturei publicului. Ear-dacă am reușit a crea unele tipuri caracteristice și a desemna unele schițe din vieța noastră socială, acele figuri și tablouri vor

interesa poate în viitor pe oamenii ce vor avea curiozitate de a studia și cunoaște trecutul.

Mie nu 'mă rămâne decât să mulțimesc contimporanilor mei de buna primire ce au făcută succesiv operelor mele dramatice; ear' ție, amice, îți voi fi recunoscător de francheța cu care te vei rosti în privința lor.

Nota-bene. — Eată răspunsul amicului meu, sub formă de fabulă:

LIMBA ȘI GURA.

— Nu 'ți e milă, soro crudă, să mă ții la închisoare

«Ca pe-un reu nelegiuit?

«Ah! dă'mi voie să resuflu, să mai ies pușin la Soare;

«Căci m'am vestedit cumplit!»

Astfel limba cătră gură

A vorbit cu glas pătruns;

Eară gura stringând dinții ca pentru o mușcătură:

— Ba nu, dragă! 'i-a respuns.

«Ședî acolo în odihnă, bine ești cum te găsesci,

«Și foarte pușin îmi pasă

«De-a te sci că ești frumoasă,

«Séu că 'n ciudă te sbircesci!

«Câte ori mai înainte

«Tot cu astfel de cuvinte

«M'ai nîmit, m'ai scos din mințe,

«Încât eă drumul 'ți-am dat;

«Eară tu, fără cruțare,

«Fără nici pic de muștrare,

«Te-ai legat de mic și mare

«Și 'n belele m'ai bagat.

«Tu ai spus odinioară

«Că acéstă mândră țeră

«E o țeră de păpuși,
 «Și că hoții cu mânuși
 «Potă să jure pe dreptate
 «Că le 'să mânele curate!
 «Tu pe mulți din patrioți
 «Poreclit-ai patri-hoții!
 «Tu pe Grecii plăcintari
 «Chiar de mōsa lor meniți
 «A fi vel-postelnicii mari
 «Îngrăsați, buiurdisiți.
 «'I-ai luat în trei parale
 «Și cu sfichirile tale
 «'I-ai redus a fi ce-au fost
 «Nu veli-Post, ci capi de post.
 «Tu pe Iudii vândători
 «Ce 'să unelte de miserii
 «Ai probat că 'să lipitori
 «Care sugă sângele țerii!
 «Ear' pe câțiva politici
 «'I-ai nămit Gure-cascate!
 «Pe-oratori cu vorbe late,
 «Napoli și Clevetic.
 «Pe mulți din pensionari
 «Ai pretins că 'să colivari
 «Pentru care 'i dulce mană
 «Colivioara de pomană.
 «Ai ris și ai făcut de ris
 «Pe Kirița din Paris,
 «Și pe-acei ce 'n lumii străine
 «După ce-au mâncat papara,
 «Se mândresc fără de rușine
 «Că nu și potă suferi țara.
 «Te-ai atins chiar de perfecti!
 «Sustinând că 'n meserie
 «Nu rimează cu perfecti

«Cum rimează 'n poesie.
 «Și n'aî respectat macar
 «Nici pe-acei nenorociți
 «Ce trăescă ca cîoara 'n par
 «Tristî și paraponisiți.
 «De m'oîu potrivî eă ție,
 «Să te scot din amuție,
 «Te cunosc, tu ești în stare
 «Să te legi ear' de orî care,
 «De senatori, de magnați
 «Ba și chiar de deputați!
 «Aî să strigi în gura mare
 «Fără nici o remușcare
 «Că pe-un deal cu nume sfânt
 «O moară de șoareci plină
 «Se 'ntoarce mereu în vînt
 «Dar' nu macină făină.
 «Aî să spuî multe și multe,
 «Căci mai sîntu multe de spus
 «Și lumea a să te-asculte
 «Aîurind ochii pe sus.
 «Deci de-acuma cu plăcere
 «Poți să riți în voie bună
 «De-acea vorbă care sună:
 «Paserea pe limbă'î pere!»

N...

Post-scriptum.

Vorba 'î vechie și 'nțeleaptă!
 Însă tu, amicul meu,
 Pune biciu 'n mîna dreaptă
 și 'n cea reu
 Bate mereu!

N...

NOTA EDITORULUI.

Repertoriul dramatic al d-lui Alecsandri fiind scris într'un şir de mai mult de 30 de ani, el reprezintă pe lângă tipurile variate, pe lângă diversele faze prin care a trecut societatea română, şi jargonurile limbistice ce s'au strecurat prin graiul public de la 1840 şi până astăzi. Mulţi din termii rostiţi de personajele pieselor acestui repertoriu sînt acum dispăruţi şi neînţelesi; prin urmare s'a găsit de cuviinţă a se adăogi la finele acestor 4 volume un soiu de glosar explicător a cuvintelor care sînt necunoscute generaţiei de astăzi şi a celor străine.

CANTONETE COMICE.

ŞOLDAN VITEAZUL

SOLDAN VITEAZUL

CĂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Iași 1850.

(Teatrul reprezintă o piață).

Șoldan, (e de gardă lângă o gherită. — El caută 'nprejur, lasă pușca, vine în fața publicului și cântă):

Eu sînt Șoldan Viteazul
Din-colo, de la Breazul,*)
Soldat de oaste nouă
Voinic însă cât noă.
Într'o Ți, din păcate
Mi-aŭ pus un sac pe spate
Și coiful ist' pe cap
În care nici nu 'ncap;
Și m'aŭ trântit la număr
C'o pușcă grea pe umăr
Cu trupul în *mindir*,**)
Cu călți ici la chimir;
Ș'apoî mi-aŭ Țis: Șoldane!
Stăi *smirna*, țopârlane,***)
Țăci de-acum ești soldat...
Soldat!... vȇduși păcat?

*) Sat de lângă Iași, în partea Copoului.

**) În loc de *mundir* — tunică.

***) *Smirna*, cuvânt rusesc, ce însemnă: drept.

Of! Doamne! boerî d-voastră... sê nu vê fie vorba cu supărare... adică dă!.. de unde eram om de omenie ca toți pământeni... cu sucman, cu opinci, cu ițari, cu pene de păun la pălărie, m'o luatū bun-teafêr din sat, și m'o sucitū și m'o schimositū și m'o tunsū chilug, de-ar ride chiar babele acum de mine! (arătându-și capul tuns). Dă! poștiți de vedeți... cap de român 'i aista?.. par' că m'o smuls Rusa-liile și m'o păscut bobocii!.. (ostând) Ba nu, deū... adică cum s'ar prinde, șaga de-o parte... drept sê vê spun...

Frunđe verde, verde, verde,
De m'ați crede, crede, crede,

Mi 'i destul

Deū, destul,

Și's sătul

Prea sătul

De casarmă ca de-o cușcă,

Și de muștru, și de pușcă.

Căci mi'i dor de plugărie

Și de earba din câmpie!

Valeū! valeū! inimioară,

Ca murguța sbeară, sbeară!

Așa deū!.. după ce m'o strinsū vêrtos in chingî și m'o îngustatū de-un palmac... apoi m'o scosū la muștru... și cât țîi diulica Domnului de mare, mē ținū la soare, ca pe un cocostârc... ean așa!.. numai într'un picior... (se pune într'un picior) ci că sê mē învețe a face marș... una... a... doă... și'i dă... și'i dă cât îi ie glasul... o ține una și bună, chiar ca un palamar cu isonu la biserică... una... a... a... doă (schimbă piciorul). Ș'apoi ean sê mi te 'npinge păcatul sê te clătini... valeū,

mămulica mea! îți toarnă niște propele la fălcă de ți strămută căpriorii... Ba nu, deș, adică cum s'ar prinde... șaga de-o parte... nu'mi era mai bine mie la țeară? la locșoru meu? unde trăiam în tică de ađi până mâne și mă drăgostiam cu Măriuca... Nu cunoașteți pe Măriuca? fata lui moș Trohin Țeară-Lungă?... Măriuca cea cu ochii ceacări?... (rușinându-se) mi'i ibovnică mie!.. Ce pui de fată! s'o sorbi cu lingura.

Când la boeresc eă, vara,
 Mă munciam mereă,
 Și veniam ostenit seara
 La bordeiul meu,
 Măriuca cea cu minte,
 Ibovnica mea,
 Îmi săria țop înainte
 Ca o turturea.
 Hopa, țupa, țupa, lupa
 Amendoă cântamă
 Hopa, țupa, țupa, lupa,
 Rideamă și giucamă.
 D'apoă ear la sərbătoare,
 La Paști, la Florii,
 La clacă, la ședătoare,
 La cules de vii,
 Când de-odată 'ncepea hora,
 Să ne fi văđut
 Cum săriam de-odată fora
 Chiar de la 'nceput.
 Hopa, țupa, țupa, ș. c. l.

Dar apoă vorba ceea: ci că nu'i în toate ăilele Paștele!.. Într'o ăi, chiar din mijlocu horei, m'o umflată pe sus, ca să mă dea la miliță... ci că să mă facă viteaz ca Stefan

Vodă... bîetu Stefan Vodă!.. unde'î se mă vadă făcend muștru și se se bucare!.. Pușca la u... măr!.. (se pușca și face exercițiū) pușca la stra... jă!.. la pi... cior!.. pușca la u... măr!.. marș... rantaplan, plan, plan, (face marș). Atâta 'mî place și mie... darabana!.. Când începe-a bate și când începe mojica a cânta!.. știi?... mă furnică pin inimă, mi s'apîndū ochii ca doi jărăticî, și'mî trece de dor de-a casă... atunci, deū, că m'așî bate, dar, m'așî bate pân' la moarte, pentru ca să apăr țeara astă bună care mă hrănește... atunci, deū... cum s'ar prinde... șaga de-o-parte... uîț și pe Măriuca și mă simt cu adevărat...

Că sînt Șoldan Viteazul
 Din-colo, de la Breazul,
 De și de oaste nouă,
 Voinic însă cât noă.
 Atunce cu mândrie
 Mă ved la soldăție
 Cu coiful ista 'n cap,
 De și nu'l pre incap.
 Voios mă pun la număr
 Cu pușca mea pe umăr,
 Și'mî place ist *mindîr*
 Și plumbii din chimir!
 Atunci, român cu fală,
 Așî da în foc năvală,
 Să apăr țeara mea
 De-orî ce nevoie grea!

(Se închină la public ostășesc).

(Cortina cade).

MAMA ANGHELUŞA

DOFTOROAE

MAMA ANGHELUȘA

D O F T O R O A E

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Iași 1850.

Angelușa, (vine alergând pe scenă cu un snop de buruene în mână).

Eată, eată și mătușa!
Eă sînt mama Anghelușa
Care știu discântici miî,
Ș'orî ce soiî de doftoriî.
Pentru farmeci de înbire
Și drăciî chiar peste fire
Nici cel mare cornorat
Nu'î ca mine de 'nvățat!

Așa, deî, boeri d-voastră... Nu că mă laud, dar puteî
întreba și pe cuconu... cum Doamne cartă-mă îî dicî?...
unu cam'ceacâr, cu barba 'n furculiî și c'o alunică cât nuca
pe vîrfu nasuluî... De mult ce tot trecuse astă carnă pe
la ferestrele cuconiței... eaca pozna, că'î uîțaiî numele!..
cuconița... una cam limonie la față și cu ochiî în doi
perî... Ei!.. il apucase pe bîetul cuconășel o tusă de cele

cu urechile lungi... ca să nu ȳic vorbă proastă... și numai eu am putut să'l tĂmăduiŭ de dinsa, bat'o pĂrdalnica!.. cĂ se incuľbase, mĂ rog, in el, ca in casa ei... Știți ce ű-am dat sĂ bee?.. ceaiŭ de cucutĂ fert la un loc cu un snop de pipĂruși roși și dres cu puținticĂ terbentinĂ... ca vr'o doĂ litre și mai bine. De-atunci sĂ'l auđi ce glas are... cum cĂntĂ din ohtoc, glasul al optulea... ț'i'i mai mare drag sĂ'l ascuľi... par' cĂ'i o roatĂ de car neunsĂ. CĂnd vrea sĂ ȳicĂ, te miri ce... ű face gĂtu schiŭrți... și DĂmne! mare frumos ű mai șede... n'ar fi de diochi mititelu!

CindurĂ cĂ pomeniŭ de diochi, trebuie sĂ vĂ spun, boeri d-voastrĂ, cĂ mĂ pricep și la discĂntice mai dihaŭ de cĂt Baba-Cloanța. . .

Știu sĂ fac și cu ulcica,
De ț'i se sburlește chica,
CĂnd auđi draciŭ șoptind
Și pin oalĂ bojbĂind.
Atunci veđi cum vine, sboarĂ
Pin vĂzduh ca o cucoarĂ
Voinicel de dor nebun
Pe-o prĂjina de alun.

I! Doamne! mulți cuconași zĂresc eu aici, cĂrora le-ași face de dragoste cu ulcica... dac' ași ști cĂ nu le-ar fi cu bĂnat. Ean spuneți drept, sĂrutav'ași ochișorii, sĂ vĂ fac acu sĂ nebuniți dupĂ mine, cĂt sint de bĂtrĂnĂ și de hardughitĂ?.. Doamne! ce m'ați mai pupa... ce m'ați mai dismerda... ce m'ați mai numi űnger cu pĂr galben, și eu m'ași fasoli chiar ca o madamĂ... (fĂcĂnd ca o tĂnĂr cochetĂ) Da șeđi binisor, *mosiu*... da dĂ'mi pace, *mosiu*..

Vai de mine! ce vrea să dică una ca asta?.. *mon die, mon die!.. je vu pri... pardon...*

Ei, dă! nu vă spărieți... c'așa glumesc eu. Da de cumva aveți ceva alturi la suflet... și v'o picatū tronc la inimă, vr'o cuconiță frumușică... fie și cu bărbat... tot una'î... să vă 'nvăț eu meșteșug bun. Prindeți un liliac în noaptea agiunului Bobotezei și'l îngropați într'un furnicar. Peste trei zile nu rămâne din el de cât două ciolănașe subțirele: un cârligel ș'o lopățică. De'î atinge cuconița cu cârligelul?.. te-o vedut Dumneșeu! ai prins păsăruica 'n laț... De'î lovi bărbatu cu lopățica?.. l'o luatū dracii!.. Se duce de-a tumba peste noș mări și noș țeri... curată socoteală... Ei! dar pân' la liliac... veniți la mama Anghelușa.

Știu să sting în apă rece
 Cărbuni roși vr'o cincî-spre-dăce
 Pentru-acei puțin isteți
 Ce le dică că's diocheți.
 Știu a face case bune;
 Și le stric, deș, de minune,
 Mai dihai și mai dibaci
 De cât cei ce strică baraci.*)

Ași putea să vă spun multe case stricate de mine...
 dar mi'î să nu se supere cineva și oare cine...

Mai știu leacuri multe încă
 Pentru cei ce zacū de brâncă

*) Din ordinul Guvernului, pompierii au dărmat mare număr de baraci vechi și coperite cu șindilă; o măsură foarte nimerită pentru feringa orașului de foc.

Și, cotei lingușitorî,
 Ședū pe brânci de multe ori.
 Mai știu ear o doftorie
 Ca să scapi cu dibăcie
 De acei ce portū minciunî
 Ca o marfă de nebunî.

Pentru cel care stă culcat pe brânci și necinstește omenirea, puind'o în rîndu dobitoacelor, după cum spunea răposatu dascalu Pralea... Dumneșeu s'el odihniască!.. cel mai bun leac ca s'el vindecî, 'i s'aducî vr'o patru surugii de la poștă și s'le poronceștî ca s'ureze ca în agiunu sfântulu Vasile, cu harapucile pe spinarea lui. Peste un ceas, un ceas și jumătate, s'el fi sigur că se scoală din brânci în picioare și rămâne vindecat pentru vecii vecilor, amin. Ear pentru cei cari aruncă venin cu limba peste unii și alții, dacă vreî s'nu mai clevețească cât or trăi?... s'el o sută și mai bine de ace englizeștî și s'le infigi în vârful limbii lor. Pe urmă s'le scoți câte unu, unu, și în locu lor s'presori steclă pisată și amestecată cu praf de peatra iadulu. De-or mai spune minciunî vr'o dată... vina mea s'el fie!

Credeți, credeți pe mătușă,
 Că sînt mama Anghelușă
 Cunoscută-aici 'n Eșu
 Și nu fac la nime greșu.
 Pentru farmeci is vestită,
 Și de mulți chiar ispită;
 Drept dovadă, vă uitați...
 Țeara 'i grea de fermecați!

Acu farmecile ca farmecile... dar cât pentru ale gospodăriei... apoi nu s'a dat pe fața pământului o jupineasă mai iscusită de cât Anghelușa... nu că mă laud, dar...

Știu să fac de toate bune,
Vutci, dulcețuri de minune,
Și beltele de gutăi
Care scotă dinții cei răi.
Cozonaci de modă nouă
Fără unt și fără ouă,
Și 'nvértite ce, mă giur,
Potă sluji de coafăr.

Cine-a vrea să mă ție jupineasă 'n casă, 'i scutit de marșan de mode... Ș'apoi îi mai aduc și alt folos... Dacă are copii, să'i dee pe mâna mătușei... Ț'i'i hărăcesc de spasuri și le discânt de diochiu ca mai bine... că eu am umblat pe unde 'și-o mțărcat dracu copiii, și am deprins de toate...

Știu să fac discânteci grele
Pentru ori ce boale rele:
Precum boala de turbat,
De bârfit și de furat.
Său de-a șerpilor mușcare,
Său de-acea ră boală care
Schimbă sufletu 'n români
Și'i preface în păgâni!

Dar mai ales, boeri d-voastră, ce știu bine?... 'i să lecuesc de friguri, de dureri de cap, de dureri de măsele și de urit. De pildă, l'o apucat pe cineva frigurile, fie lui acolo?... pune'i frumușel trupu în apă cu ghiață.

și'î dă să mănânce vr'o doi harbuji necopti. Pe de-asupra dă'î să bea lapte crud și botezat cu apă de ploae... peste un ceas 'î gata!..

Pentru dureri de cap... cunosc două leacuri fără greș... le-am învățat de la răposatu doftoru Flăimuc, care s'o dus de mult pe ceea lume ca să'și vadă bolnavii. Ei!.. dacă 'î durerea din răceală, și'î nouă? pune vr'o dece ferari să bată cu ciocanele cât 'î diulica de mare; și 'n vreme ce 'ți-or bocăni la ureche, ședî plecat cu capu pe-o tupsie plină de mangal aprins. Ear dacă 'î durerea veche și înrădăcinată?.. n'ai de cât să te tundî chilug, și përu ce rămâne pe cap să'l smulgi cu cimbistra fir câte fir... Cu chipu aista scoți toată răutatea din cap și rămâi pleșuv... dar teafër. Pentru dureri de măsele, cel mai bun lucru 'î să nu te dai pe mâna doftorilor de dinți; sau dacă nu te vindecî cu atâta, să îți simburî de persică și să'î strici cu măseoa cea ră. Ear dacă nici chipu aista nu'ți folosește?.. să clătești gura de trei ori pe di cu vitriol clocotit... (vorbesce ca nemțin) la tot unu dat, câte un feleșan mare... (cu glas fîresc) ca în rețetă.

În sfîrșit pentru boala uritului, care 'î boala cea mai a dracului din lume?.. ascultăți...

Dragi boeri și cuconițe,
Holtei, fete, vëduvițe,
De vroiti numai decât
Să vă treacă de urit?
Lăsați iute casă, masă,
Și cu inima voioasă
Alergați, vă sfătuesc,
La teatrul românesc.

Ce vă spun eu... de s'a mai ține uritu de d-voastră?..
să nu'mi diceți Anghelușa.

Credeți, credeți pe mătușa
Căci sînt mama Anghelușa
Cunoscută-aici'n Eșu
Și nu daŭ la nime greșu.
Eu sînt gata și ferice
De-a slujî pe toți aice.
Când îți vrea să vă slujesc...

(bătînd în palme)

Pan, pan, pan... și eu sôsesc.

(Se închină și pleacă alergînd).

(Cortina cade.)

HERȘCU BOCCEGIUL

- 85707 -

HERȘCU BOCCEGIUL

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Iași 1851.

(Teatrul reprezintă o stradă din Iași. — La ridicarea cortinei se aude în culise hămăit de cânt).

Herșcu, (strigă spăricat): *Aveți! țibi, țibi, chețel.* (intrând)
Țibi, țibi chețel, che te lovesc cu cotu. Țibi chine pintenog... *arihnândă tatnără!*

(vine în fața scenei, strigând:) **Marfă! marfă! morunțușurii!..** forficele... andrele... vacs pentru cibuțele... frunde pentru obrijele... marfă... marfă! (cătră public) **Slug d-voastră, boerî și chicoane!** nu poștiți ceva morunțușurî de Lipschi și de Paris?... am de toate, ȗic ȗeu!.. de care poștiți de acele nu ghesiți... **Vreți se vedeți, mă rog?..** Eū nu silesc pe nime... (pune bocceoa gios ș'o desleagă) **Dacă nu cumpărați nimichi, nu mă supăr... che eū sint Herșcu Boccegiu, cunoscut pin toate casele boerești, ȗic ȗeu!** Am marfă de mofluz efină și fără tocmeală... **Inchi se vedeți... poftim mă rog...** (scoate marfa câte una și o arată publicului în vreme ce cântă strofele următoare:)

Marfă, marfă de Paris!
 Astă-đi chiar o am deschis,
 Ș'o dau' efină, ție ție,
 Ca să-schep de ea și eă!
 Foarfeei mari de tuns un *chichi**)
 Ce'i ce prindă prea mult *arichi****)
 Brice lungi de dat perdaf
 Celor cu pricină de jaf.

Pentru așa moțpănoi nu trebuie judecătorie... trebuie
 bărbierie ca se'î usture pân' pi *chele****)

Poftim ace de cărpit
 Și cleiū tare de lipit
 Inimile ce-aū slăbitū,
 Cugete ce-aū putređitū.
 Poftim apă de livant
 Pentru cavaler galant;
 Chind pe nas o tragi, o 'nghiți,
 Faci pe loc haști, haști!

(s:rănută).

(cătră public) Cum ai spus, mă rog? se'mi fie de ghic...
 foarte mulțumesc d-tale... nu primesc.

Poftim praf de dinți pre bun
 Pentru-aceia care spun
 Minciuni lungi de șapte coți...
 Se le cadă dinți toți.
 Poftim roș-roșior... îl vënd
 Pentru-acei mișei de rënd
 Care, orî și ce pățescū,
 Pe obraz nu se roșescū!

*) Un pic. — **) Aripă. — ***) Pele.

Cumpărați, mă rog, ca să le trimiteti lor present de Paști, in loc de voră *) roși... Nu'i scump... che am adus multă de asta.

Maî poftim și chertți de joc
 Mesluite pe noroc,
 Se te faci mult maî dihai
 Maî dihai de cât un craiū.
 Maî poftim și alte chertți
 Unde dache mult învăț
 Te faci foarte procopsit
 Procopsit sau pricopsit.

Videți d-voastră... chertți și chertți... așa'i? Inse aste se vëndu atât de mult... che s'o dat vëndarea lor in otcup... chind aste-l-alte le cumpără de geaba numai șoarecii... Adichi... dic deū!... învățați trebuie să fie șoarecii din țeara Moldovi!

Cum ai dis mă rog? chit ține? Nu'i scump... așa se trăesc! cine 'ntreabă, dece lei, cine cumpără, cinc lei. Voas?... chit dracu pe tată lui?... adichi si mi ertți... marfă de Paris și de Lipschi, nu'i marfă de Podlivoi...**) Astă marfă din boccea, am adus'o cū singhir din Momoniți, și chiti am pățit pân'aice... Dumnețcū fereasche!.. Să vedeți, mă rog. M'am pornit de pe graniți ca un boer mare... cu cherita cu doi voiști***), și cu un cal care făcea chit opt. Dar chind am pornit, m'o apucat pe drum de-odată un viforoiu cheptușit cu omăt și pe față și pe dos. Chind mă bătea peste obraz, chind mă bătea peste ceafă; dar cū strigam vïo, vïo, la calul cel de pe

*) Ouș. — **) Podul Illoaci. — ***) Oiaște.

cheruță... și chind strigam vîo... calul făcea ho... și sta pe loc... Eū vîo, el ho! eū vîo, el ho!... *ghiraț șvart!*.. așa supărare mare... de chind o trecut jidovii Mare roșie, inchi n'am pățit, die deū! Perciunii mi se făcuse meciuchi, și barba țepuși... inchit m'o prins un gutunar piste nas, de cele tătărești... Ba inchi ce se veđi?... che șueram pe nas ca un tilharoiū... chind mă răsufлам, făceam: fhiū... Ș'așa, mă rog, ca să nu măi lungesc vorbe degeabă... am agiuns în codru Hertii!.. avei! știți d-voastră ce'i codru Hertii? avei! mamunieū!

I.

(Arte jidovească).

Codru Hertii (ter) cel de morte,
La jidani 'i dușman forte.

Ei ve! main got!

Dacă ești cam rufos,

Voïnicos... da fricos, }
Die deū, mori de tot! } bis

II.

Mamă, tată! (ter) mare frichi

Ține cale la potichi!

Ei ve! main got!

Dacă ești cu zuluș

Și pe cap plin de puf, }
Die deū, mori de tot! } bis

Acolo o perit jupănu Itichi Zarafu care era tare voïnicos și chind se mânica... de frichi fugea pi deal ca pi

vale; și jupânu Solomonichi harabagiul care purta tot deauna la drum un harțagan*). mare pentru volintiroi, și chind se întilnea cu dînșii... le da degrabă harțaganu, ca să nu se facă primejdie. Și chiți au mai perit! se fie la dînșii acolo unde și-au lăsat papucii!... avei!... codru Hertii!..

Dumneșeu fereasche, chit am mai pățit!

Eū mă mir de frichi cum de n'am murit?

Ei veī, mamu nieū!

Ei veī, tatu nieū!

M'aū prins telheroii! m'aū prins, i-am vėđut;

Ba 'nchi mi se pare, che m'aū și bătut.

Ei veī, mamu nieū!

Ei veī, tatu nieū!

Mi-aū făcut morișchi, chiar pintre perciunī.

Așa talharī închi n'am vėđut nebunī!

Ei veī, mamă nieū!

Ei veī, tată nieū!

Da să vedeți, mă rog, cum s'o întimplat cu bătae. Nu eram departe de Dorohoi... tirg jidovesc ca și tirgu Eși. Mai avem un deal ș'o vale ș'o limbi de pădure. Eū mergeam fără griji: pentru che nu's fricos. Chind de-odată zăresc înainte doă matahale groase și spetoase și bărbaoase și mustețoase, care băga frichi la oase. Chind le-am zărit, am murit... dar fiind che nu's fricos... mi-am scós degrabă și cușmă și chitie de pe cap și le-am pus ună'n drépta, ună'n stinghi... ca să vadă telheroii che suntem mai mulți.

*) Eartagan.

— Stăi Iudă! răcnește de-odată un matahal. Eă ȕic ve! calul face ho! și ne oprim trustoți. Dache ne-am oprit... telheroii o 'nceput a veni spre cheruȕă cu ghind reu. Eă, cu cap, strig la dinși:

— Nu veniți, nu... Voi sinteți do, noi sintem tri!

— Da ce sinteți voi, tărtane?

— Noi sintem oameni bun! cu frichi... a lu! Dumne-ȕeu, sfinți părinți de la mănăstire, ȕic ȕeu; „Dache nu „mă creȕi pe mine care's harabagiu? intrebă și pe jupănu „Leiba din fundu cheruȕii.“

Aici m'am greșit cu vorba puțintel, și volintiroii m'aă inȕeles che eram boccegiu... mamu năeu! chind s'aă aruncat pe mine ca do! zăvoȕi... și chind o inceput a'm! scutura de omet chelea dracului*) cu ciomegile... ve!, ve!, ve! par' că bătea in păpșoi, ȕic ȕeu. Eă strigam ghevalt... Urzichi!***) și mă luptam ca un voñnicos... pentru che nu's fricos... dar ce folos! chind făceam cu ghicischi flischi... ei cu ciomagul trosc și pliose... Chind eă eram dedesupt, chind ei deasupra... chind ei deasupra, chind eă dedesupt... Ai ve! tatu năeu! telheroii mă făcea chiseliți dacă nu mă scăpa de pe dinși niște creștini botezați. (oftează).

Bine-o ȕis cine-o ȕis, che, jidanu nevoeș se 'neacă pe uscat! A doa ȕi chind făcea cucoșu chichirighi... m'am pornit de la Dorohoi, inse păcatu mă alunga, chit pe cole, chit pe dincole ca pe un ghicischi... și chite am mai pătit!...

*) Materia halaturilor jidovescei se numesce: pelea dracului.

**) Urzică, vestit agent al poliției din Iași.

Ei veți! codru Hertji!... Mai bine de chit să faci neghisorie cu dinsu, mai bine să ședți linghi balabustă. (dufos) Balabustă!... și eu inchi am o balabustă... și ce balabustă frumușichi, cu față de ghermesit de Lipschi... faîn, faîn... Chind o veți, te apucă un fior din talpe și gioci ca un curcan bătrân. Eu mor de pe dinsa de dragoste, și toți jidani mor de pe ciuda mea. Ha, ha, ha... par' che sint un grof jidovesc, așa's fudul cu balabustu nîeu!... ș'apoî poate che n'am dreptate?

(Arie jidovească).

Balabustă mititichi
 Dragă nîeu,
 Tare'i tare frumușichi!
 Țic și țeu.
 Chind o ved eu pe dugheană,
 Vai, vai, vai!
 Mă măninchi pe sprinceană,
 Hai, hai, hai!
 Handiridi, ridi, ridi, ridi, ridi, ridi
 Handiridi, ridi Ruhala!
 Handiridi, ridi, ridi, ridi, ridi, ridi
 Handiridi, ridi, Zugzala.

Mititichi balabustă
 Dragă nîeu
 Poartă rochiî fără fustă
 Țic și țeu.
 Ea pe cap e rasă, rasă
 Vai, vai, vai!
 Ș'asa inchi 'i mai frumoasă
 Hai, hai, hai!
 Handiridi, ridi, etc. etc.

Balabusta cea frumoasă
 Draga niceu
 Chite-odată 'i mâniaasă
 Ție și Țeu.
 Dar chind yed che'i așa *Rifchi*
 Vai, vai, vai!
 Ca o broască mă fac lifchi
 Hai, hai, hai.
 Handiridi, ridi, etc. etc.

(Herșcu gioacă într'un pieior, bătând în palme, în vreme ce cântă Handiridi. De o dată se aude un lătrat de câne în culise. Herșcu se opresce spăriecat și alcargă de Țe cotul de gios) Țibă chine... *Arihnândă tatnără*... Mă-a sărit inimă din loc (stupesce în sin). Am socotit che m'au mâncat... (cu mânie) Am se te lovesc cu botu peste cot... las! las! volintiroiū buțuf*).

(Cătră public) Postiți orī nu postiți?... vreți se'mī faceți ceva alișveriș, che n'am vreme de prăpădit. D-voastră știți numai se rideți de mine și nu'mī cumperați nimichi... Ei! atât pagubi pe țeara noastră... (stringe bocceoa) Pentru che sint jidan boccegiū, de aceea nu vroiti se'mī faceți seftenlichī... Postim de mergeți pi la dugheni mari ca se plătiți indoit (pune bocceoa pe umeri). Boeri D-voastră, mai am inchi o marfă (rușinându-se) dar nu știū dache se cade se...

Maī am inchi și mănșī
 Și le-ași da făr' nici un grūși
 Dacă-ași ști, boeri, che vreți
 Mie 'n palme se'mī băteți!
 Am de toate cum vedeți;
 Marfa mea nu are preți
 Ș'o dau estină, Țic Țeu,
 Ca se scap de ea și eu.

(Se pornesce strigând: *marfă măruntūșurī*. Căni lătră în culise... Herșcu se apără cu cotul pe dinapoī).

(Cortina cade).

*) Bețiv.

CLEVETICI

ULTRA-DEMAGOGUL

CLEVETICI
ULTRA-DEMAGOGUL
CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Luchian, pe teatrul din Iași 1862.

(Teatrul reprezintă un salon).

Cleveticî

(Cu frac negru, jiletcă Robespier, cravată de matasă albă și cu barba 'n furculiță, intră pe ușa din fund).

Sănătate și frățietate, Domnilor cetățeni!.. Am aflat
că sunteți adunați în colegiul electoral pentru alegerea
unui deputat, și eată-mă's, alerg ca să vă espun profesiunea
mea de credință.

Eū sînt celebrul Cleveticî
Cunoscut nu de mult pe-aici,
Liberal ultra, jurnalist
Și constituționalist.
Unii 'mî dicu că 's demagog,
Alții că sînt numai un gog...
Dar eū n'asud, eū sufăr tot
Căci sînt un mare patriot!

Ce vroiește eă, Domnilor?... .

O sciți din coloanele diarului meu: *Gogoașa patriotică*.

Vreă mai întei censacrarea aptului de la 5 și 24 Ghenar, ca unul ce este făcut de mine și numai de mine...

Dar, Domnilor, eă singur am fost atât de putinte ca să aprind soarele acelei zile memorabile!.. Și cu toate aceste priviți: nu's nici macar un Ministru!

Al doilea. — Vreă respectul Convențiunei cu condițiune de a fi schimbată in totul, ca una ce a fost elaborată de străini, fără concursul patriotic al Românilor...

Al treilea. — Vreă sufragiul universal pentru ca toată țeara să se prefacă într'o urnă electorală. Vreă mai mult, Domnilor; vreă ca tot locuitorul să fie reprezentant al Națiunei.

Ce spectacol măreț!..

Patru milioane de deputați la un loc cerând cuvântul!

Sint novator, am idei mari

Idei revoluționari.

Vreă să răstorn, să schimb, să dreg...

Dar ce câștig?... cu ce m'aleg?

Unii imi dică vrednic Roman,

Alții pretindă că 's șarlatan!

Dar eă n'asud, eă sufăr tot

Căci sint un mare patriot!

Ce vreă eă, Domnilor?... Un lucru prea simplu! Vreă libertatea absolută!... Să nu mai atârne servitori de stăpâni, copii de părinți, soldați de șefi...

Vreă ca toți bunii Români, să se poată aduna cu miile când îi voiă chîema eă, fără a da de scire Guvernului. Vreă

egalitatea perfectă!... să nu mai fie săraci și bogați, mici și mari, slabi și grași, proști și cu cap, oameni și vite... Vreă să imitez în țeara mea toate fazele revoluțiunei franceze, căci numai prin tulburare o națiune se civilisează... dar cine m'ascultă? Găsesc o oarbă opusăciune din partea unor strigoși, unor retrograși ruginiși ca Sandu Napoila.

Munții cei mari cu-ale lor stânci
 Vreă se'î răstorn prin văi adânci,
 Să nivelez tot pre pământ...
 Dar cine'mi crede de cuvânt?
 Unii îmi dicu că sint tribun,
 Alții pretindă că sint nebun!
 Dar eu n'asud, eu sufăr tot,
 Căci sint un mare patriot!

Ce vreă eu, Domnilor? Vreă să fiu cața, să fiu spada de Damocles a conservatorilor și idolul populuș suveran!

De aceea vreă să impart moșiile proprietarilor... Dar mă veți întreba dacă eu însumi sint proprietar? Ba nu, însă aceasta nu invalidează convicțiunile mele socialiste. Eu, Domnilor, sint un cetățean însetat de glorie și de amoarea popularității, și priu urmare, ori cât de grele să fie impregiurările politice ale țerei, eu am curagiul a striga în gura mare: arme, arme, arme! căci mă cred brav ca Stefan cel mare și ca Mihai Viteazul.

Vreă pre Români să'î fac pe loc
 Români anticși, viteji de foc,
 Ca să ținem resbel cu Ruși
 Englezși, Chinezși, Turcși, Nemțiși și Prusși.

(Se aude afară bătăe de tobă. Clevetici se sparie strigând:) Aoleo! ce se fie? (el alérgă la fereastră și se întoarnă adăogând): Am cređut că's ei!..

Unii imi đicū că's hărtăgos
Alții pretindū că's cam fricos...
Dar eū n'asud, eū sufér tot
Căci sînt un mare patriot.!

Ce vreū eū, Domnilor? Vreū libertatea cea măi nemărginită a preseii, pentru ca să pot batgiocori când imi place și pe cine 'mă place. Vreū să rēstorn tot ce esistă, pentru ca se'mi fac un pedestal din ruinele prezentului și să mă urc pe acel pedestal, ca să proclam republica democratică și socială. Trecutul e al strigoilor, prezentul e al moderaților, viitorul e al meu!

Trecut, present, nu mă sfiese
Sē'i critic rēū, sē'i osândesc,
Căci eū, eū, eū și numai eū,
Sînt bun Romān și sciū ce vreū.
Unii m'admirū, alții mă 'nchidū
Unii mă plāngū, alții mă ridū...
Dar eū n'asud, eū sufér tot
Căci sînt un mare patriot.!

Cercați, Domnilor, să mă trimiteți la Cameră, cu mandatul de reprezentant al Națiunei, și atunci veți videa ce poate Clevetici... Închipiți-vē că sînt in Cameră... eată-mē 's la locul meū... (se pune pe scaun) Cer cuvēntul, D-le Președinte... cer cuvēntul... nu mi'l dai? prea bine! (se scoală și vine în fața publicului) Am cerut cuvēntul pentru ca să combat opiniunea emisă de D-nul Ministru de finanțe

în cestiunea budgetului. De și onorabilul preopinent a cerut cestiunea prealabilă, voiți întreba ce este budgetul, D-lor? Budgetul, D-lor, este pulsul unui Stat!.. trebuie în consecință să'l pipăim cu luarea aminte a unui medic... Lăsând dar de o parte pe D-nul Ministru de finanțe care a sulevat această cestiune urgentă, mă voiți adresa către D-nul Ministru de justiție, pentru ca să 'l întreb: cum de a cutezat a călca sacrul princip al inamovibilității consacrat de Convențiune, depărtând de la giudecătoria, nu știu căruși district pe onorabilul cetățean Cărcioc, ce a dat atâtea probe de integritatea cea mai pură și de patriotismul cel mai pur? Îmi va răspunde negreșit D-nul Ministru de resbel că formarea unei nouă baterii este necesară? Inse, Domnilor, strămoșii nostri Români, companioni de arme al strămoșului nostru Traian, n'aveau trebuință de atâtea tunuri pentru ca să învinge pe inimi, și când e cestiunea de bani, se cuvine să fim economi, căci acest budget este produs de obolul săracului, acelui sărman asuprit și nenorocit, pe care cad toate sarcinile!... acelui ilot ce geme de secol, fără ca D-nul Ministru de interne să se fi îngrijit până acum de a propune Camerei un proiect de lege pentru ușurarea clasei de gîos... A! D-le Ministru de interne! dacă ai avea alte gânduri, de cât acel de a prinde o rădăcină eternă pe scaunul președinției, ai gândi că dinaintea D-tale două drumuri sînt deschise, acela urmat de Bimbașa Sava, și acela urmat de Cavur!... În darn D-nul Ministru al afacerilor străine mă intrerumpe sub pretext că n'ășî fi în cestiune... D-lui nu scie usul parla-

mentar, dar eă... sînt trimis aici de Națiune ca reprezentantul intereselor ei. Acest mandat sacru îl voiü îndeplini ca cetățean liber și liberal, apărând cu energie și cu logică (tute) libertatea, egalitatea, dreptatea, fraternitatea, inviolabilitatea, inamovibilitatea, autonomia, Convențiunea, drepturile naționale, garda națională, partidul național și cele-l-alte... (resuflându-se) căci eă... și de ce nu? am toate calitățile de a fi Ministru!... O mărturisesc cu toată modestia, D-lor, pentru că am fost, sînt și voiü fi cetățean român și nu am obiceiü de a aprinde luminări, din contra eă le sting... (glasul i se stinge; el urmează a vorbi prin gesturi).

Frați căuzași, m'ați auđit?
 Sînt elocüent apelpisit.
 Vorbesc, vorbesc, vorbesc, vorbesc
 Pân' ce pe toți 'i obosesc.
 Unii 'mi ȑicü ritor hazliü,
 Alții 'mi ȑicü palavragiü!
 Dar eă n'asud, eă sufër tot
 Căci sînt un mare patriot!

(Iesă majestos).

(Cortina cade).

SANDU NAPOILA

ULTRA-RETROGRADUL

SANDU NAPOILA
ULTRA-RETROGRADUL
CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Luchian, pe teatrul din Iași 1862.

(Teatrul reprezintă un salon)

Napoilă, (afară).

Ce face?.. Să plătesc eu capitație?.. Eă, boer ve-
lit?.. Eă, Sandu Napoilă?.. atunci s'agiungă tu, gu-
leratule.

(Între furios pe scenă și se adresează publicului).

Da bine, boeri D-voastră, unde mergem?.. ba nu,
adică vă întreb, unde mergem?..

De când legea asta nouă
Ce Convenție îi dă,
Aă rupt reglementu 'n doă,
Am agiuns chiar de nimic!
Și de unde mai 'nainte
Eram toți boeri veliți,
Ne-aă luat pe dinainte
Niște pușchi apelpisiți!

Și ce pușchi! Ci că's patrioți, liberali, progresiști, naționali, demagogi... dracu 'i mai știe!.. că de o dată aū răsăritū in țeară posderie, și tot unu și unu!.. oameni mari, învățați de știū și toaca 'n ceriū, colțoși și cu barba in furculițe... Ei punū țeara la cale in diua de astă-dī, ei sīntū și numai ei adevărați romāni cu iubire de Patrie, căci aū luatū patriotismul in oțcup!.. și dacā nu vrei sē ieī cāmpii pe urma lor, te facū albie de cāni prin foile lor... Mai dāună-dī mē 'ntālnește unul ce'ī dīc Cleveticī, și mē 'ntreabā ni-tam ni-sam de sīnt ca dīnsul, demagog? Dā, *măi gogule!* 'I-am răspuns și eū, cată'ți de drum până ce nu scot luleaoa de la ciubuc!.. Ei bine, boeri D-voastră, unde mergemū?.. ba nu, vē întreb, unde mergemū?..

Pān' acuma 'n țeara-aceasta
 Noi ne-am burzuluiit creasta;
 Noi amū fostū *simandicosi*
 Mari și *ighemonicosi*;
 Dar acum fără sfială
 Ne facū pușchii de dārvală,
 Și ne chemū pe noi, pe noi,
 Vinograđi! rugini! strigoī!

Audī, mē rog?.. După ce te disbracă de caftanul boeriei; după ce'ți ieū sufletele de țiganī de le daū drumul sub cuvēt de liberta; după ce'ți ridicā feciorii bocrești, sub alt cuvēt că, după Convenția cea afurisitā, nu mai sīntū pri... pri... privilegiuri; după ce'ți ieū copii la oaste cu sorți ca pe proști; după ce, vorba ceea, iți facū drum pe'n barbă pe de'ntregu, apoi te mai și po-

reclescă retrograd!.. vinograd!.. tureată!.. strigoî!.. strigoî?.. Hoî bine, boerî D-voastră, unde mergemă?.. n'ău mai rămas în țeară nici *sevas*, nici *hristoitie*... Unde mergemă? ba nu, adică vă 'ntreb, unde mergemă?..

Dică că'i timpul libertăței,
Al frăției ș'al dreptăței;
Că de-acuma pe pământ
Toți de o potrivă sînt.
Și cu astfelii de minciună
Hoții cei de'mpușcă 'n lună
De caftan ne-aū desbrăcat
Și mantaoa 'n loc ne-aū dat!

Auđi?... egalita!... sē fiū de o potrivă cu Chiosa vezeteul și cu Mănciurică bucătariul?.. ama rîndueală!.. Dacă pe cānd cu unirea, știți... mai an țărț... și eū am purtat bairacul, și eū am giucat hora unirei în colț la Petrea bacalul, și eū am răgușit strigānd: sē trāească libertaoa și egalitaoa!.. dar înțelegeam egalitaoa cu boerii cei mari; sē fiū *ena mu che ena su**) cu vornicul Hārzobeanu și cu logofătul Protipendescu; sē șed cu dinșii la taifasuri pe divan, cu ciubuce, cu cafele, cu tot ighe-moniconul boeresc; dar, nu egalita cu Barabulă și cu badea Trohin vācariul!.. Ei bine, boerî D-voastră, unde mergemă?.. ba nu, adică vă 'ntreb, unde mergemă?

N'auđi altă de cāt forme,
Uniforme și Reforme.
Toți croescū, facū și prefacū
Ca sē ne vie de hacū.

*) Adică; unul și unul, de-o-potrivă.

Țeri o lege, astă-dî altă,
 Și când cați, lucrul stă baltă!
 Cică-aista e progres?...
 Na'ți'l frânt că ți l'am dres!

Poftim!.. mai dăunădî s'o ridicat bătaea... lege nouă în țeară veche!.. Știți ce-am pățit? Avusesem poftă să mănânc un ostropeț de Țepure, și poftisem la masă pe vărul Buște... știți Buște care o fost baș-ciohodariu la D-l Ioniță Sturza Vodă... Când se ne dee bucate, giupănu bucătar ne spîndură lingurile la brîu și se duce la primblare... Ei apoi, se nu'l bați?... Ean nu, că nu'î voe, căci vine comisariul și te pune la straf... D'apoi alta! mă duc la moșia mea, la Țălınoasa, și poroncesc țeranilor să'mi facă o clacă de vr'o cincî dîle... Știți ce mi-aū răspuns mojiicii?... mi-aū răspuns că le grăesc vorbe de clacă... Ei! apoi se nu'î întinđi la scară?... Ean nu, că vine subprefectul și plătesce straf, Sandule fătul meu!.. Da bine, boeri D-voastră, unde mergemū?...

Asta încă nu'î nimică!
 Dar tot cheful mi se strică
 Când mă vîd supus la bir,
 Atins toemaî la chimir.
 Să plătesc pentru șosele,
 Pentru vin, rachiū, pavele,
 Pe moșie, și pe cap!...
 Astea 'n mintea mea nu 'ncap!

Bre!.. bre!.. Adică multe-am vîdūt în vicața mea!.. c'am vîdūt Țeniceri și răsmeriți; am vîdūt ciurma, holera și lăcustele, dar încă așa bazaconie n'am chitit c'oiū agiunge

să ved... Auđi? reforme? îmbunătățiri?.. Să mă silească a plăti 5 la sută din venitul Țelinoasei, proprieta cu hrisov domnesc, de la răposatul întru fericire Cehan Racoviță Voevod!.. și după toate păcatele să mă trântescă și pe mine în capitație, că Sandu Napoilă, boer cu caftan din vremea fericitului întru pomenire Ioniță Sturza Voevod!.. Eū să plătesc un galbên împărătesc pentru că am cap, și vărul Bostănescu tij, pentru că nu are cap nici de o lițcae!.. Ei bine! boerī D-voastră, unde mergemū?.. ba nu, adică vă 'ntreb... unde mergemū?..

Ș'apoi alta și mai mare
 Care, Țeū, nu'i de cređare!
 Hojma uniī scriū, răcnescū
 Să nu fie boerescū!
 Și pământul să se 'mparte!
 Tot mojicul s'aibă parte!
 Numai noi să fimū abrași
 Liude pintre calarași!

D-voastră rideți!.. haide, haide!.. vă pare glumă?.. (cu mânie) Dar nu'i de glumit, boerī D-voastră, căci vorū să ne ȳe și pelea de pe noi!.. și noi să ne lăsămū așa *ghioșghioare*, să ne despoae?.. să nu ne *diafen-defsim*?) aud?.. dar n'avemū gură să țipămū?.. n'avemū obșteasca obiċnuită adunare, unde putemū merge ca să ne suimū colo pe tribu...nal, ca să facemū și noi *engomir***) patrioticești?..

Treaba se îngroașă, boerī D-voastră!.. ascultați-mă

*) Să ne apărăm. — **) Discursul.

pe mine, că eă știu ce știu... Trebuie să ne deschidem
ochii ca să alegem depotați tot de-ai noștri... știți...
cole... *getbeget*... vinograđi care se se lupte vértos
pentru apărarea boeriei și a proprietăței... Și dacă vreți
un om cu falca sănătoasă, vă poftoresc pe supusa sluga
D-voastră :

Vel cluceriul Napoilă
Ce vă plânge-acum de milă,
Boerit și căftănit
Și la minte 'nțelenit.
Cu progresul nu sînt rudă,
Pe Convenție mi'i ciudă,
Și de-ași arde chiar în iad,
Voiu fi hojma.. vinograd!

(Se închină și Yesă strigând) Căci altmintrele unde mergem?
ba nu, adică vă întreb, unde mergem?

(Cortina cade.)

SURUGIUL

SURUGIUL

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul X. pe teatrul din Iași.

(Teatrul reprezintă o poștă din Moldova. În fund bordeele surugilor; în stânga grajdul; câte-va căruțe și hamuri pe lângă păreți; în mijloc, o fântână. La ridicarea cortinei se aude în apropiere chiote și pocnete, pe urmă glasul surugiului strigând, după grajdii):

Ha ho! tbrrr. Eată-ne la poștă, ard'o focu și pe cel care-o ține!.. Hi... la imaș copii... acolo vă așteaptă hambaru cu ord... hi, gloabă... (pocnesce cu harapnicul).

Surugiul, (intră pe scenă îmbrăcat cu poturi de aba, ilic de postav cusut cu găitanuri, chingă de curea bătută cu ținte și pălărie cu cordele. El se opresce lângă culisă și ține):

Aud, cucoane?.. dacă'Y lungă poșta de 'nainte?.. Ba nu... ean cât cole, o palmă de loc, o fugă de cal... N'ai apucat a porni bine și ai și ajuns (în parte) într'amurgu.

(Vine în fața publicului, cătând în fundul pălăriei). Ean se videmū ce bacșiș mī-o aruncat boeriu?.. O jumătate de carboanță?.. Crișu el!.. A fi vre un ispravnic de ceț noi, căroro le dicū perfecti. . . E grăbit s'ajungē la

tact de-aceea lasă bacșișuri bune. Tot ispravnicii noi se
 dee Dumneșeu, căci dacă 'să dați afară din slujbă, car-
 boanța scade cât un firig. Noi, surugii, judecăm omu
 după bacșiș și nu dăm greș nici o dată cu chiteala.

Când ved o droșcă nouă, nouță
 Ș'un tîner mîndru lucind în ea,
 O 'ntind la fugă... se fugi, Duluță...
 Carboanța vine pe urma mea.

Ear de'i trăsura cam hîrbuită,
 Dacă'i drumețul ros pe la cot
 Și cu sprinceana posomorită,
 Mîn pe tinjală numai de-un zlot.

De'i vr'o carêtă închisă bine
 Cu o ducă ș'un cuconăș,
 Dămol la hopuri, că 'n urmă vine
 Dragoste dulce ș'un gălbînaș.

Ear dacă este vr'un rădvan mare,
 Cu o păreche cam dos la dos,
 Le trag o sfîntă de struncinare
 Căci mă așteaptă un bănuț ros.

Orî cum se fie, când merg în cale
 Cu de-al de-ai nostri, nu mă căesc,
 Căci vorba ceea: tot cale-vale
 Ese bacșișul mai omenesc.

Ear din păcate de'mî vine rîndul
 Să duc vr'o capră saū vr'un jidan,
 La prăvălișuri îi cule de-arîndul,
 Căci plătescū numai un gologan.

Cu toate-aceste puțin îmi pasă!
 Fie vânt, ploae și calea grea,
 Fie șoseoa dreasă, nedreasă,
 Când sînt călare, lumea'î a mea!

(își aprinde luleoa). Hei, Doamne!.. de 20 de ani de când sînt în poște, ce de mai făpturi de oameni am mai vădut!.. câți Domni cu alaiu am purtat, când se suia pe scaun, și după șapte ani — haît... maziliți!.. tot eu Ț-am dus, însă fără alaiu!.. Câți ministri mândri la început, și mai pe urmă cu nasu cădut... câți deputați cu Unirea, câți ciocoi vechi de-a Regulamentului, și câți ciocoi noi de-a Convenției, și Ruși și Nemți și Turci, de toată sēmînța... căci biata Moldova noastră o fost drumu cel mare a străinilor... Ean o țeară de jac, satu lui Cremine, fără cîni și fără jitari!.. Na! că s'a stins luleoa... (scapără).

Îmi aduc aminte, când cu Nemții... am plecat odată, c'un biet căprar, Țearna, pe vicol... Șonțisoru era numai în mundirașu lui cel alb și tremura, sërmanu, ca de năbădăici. I se făcuse nasu pipëruș și obrazu patla-gea vînetă.

— Frigu'ți e, Domnule?.. îl tot întrebam pe drum.

— *No; cold, cold, saperment!* îmi răspundea el.

Dacă l'am auzit tot dicînd că'î e cold, 'mî-am cătat de drum până la poștă... Când acolo ce se vîd? căpraru meu era boenă!.. îl înghețase caldu lui cel nemțesc.

D'apoî mai acu vr'o opt ani, aduceam un grecușor în căruța de poștă... rupt, sërmanu, și perpelit de țî se

făcea milă... Ci că venia la noi să se îmbogățească și s'ajungă postelnic mare. Sosind la jumătate de poștă, el mă 'ntreabă în limba lui:

— Mo, suruzi! gasimo țeva de muncato la poștia?

— Găsi, jupâne, cum nu?

— Ma țe gasimo?

— Apoï dă!.. brândă, mămăligă, ceapă...

— Țe? mamalinga! ah! ah! vah! panaghiea mu!.. și o leșinat parpalecu, bată'l concina!.. Tocmai atunci sosește din norocire un alt grec cu o brișcă hêrbuită, vre un posesoraș, saū vre un simzar... dracu'l știe. Cum îl vêd cu fes, încep a striga:

— Kir Trufanda, vino de'ți invie neamu.

— Ma țe a pațito simpatriot a mea?

Da știū eū, pécatele mele?.. O leșinat pentru că î-am spus c'a să mănânce mămăligă la poștă.

— Mamalinga?.. l'ai uțiso!

— Eū?.. ferească sfântu!

— *Neschi*, dimiata... Când te-a întrebat de muncare, trebuia se respunđi la dimialuï: *maslinia*, *limoni*, ma nu mamalinga...

Ha, ha, ha, ha, n'oiū uita'o cât oiū trăi. Numai cât pomenise samsaru de masline, și cel leșinat se puse a suga cu buzele ca un malac... ean așa, (imitează sugerea malacului) și pe loc o inviet.

D'apoï altă dată c'un jidan... Ce-am mai ris!.. A-jungênd la Strungă în deal, îi đic în glumă:

— Paremi-se, jupâne, c'o să întâlnimū têlharî.

— Ei veï! bade surugiū, ce să facemū, mă rog?..

— Știi una, jupâne?.. acoperite cu cerga ca să nu te vadă.

Jidanu meu, de cuvânt, se tupilă în fundu căruței, ear eă n'am ce face?.. Îmî schimb glasu și încep a striga: Stăi, mă! Ce ai în căruța asta?

— Ce se am căpitane? can niște stecle stricate.

— Stecle să fie oare?

— Dacă nu mă cređi, căpitane, cearcă de veđi.

Atuncî apuc o prăjină și jachî peste cergă. Jidanu face zinichî, zinichî, zinichî, adică suna a steclă ca să înșele tēlhariî; eă ear trosc! el ear zinichî, zinichî; ș'așa tot cu trosc și cu zinichî ne-am coborit dealu Strungăi. De-atuncî o eșit cânticu ista 'n țeară (cântă o arie jidovească).

Trosc, pliose, trosc și jachî și lichî,

Ei, veî, veî! zinichî, zinichî.

Eată Leîba cel avan

Care poartă harțagan.

Eată Leîba cel din cușcă

Care poartă la drum pușcă

Și când vede un Român

Armele'șî ascunde 'n fin

Și sub cerga scărmănată

Sună-a steclă fărîmată.

Trosc, pliosc, trosc și jachî și lichî

Ei, veî, veî! zinichî, zinichî!

Acu străinu, ca străinu, dar cum sintū uniî ciocoeșî, cu mațe pestrițe, sēcale-ar sēmēnța! că mare urgie mai sintū pe lumea asta! De-alungu țereî facū pârjol cu bătaea... Cică'î voînicie boerească să stâlcească un bîet om de surugiū ostenit ca vai de el, nemâncat, nedormit,

plaat, ars de soare, degerat de frig, pentru că i'su caii căduți și nu pot merge în fuga mare.

Îmi aduc aminte, acu cinci ani, murise biata mămuca, Dumnedeu s'o odihnească!.. (ștergânduși ochii cu mânica cămeșii).
Mi se udă ochii când mă gândesc la ea, drăguța.

(Arie: Cărnața poștei).

Sărmana mamă pare'o ved încă
Pe patul morței, murtă zăcând
Și cu durere vie, adâncă,
Ah! simt din ochi-mi lacrimi curgând.

Biata bătrâna! ea pentru mine
Avea un suflet mult iubitor;
Dioa și noaptea mă căta bine
Și 'mi făcea traiul veselitor.

Însă-amar mie! moartea cumplită
A deschis iute al ei mormânt
Și de-atunci vieța'mi e tot cernită
C'am rămas singur pe-acest pământ.

Stam lângă biata mamă și o jăleam din fundu inimii, căci era acum pe aproape de îngropat, când îl aduce dracu pe un ciocoșu de cei afurisiți. Toți flăcăii erau porniți la drum, numai eu, din păcate, mă aflam la poștă. Cuconașu era grăbit parcă'l alungau Tătarii din urmă; el vine la bordeiu meu și mă smuncește fără îndurare de lângă săcriu maică-mea... În zădar mă rugam să mă 'ngăduie ca să duc pe mama la groapă... ticălosu! în loc să aibă milă, el pune pe arnăutu lui de'mi dă vr'o câteva bice și'i poronțește să mă croască tot dru-

mu cu un harapnic de pe capră. Dac'am vădut ș'am
vădut, m'iam făcut cruce și am ȝis în gându meu: A-
jută'mi, Doamne, să desbăr lumea de o jivină veninoasă!..
și cu capu gol, pe arșița soarelui, am plecat.

Se făcea nu departe de poștă o vale lungă și răpide
de nu putea nici caru deșert să cobaore fără pedică.
Drumu cotigea pe lângă o prăpastie adâncă, plină de
bolovan. . . Mișcă băcte!.. să mi te duci de-a ruptu
capului! . . . Unde-am răpedit caii la vale, unde-am
cârnit oiștea spre mal, și 'ntro clipală, cai, trăsură,
surugiū, arnăut și ciocoiu, eramū cu toții stâlciți și
uciși în fundu prăpastiei. . . Arnăutu și-o rupt gātu,
ciocoiu și-o frânt nasu de-o rămas cârn și chior. De
atunci nu l'am mai zărit prin poște. . . El o prins frică
și merge la drum numai cu harabagi. . .

Ei!.. da ce staū eū de mă amărăesc cu gânduri po-
cite. (și scutură pletele) Pei nălucă și cruce-ajută!.. să
trăască surugiū. . . Nu'ī alt Român mai voinic decât
el în țeară.

Surugiū vrednic! eū tot calare
ȝioa și noaptea am traīl meu,
Alung necazul din fuga mare
Când mă ajunge necazul greū.
Surugiū ager, alerg pământul
Din puha lungă mereū pocnind,
Dămol saū iute, iute ca vântul
Eū merg calare tot chiuind.

(Chiuie surugiște și pocnesce din harapnic).

Dacă de pildă vine o cupea cu o porumbiță albă și
frumoasă, care 'mī ȝice subțirel: „Să mă duci bine flă-

cău.“ — Lasă, cuconiță, n'ăi grijă că ești cu mine! — și 'mă apuc hățurile în mâna stânga, și m'arunc pe șăoaș dintr'o săritură... Gata 'i? gata!

Mișcați băeți!.. hi, hi... să mă duceți ca vântu și ca gându, (pocnesce). Hi, breazule, nu te lenevi, că te stricnesc cu sfichiu de foc, (bate cu harapnicul înainte ca și când ar vroi să lovească hățușul). Virtos, murgule, (se adresează la lătu-raș) nu te lăsa pe tinjală că'mă ești sub mână (pocnesce de lături în dreapta). Hi acum pe șes cu toții, într'o întin-soare, să sfârâe roțile (chiuțe). Hi-i-i-i zmeșorii tati. . . parc'ă zăresc pe Măriuca la colțu lunci. . . Măriuco fa, să mă aștepti cu alivenci pe când m'oiu întoarce, că ți-oiu aduce un tulpan nou. Haide-așa, copii, tot așa la copce, cu toții, de o potrivă, frumos că ne privește duduca cea din trăsură... numai de ne-ar deochia... Eacă dealu înainte... să vă ved acu, dragii mei... s'o luămă la fugă din vâlcică, ca să suimă culmea într'un sbor... Odată cu toții pe opinteală... (chiuțe și pocnesce). Hi-i-i-i, tătucă, nu mă lăsați... întinde surule... odată breazule, hi, hi... (Se sbuciumă ca cum ar sili caii la deal). Măncav'ar cîoarele! hi, perire-ar albinele care or stringe ceara de făcut lumî-nare celui ce vă are!.. Ha, ho, ha, ho!.. tbrrr... amă suită dealu... să ne măi odihnimă la umbră și să vă măi frec pe ochi.

Surugiū vesel, în câmp la soare
Eū câte fete le întâlneș
Preschimă cu ele glume ușoare
Și chiar din fugă le amețesc.

Ear când un dușman calea'mă aține
Îi dismierd fața cu șfichiu de foc,
Și când în țeară anul nou vine
La frații nostri, urez noroc.

(Pocnesce ca în ajunul sfântului Vasile). Hăi, hăi! la mulți ani
cu fericire, să trăiți toți în unire. . . Hăi, hăi! să vă
fie casa casă și masa masă! hăi, hăi! Noroc bun și ve-
selie și 'mă faceți parte și mie. . . hăi, hăi!

(Cortina cade).

ION PAPUȘARIUL

ION PAPUȘARIUL

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Luchian, pe teatrul din Iași.

(Teatrul reprezintă un salon).

(Se aude afară strigând „*La păpuși, la păpuși,*” apoi o gălcăvă între Ion Păpușariul și un comisar de poliție).

Comisarul. — Stați, măi!

Ion. — Da ce este?

Comisarul. — Nu 'i voe să umblați cu păpușele și cu Iroșii.

Ion. — Dec!... altă basaconie acu!

Comisarul. — Ha! la Poliție.

Ion. — Nu pune mâna, guleratule.

Comisarul. — Ha! de 'ți dic și nu lungi vorba.

Ion. — Atunci s'agiungi tu...

Comisarul. — Pe dinsul, serjenți.

Ion. — Nu da, măi, nu da, că te...

Comisarul. — Pe dinsul.

(După un mic șgomot în care s'aude călând și adrobindu-se cușca cu păpuși, Ion intră iute, scărmanat, fără căciulă și cu cociingul în mână).

Ion. --- Dos la față... Aici 'mă e scăparea... Măi! guleratu dracului!.. rău m'o sgâlțit!.. De abiea am putut scăpa cosciugu cu păpuși din ghiarele lui... Cât pentru căciulă o cădut în luptă... fie, tot era s'o dau eă de pomână de sufletu bunicăi... povestea țiganului... Audă așa? treceam pe lângă teatru ist mare cu teatru meă cel mic... câșlegi nu's?.. când imă ese înainte un epistat și numai de cât se mă 'nchidē la poliție, dicēnd că nu mai este voe de a giuca păpușele, după obiceiu vechiū. Mare poznă și minune!.. Oare de ce s'o mânietū păpușele cele mari pe cele mici, de le prigonescū?.. poate că vreū să aibū singure dreptu de a face se rîdē lumea... Ean, mai știi?

Lumea 'i plină de păpuși
De tot soiul, mari și mici,
Cu surtuțe, cu mănuși,
Cū-antieriū și cu ișlici;
Și 'ntre ele cât trăescū
Se alungū, se prigonescū,
Se înșelū, se pismuescū
Și chiar se batjocorescū,
Că 'sū păpuși, păpuși lumești
Tot se stai se le privești.

Una'i proastă și fudulă,
Alta face cât o nulă,
Alta are dinți de lup,
Alta 'i chiar trîntor de stup;
Alta 'i mare patriot
Cu limba, hăt, cât un cot,

Alta 'i viță de ciocoiu,
 Alta 'i coadă de strigoiu,
 Că 'sū păpuși, păpuși lumești
 Tot se stai se le privești.

Păpuși, dar, ca Vasilachi țiganu, ca jupânu Leiba din târgu Cucului, și ca toate cele-l-alte dihaniș din cosciugu ista, cu deosebire numai că unele te facū să riști, și că cele-l-alte te facū să și plângi câte o dată. (privind la cosciug) Sărmane păpușele, frumușele, curățele!.. voi ați înveselitū pe moși și strămoși noștri, ca pe niște oameni cu bunătatea 'n suflet și cu rîsu în față; dar acum lumea s'o posomorit, pare că 'i tot ninge și 'i plouă... în cât chîiar veselia din cășlegi este oprită!.. oare de unde se ne vie atîta spăsenie?.. Om fi avînd poate multe pécate de rescumpărat... Mai știți?.. Ei bine, dar până vomū agiunge a ne sfinți ca dracu când înbetrânește, ce fac eū, Ion Tătărășanu, cu betele păpuși?.. doar se pun se le tragă clopotele ca la cele multe obiceiuri strămoșești. — Parapanghelos, de-acum!

Am avut odinioară
 Dulce și frumoasă țeară.
 Acum țeara 'i jidovită
 Și amar precupețită.
 Parapanghelos!

Am avut, hăt, în vechime
 O vitează boerime.
 Acum rîdemū noi de noi
 Poreclindune ciocoi.
 Parapanghelos!

Oamenii de mai 'nainte
 Cereau fapte, nu cuvinte.
 Acum credem în palavre
 Și ne certăm ca prin havre.
 Parapanghelos!

Ei trăiau în veselie
 În belșug, în omenie.
 Ce-o rămas? politicie
 Și un dram de nebunie.
 Parapanghelos!

(Scoate păpușele pe rând și le privește cu înduioșare).

Sărmane păpușele!.. Să vă mai privească o dată până a nu vă perde... Eaca Vasilachi Țiganu, care-o furat curcanu. *Dabulichî șuşmanda*, mergi de-acum de te 'ngroapă în cosciug, că nu 'ți mai este învoit a te primbla noaptea pe uliți cu lăutari și a intra prin casele oamenilor să le arăți ce 'i fudulia țigănească. Ai fost și tu când ai fost, pe când te hrăniai cu balamiș balmuș de la cumătra, și aveai 12 perine mari umplute cu frunđari, 12 mici umplute cu urzici și o dugheană în virfu Trisfetitelor. Dar acuma 'ți-ai 'nălțat neamu ca cioara 'n par; te-ai făcut Român de cei noi... proprietar!.. Cată, doar îi fura cloșca de pe ouă, și îi spândura pe tată-tău, cetățene, c'apoi vai de penele tale!

Pe când tu erai țigan
 Tot prindeați câte-un curcan.
 Acum ești cetățenos
 Mai *baros* și mai *chiros*.

Tanda, landa, măi balane,
 Aî agiuns Român, țigane;
 Cată să te lași de lene
 Ca să nu fii smuls de pene.

Ha! Yute la coșciug (aruncă păpușa și scoate alta). Eaca și jupânu Leiba din târgu Cucului cu balabusta; e frate cu Herșcu boccegiu cel din codru Herții. El vinde rachiü amestecat cu vitriol și cu ciomofaiü, și dacă se 'nbo-gățește, împrumută banî cu dobândă... eftin, eftin, numai o sută la unu. Rușii și Nemții l'o alungat de rău din țerile lor și noi l'am primit de bun. Tot noi mai cu cap! Eată'l înbrăcat în pelea dracului, căci adî e sâm-bătă... *ghit șabăș*; toate dughenile 's închise, orașu e pustiiü fiind că jupânu Leiba o eșit la primblare cu balabusta pe la *gredini poblichî*, ca să asculte *mozichi*. Ei ve! dic deü!

— Balabustă, știî una, mă rog?

— Vuăs?

— Chind a fi tot tirgu Eșî a nostru, are se chinte muzichi jidovesc la gredina poblichî.

— Și ce a să chinti mă rog, Leibușor?

— A se chinti: Balabusti mititichi, dragu nřeü, cum chintă jupânu Herșcu boccegiu.

La baltă İudă, că vine dracu să te umfle...

(Aruncă pe jidov în coșciug și scoate un drac) Eată'l... are coarne ca cine-va și ca oare-cine, dar nu 'î tot-deauna negru la față, nu, el se schimbă ades ca să înșele mai lesne, ucigă'l crucea!

Când e un domnișor
 Ce vinde la dreptate;
 Când un privighitor
 Care mereu tot bate;
 Când e un cămătar
 Care te calicesce;
 Când un prost gazetar
 Ce toate le hulește.

Când un lingușitor
 Ce te adimenește;
 Când un moștenitor
 Ce moartea îți dorește;
 Când Iuda vîndător
 Ce frații 'și prigonește;
 Când chiar un peșitor
 Ce te căsătorește.

La iad spurcatule... (aruncă pe dracul și scoate șoarecii cu o mătă). Eaca mătă și cu șoarecii, în pilda celor micș care 'și facū mendrile în țeară, când nu 'i strunește nime. Vorba ceea: lipsește mătă, șoarecii își facū de cap; lipseșcū câni de pază, te primbli prin sat fără băț, ca în satu lui Cremine. (Joacă șoarecii în palmă).

Unde 'i mătă se ne vadē
 Sē ne vadē, se nu creadē.

Biz-z-z-z.

Mătă 'i dusă de acasă
 Șoarecii se giocū pe masă.

Biz-z-z-z.

Unde 'i mătă se ne vadē
 Cum amū luatū casa 'n pradă.

Biz-z-z-z.

Mâța 'i dusă din cămară
Noi sîntemū stăpîni în țeară.

Biz-z-z-z.

La coșciug, lacomilor, că vine mâța (scoate un lup și o oaie).
Eaca lupu și oaiea... Vai! săraca oaie! bună 'i vie,
bună 'i moartă, că 'i lănoasă, lăptoasă și de vreme-acasă.
Ce păcat numai că o mănâncă lupu!

Hei! de n'ar fi lupi colțoși pe lume, bine-ar mai
hălădui turmele! D'apoi ce sē faci? așa 'i posnașa astă
de lume; unde 'i oaiea, lupu nu lipsește; unde 'i slab,
e și tare; unde 'i român, e și lipitoare!

Vai! săracă oaie blîndă,
Cum s'aținū lupii la pîndă

Bir, oiță, bir,

Sē te 'nșale, sē te-apuce,

Sē te rupē, sē te 'mbuce.

Bir, oiță, bir.

Bucălae, vai de tine!

Tragi pe lume-ades rușine.

Bir, oiță, bir.

Chiar de scapi sē nu fii smulsă

Tot ești tunsă și ești mulsă.

Bir, oiță, bir.

La stîna că vine lupu... (Scoate un Turc și un Cazac).
Eacă Turcu și Cazacu, Pilaf Aga și cu Moseov Ghîaur,
dușmanii de moarte cariî luaseră deprindere așî gîuca
calu pe pămîntu nostru, de cîte orî nu s'ajungeau cu
tîrgu. Noi Tătărășeniî care, cum o dat Dumneđeu, avemū
și noi o țiră de *politichie* și de *plapomație*, 'i-amū giu-

catu pe degite și 'i-amu pusu în cușca păpușelor; însă când vinu Rușii în țeară, facemū pe Cazac de taie capu Turculuī, și din protivă, când vinu Turcii, Pilaf Aga descăpăținează pe Moscov Ghiaur... Ce se faci? Trebuie se urlu cu lupii și se strigi la covrigi cu Covri... oșii dacă vrei se încapi în lume. Hai și voi la coșciug că ne-amu săturatū de păpușeriī.

Aste 's, boeri D-voastră, păpușele cele vechi care le-amu apucatū de la părinți; dar au mai eșitū și altele, de când cu mănecarea cea de Constituție... ce-a mai fi și aceea... Noi Tătărășeniī le dicemū Lefegii!... Ci-că în timpurile de mult, pe când aveamū resboaie cu veciniī noștri, era în țeară o ceată de ostași viteji, *nu croi*, care mâncaū carne de tatar. Nu 'i vorbă de dinșii. Lefegiiī din dioa de astă-đi se hrănescū din leafă, se in-doapă din *bugeđul* țerii, de aceea îi numimū lefegii. Eacă de pildă: (scoate pe rând mai multe păpuși și le arată).

Un silvicultor de codru — lefegiu.

Un conductor de drumu mare — lefegiu.

Șosele sintū, nu sintū, dar conductorī posderie.

Un profesor de Mimică... saū nimică — lefegiu.

Un inspector de profesori — lefegiu.

Un inspector de inspectorī — lefegiu.

Un perceptor... priceput — lefegiu.

Un controlor de perceptori — lefegiu.

Un controlor de controlori — lefegiu.

Alt coutrolor de nu știu ce — lefegiu.

Un grădinar de pepinerie... Știu că o se se inmulțască de-acum pepeniī în țeară.

Un custode de muzee, pinacotece, gliptotece, bibliotece și alte tece, care nici n'a fost nici s'a pomenit! Și cei-lalți, și cei-lalți, și cei-lalți ca nășipu mării, și mai ales ca frunza din codru.

(Se aude afară glasul comisariului strigând):

— Unde s'o ascuns păpușăriul?

Na! mai iată și altu... Mă caută ca să mă 'nchidă. Nu mă lăsați, oamenii buni, că doar n'am făcut vre un rău că m'am ținut de obiceiurile strămoșesci, jucând păpușele în cășlegi.

Cușca de hârtie ce noi o purtăm
Strigând la păpușe cu glas sunător,
Este chiar teatrul micului popor
Și cū-a noastre glume noi îl desfătăm.

N'avem primadone, nu avem tenori
Nu jucăm la drame și opere mari.
Avem păpușele în loc de actori
Și 'n loc de orchestru, doi bieți lăutari.

Lăsați-ne 'n pace să ne veselim
După obiceiul cel înbetrănit,
Ca să nu ajungem noi, Români, să fim
Un neam trist, cu ură, și posomorit.

(Comisariul sgâlție ușa din fund și ține):

„Aici trebuie să fie hoțul.“

Na! că m'ajunge păcatul... Unde se m'ascund? (alcargă în dreapta și în stânga, spăriat) Cole! ba cole! (arătând locul suflorului) Ba cole în bisuncea asta (se bagă sub scenă). În coșciug și tu, Ioane; Parapanghelos!

(Dispare. — Cortina cade).

CUCOANA CHIRIȚA

IN VOIAGIU

CUCOANA CHIRITA

ÎN VOIĂGIU

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucuresci.

(Teatrul reprezintă un salon).

Chirița (în costum ridicol de voiagiu, întră sburdalnic. Ea poartă malacof esagerat, tocă de catifea neagră cu flori, pene și cordele stacoșii etc.)

(Ea cântă pe aria: Royal tambour).

Eată-mă's! am sosit

Dintr'o călătorie

În care-am pățimit

O sută de șotii ș'o mie.

Dar, deș, nu mă căesc,

Nu'mi pasă de nimică;

Eū sint sdragon și mă numesc

Chirița cea voinică.

Ce voiagiu minunat!

Ce frumos m'am primblat!

În urmă-mi am lăsat

Un nume lădat.

Plecăciune, boeri, (se închină). De mult nu ne-amū veditū. Sănătoși! . . . Dar cucoanele? și copiii? bine? Mă bucur. Aud? și mie precum vedeți imi merge de minune. . .

sărut ochisorii. (se întoarce în loc de 'și arată talia). Am fost la Paris de mî-am așezat plodu la scoală ca să învețe politica, pentru că 'n ȝioa de astădîi, la noi, un om ce nu știe politica, nu plătește nici chiar cît jîlțul cel stricat care s'o vîndut cu doba la Bucurescî pentru plată de impozit... el e un mobil de prisos... Și cu prilejul acesta m'am folosit și eu ca să vîd lumea cea mare, cî m'ețîi crede?... Mă mucedisem la țeară, la Birzoeni... De la o vreme imî venise stenahorie și ipohondrie; așa dar... nu'ți uita vorba... într'o dimineață, pe la toacă, după ce m'am cotorosit de Aristița și de Calipsița, m'am luat catrafusele și am spălat putina!... Soțul meu, paharnicu Birzoŷu, cam cîrnia din nas, dar l'am sărutat între sprincene, după obicei; și l'am lăsat cu buza umflată... Uff!... M'am dus la Galați cu trăsura mea cea galbănă, și cum am ajuns, nici una nici două... țup în vapor, Guliță țup după mine, Ioana țigancea țup după Guliță, și vorba ceea, cu cățel cu... am plecat!!!

Doamne! boeri d-voastră, minunat lucru 'î vaporul!... Să veđi și să nu cređi... Auđi d-ta? Merge focu pe apă ca în vremea halimalei. D'apoi salonuri, d'apoi zai-feturi, d'apoi căpitanul!... bată'l norocu că mare noștimlor mai era, pușchiu! (în taină). Să vă spun una? Soțul meu nu 'î pe aice?... Mî-a făcut curte, berbantu, tot drumul și, deŷ, între noi se rîmăle... dacā nu mî-ar fi fost de ighemonicon, mai cā... mai cā...

Un glas de la galerie. — Aferim, Cucoană Chiriță!

Chirița (adresāndu-se cātră capelmaistru). D'apoi cum socoți domnule? Chirița nu se dă cu una cu două. (cātră public).

În sfârșit... nu ți uita vorba... am ajuns la Beligrad... Când la Beligrad întreb pe căpitanu: *Monsiur* căpitan, *je vu pri*, aice ți Viena? — El îmi răspunde zimbînd: Ba nu, Madam, aice ți Beligradul. — *Mersi monșer*... nu poți crede ce bine 'mî pare că m'am învrednicit să vîd Beligradu cu ochii, că mare mult am auzit pe bărbatu meu pomenind de el. — După Beligrad am sosit la Rușava... Când acolo, vameșii de la hotar începă a cotrobăi prin lădile mele ca în vremea volintirilor, și dau peste o cutie cu țiri svîntați ce ți luasem la drum.

— *Fuț taifel!* Ce ți asta?... strigă căprariu.

— Ce să fie, domnule? Ea țiri... Eū postesc Mercurea și Vinerea și metahirisesc sărături de când pătinesc de rast.

— *Vas* rast? Asta ți *pudoare* mare la d-ta; trebuie plătești vama. Și îndată, s'o adunată vr'o trei șocățe ca să hotărască, dacă se cuvine să 'mî lee vamă ca pentru pești, ori ca pentru mirodenii. În sfârșit am dat ce le-aū plăcutū și mî-am cătat de drum.

De-acolo am urmat
Prin țeara cea nemțească,
Și 'n Peșta am mâncat
Mâncat pəprică ungurească.
Apoi în drum de fer
Suindu-mă în grabă,
Am voiăgiat c'un cavaler,
Un baron prea de treabă...
Ce voiăgiū minunat!
Ce frumos m'am primblat!
În urmă-mi am lăsat
Un nume lăudat.

Fosta ți cu drumu de fer, boeri d-voastră? Ei! apoi

ce mai diceți? Să jurî că Neamțu 'î cu dracu... Sfînte Panteleimoane!.. te duci ca vîntu și ca gîndu, ca în povești; cât ai plecat ai și ajuns, ba încă baronu care călătoria cu mine, m'o incredințat *auf Ehre*, că în Englitera drumu de fer merge așa de iute că sosește până a nu pleca. Bată'l vîntu de Baron! Mare ghiduș era și nostim! (în taină). Și el s'o cercat să mă curtenească o bucată de drum, dar geaba... n'o *catartosit* să mă scoată din minte... Cum?... Nu credeți?... Alei! Dar să n'am parte de Birzoîu dacă vă ascund ceva... Ba încă să vedeți: trecînd odată pe sub o hrubă lungă care 'î dîcîu tunel, și găsindu-ne prin întuneric, șoacăța de baron și-o întins botu ca să mă sărute... Vai! mîncal'ar moliile!.. Când 'î-am tras un punn, o făcut hîc și o cădîut de-a rostogolu în cel-a-alt colț a vagonului.

Glasul de la galerie. — Aferim Birzoaie!

Chirița (cătră capelmăstru). Așa să știî, domnule. (cătră public). Baronu, rușinat să vede de acest *tropos*, s'o coborit la cea întîi stație și o dispărut... împreună cu săcușorul meû de voiagiu... hai! mi'l șterse potlogaru drept suvenir... bunătate de săcușor cusut de copile, cu un turc călare de-o parte și cu un *andenken* din dos... Cum vă pare așa bazaconie? te mai încređi în baronî de drumu mare?... Dar asta nu'î nimica, pe lângă ce mi s'a întemplat în urmă. Plodu cel de Guliță se cobora la toate stațiile... Copil nu 'î, mă rog?... îl trimiteam cu Ioana țiganka pentru ca să nu se prăpădească; când aproape de Viena aștept să se întorcă în vagon... nu vine. Conductoru închide oblonul, clopotu de la stație

sună de trei ori, mașina șueră, trenu se pune în mișcare, și Guliță nu 'î!.. Sfinte Panteleimoane! era să turbez... Scot capu pe fereastră și încep a striga: „Guliță! Ioană! cîoară! dimone! tufă... *Monsiu* conductor stăi, oprește, ține cai!” Aș! nime n'audea. Daŭ să deschid oblonu, nu pot; daŭ să sar pe fereastră, nu încap. Atunci par'că mi s'o luatŭ viderile și de-odată am cădŭt lată pe perine, am leșinat!.. Când ne-amŭ trezitŭ, eramŭ sosiți la Viena. Alerg la Poliție, răcnesc, imi smulg pėru, mă bocesc până ce d-nu Polițmaștru mă incredințază, că va face toate chipurile ca să 'mî găsască odoru, și că mi l'o aduce chiar cu telegrafu. Ei!.. inchipuiți-vė, boeri. că fără a mai da leturghie la Sfântu Mina, Guliță și Ioana sosescŭ bunŭ teferŭ în desară la otel. Ah! Dumneđeule, când 'î-am vėdŭt, era să nebunesc de bucurie, și în prima furie am tras trei palme țigancei, precum și lui jupănu Guliță 'î-am făcut o morișcă în chică, ca să le pun minte... Halal de țerile care aŭ drumuri de fer!.. ele, după cum dicea baronu, aŭ aripŭ de sboară ūte pe calea *progresivului*, dar cāt pentru cele-l-alte, cum e țeara noastră, de pildă, sŭntŭ cŭnte și oloage, sėrmancele!

Glasul de la galerie. — Aferim Chiriță!

Chirița (cătră capelmaștru). Ba nu, deŭ, adică nu 'î așa?

În Viena m'am primblat
 La Hițing și pe Grabe
 C'un tēnėr delicat
 Ce 'î dicŭ *Her Graf von Kleine-Schwabe*.
 S'apoi în spre Paris
 Am plecat cu grăbire,
 Căci Parisu 'î un paradis
 Plin de adimenire.

Ce voiajū minunat!
 Ce frumos m'am primblat!
 În urmă-mi am lăsat
 Un nume lăudat.

În sfârșit am sosit la Paris, în patria lui *Monsiu Șarlă!*.. Știți, *Monsiu Șarlă* care o fost dascalu lui Guliță... În Paris! minunea minunelor! târgu Vavilonului din Țările noastre! Am ajuns noaptea și am tras la un otel din ulița: *Geofroi Marie*, adică: Mi'î frig Marghioală... A doua zi l'am înfundat pe Guliță într'un pausion, și am rămas liberă, de capu meu. Ha... a... alal de cine 'î tîner și are bani mulți! Acolo 'î pămîntu făgăduinței cel din scriptură; numai un lucru e cam supărător: toate se vîndu cu porția, și porțiile's mici de tot, ca de pomană. De pildă ceri un biftec? Îți aducū o fărîmă de friptură mare cât un irmilic, ba încă și aceea crudă... cică 'î englizască... Ceri raci? Îți aducū vr'o doi răcușori în șapte luni, chirciți, ostigoși, ca vai de ei!.. Cât despre bucate de cele sănătoase ca la noi, precum: musaca, capama, ciulama, baclava, cheschet... nici nu se pomeneste... Însă nu face nimică... Parisu nu are seamăn pe fața pămîntului, și pot dice că nici chiar Bucuresciul nu'l întrece... adică sē simū drepti... nu'l întrece. Ce nu găsești în el? galerii de museuri vreî? aî; munamenturi vreî? aî; teatruri vreî? aî; pasagiuri române ca la Bucuresci vreî? aî. *Che ta lipa*. Eū nu le-amū visitatū nici pe unele, nici pe altele, pentru că am avut de umblat pe la magasi de marșande de modă.

Am fost la Madam Desal și la Madam Fovel, de m'am

comendat tualete pe datorie... Le-oiu plăti și eă când oră plăti și cele-l-alte cucoane care le-o rămasă datoare... (în taină). Și știți una? sîntă cam multe... așa de multe, în cât croitoresele o hotărit sē nu mai facē credit compatrioatelor. Cam rușine, dar ce'mi pasă? Eă tualetele le-am pus la mână și am și fantacsit cu dînsele la balurī, la Mabil... Ah! frățiorilor, ce juvaer de grădină'i Mabilu! ce adunare elegantă întălnești în ea!... Nu era seară sē nu mē duc acolo la petrecere... ba încă am jucat și cancanu.

Glăsul de la galerie. — Aș! Aferim Chiriță.

Chirița. — *Mersi*... Acolo am făcut cunoștință cu o mulțime de contese și de prințese: contesa Frizet, prințesa Rigolboș, marhezul Brididi, marșalu Șicar, duca Șicocandar, ba încă am întălnit și o clae de boeri și cucoane de la noi, precum de pildă: Aud? sē nu le numesc? fie!... Dar din toți cine era mai cu haz, era d-nu Agachi Flutur, un herbant în doi perī, care o fost și volintir la Ipsilant. Cu dînsu făceam supe la cafeneaoa englizască, pe bulivar. Ce risete, ce chicote! Flutur mī-a compus și un cāntic... Sē vi'l spun? bucuros, dar sē rămăe între noi, vē rog, ca sē nu aște dumnealui. Eată'l... ascultați:

(Chirița cîntă următoarele oupleturi și joacă un pas de cancan la sîrșitul fie-cărui cuplet).

(Arie de Offenbach).

Vivat mândră Chirițoae!

Vivat spanchîea de Birzoae!

Oae, oae, oae, oae, oae, oae, oae.

În amoruri se trăească
 Lumea 'ntreagă se pârolească,
 Ească, ească, ească, ească, ească, ească, ească.
 Tra, la, la, la, la, la, la, la,
 Sai Chirițo 'n joc.
 Tra, la, la, la, la, la, la, la,
 Sai mereu cu foc.

Chirițoaea 'i sprincenată
 Și ca un balon umflată,
 Lată, lată, lată, lată, lată, lată, lată.
 Elegantă și frumoasă,
 Armazoancă, amoroasă,
 Roasă, roasă, roasă, roasă, roasă, roasă, roasă.
 Tra, la, la, la, etc.

Chirițoaea 'i din natură
 Gingașă peste măsură.
 Sură, sură, sură, sură, sură, sură, sură,
 Ea cu ochiul te atrage
 Și pe șfară-apoi te trage.
 Rage, rage, rage, rage, rage, rage, rage.
 Tra, la, la, la, etc.

Chirițoaea cea ușoară
 Are-o inimă fecioară
 Cioară, cioară, cioară, cioară, cioară, cioară,
 Ea te leagă și te 'neură
 De nici dracul te discură,
 Curcă, curcă, curcă, curcă, curcă, curcă, curcă,
 Tra, la, la, la, etc.

Glasul de la galerie (entusiasmat.) Aferim! Aferim!
 Aferim! Chirițoaea mea!

Chirița (spăriată.) Vai de mine!.. că 'i dumnealui! (fuge).
 (Cortina cade).

BARBU LAUTARIUL

BARBU LAUTARIUL

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucuresci.

(Teatrul reprezintă un salon. — La ridicarea cortinei un taraf de lăutari începe a suna un cântic vechi din dosul ușii din fund. Barbu lăutarul este înbrăcat cu anterior și glubea vechie; el poartă pe cap o jumătate de țilic cu fund verde).

Un glas. — (dintre culise) Lipsiți de-aici, balaurilor!

Barbu. — Ean lasă, jupâne vataje! Așa să trăești, că boeriu ne-o chiebată să 'i cântăm de dioa lui!

Un glas. — Minciuni! boeriuului nu 'i placă țirliiturile țigănești! Hai, cărați-vă!

(Lăutarii se opresc).

Barbu. — (deschidând ușa cu ștală) Dee!.. Dacă ești sînt Barbu lăutariu cunoscut in toată țeara Moldovii... cum o să mă dai afară?.. Mai stăi să grăesc două vorbe cu boeriu! (intră și 'și s. oate țilicul) Eaca!.. Aice 'i adunare mare! și adunare fără Barbu, starostele de lăutari, nu se poate! (se închină publicului) Așa 'i, boeri d-voastră, că nu vă lasă inima să mă dați pe scări, pe mine Barbu

cel bătrân, care am cântat la nunțile și la mesele părinților d-voastră? (întorcându-se spre ușă) Ei! apoi ce mai dîrdiește guleratu cel de cîccoiu? (chiamă doi scripcari și un lăutar cu naiul). Veniți încoace, măi, cei cu scripeece și cu naiu, ear cei cu trîmbițele să meargă la paharnicu Surdulea!.. (între lăutarii) — Doamne sfinte și părinte!.. în ce vremi am mai ajuns!.. Înainte mă ruga să merg pe la casele boerești, și acum mi se muceșce cobza sub benis!.. Cine ar dice vedîndu-mă, că eă am fost lăutarul Domnilor!.. Hei!.. hei!.. (cîntă)

Eă sînt Barbu lăutariul,
 Starostele și cobzariul,
 Ce-am cântat pe la Domni
 Și la mîndre cununii.
 Cobza mea o fost vestită,
 Veac întreg o fost cîstită
 De boerii de pe-aici
 Ba și chiar de veneticii!

Of, of, of! 'mă aduc aminte,
 Of, of, of! că mai 'nainte
 Nici un chîef nu se făcea
 Fără astă cobz'a mea.
 Dar acum, acum, vai mie!
 De cînd lumea 'i cu nemție
 Nu mai am în lume glas
 Și pe uliți am rămas!

Așa, așa, păcatele mele! Vremea vremuesce, bătrânii se ducă, obiceiurile se prefacă, oamenii se schimbă, cânticele se schimonosescă și lăutarii moră de foame!.. Hei!..

în vremea boerilor cu işlic şi cu anteriu ca mine, ce de mai veselii! ce bancheturi! Când se căftănia vre un boer, se ducea bărbier-başa de 'l rădea cu bricile cele de mărgean în cerdacu casii, şi eu mă duceam la el cu tarafu meu de 'ŷ diceam: „Şi la mai mare, vere!..”

El imi umplea fesul de galbină şi eu îi cântam, după cum se obiceiunea pe atunci:

CÂNTEC VECHIU

Chiū! şi vivat fericit!
Boeriul s'o căftănit
Chiū, chiū, chiū şi ha, ha, ha,
Trăească Măriea sa!

Cât îi şede de frumos
Cu şalvarî de merinos!
Chiū, chiū, chiū, etc.

Cū-anteriu de citarea
Şi cu fes de Indernea,
Chi, chiū, chiū, etc.

Cu şal verde de pambriū
Şi beniş portocaliū,
Chiū, chiū, chiū, etc.

Par' că 'i Paşa din Ruşciuc,
Când bea cafea şi ciubuc!
Chiū, chiū, chiū şi ha, ha, ha,
Trăească Măriea sa!

D'apoi la nunţi!.. Măiculiţa mea!.. ce de mai zai-
feturi!..

Ținea nunta câte o săptămână tot în chiote și 'n chicote! În curte oamenii frigeau boi întregi în frigări și desfundau la poloboace cu vin de Cotnariu, în vreme ce arnăuții trăgeau din pistoale... Ear boerii, sus, beau vutce cu fesurile și cu papucii cucoanelor... Dacă era cucoana înbrăcată cu rochie vișinie, boeriu bea vișinap în dragostea ei; de era cu rochie galbănă, vutcă pe cursă, limonie; ș'apoi din vreme în vreme 'și anina poalele anteriorului în briu, își asvirlea papucii, de rămănea numai în mestii, și giuca parola saă cordeoa... Mai pe urmă aă giucatu mazarca cu Rușii, valțu cu Nemții, și acum cadrilu cu Franțuzii!.. Dumnețeu știe ce-oru mai giuca mâne!.. Cât pentru mine... mă videa Dumnețeu!.. boerii se apucau de umpleau un pahar mare cu vin și cu galbină și mi 'l puneau la gură... Eă il dam pe gât în sănătatea miresei și 'i cântam:

(Cântic vechiu însoțit de lăutar).

Lado, Lado, nu măi plânge
 Că la maică-ta te-oiu duce
 Când a face plopul pere
 Și răchita vișinele
 Și restel mugurele! etc. etc.

D'apoi încă alta!.. Când se întâmpla de se îndrăgea vre un cuconăș de o cuconiță și vrea să 'i spue aleanu sufletului, socotiți că 'i scriea răvășele franțuzești ca în dia de astă-di?... Așa!.. Mă punea pe mine de cântam nopti întregi pe sub ferestrele ei, și în vreme ce cuconășu sta frumos în trăsura de-o parte la colțu

zidului, eă chiuălam și oftam în locu lui până mi se usca gâtița... „Oftează, Barbule!“ striga cuconășu și eă trăgeam niște ahturi de se stîrniau toți câni mahalalei!.. Ean așa:

CÂNTEC VECIŪ

Arde-ar rochița pe tine
 Cum arde inima 'n mine!
 Să te ardă, să te frigă,
 Dor de mine să te-agîungă!
 Ah!..

Sau istalalt:

Ah! tu dormi, dormirea moartă
 Și eă fac venin la poartă!.. Ah!

Vorbă să fie!.. Boeriu trăgea ciubuc în vremea asta și sta cu ochii holbați la fereastra cuconiței... Rideți, domnia-voastră? vă pare de șanț?... Poate! dar cum era pe-atuncea, bine era, că lui Barbu 'i curgea și laptele în pasat și galbini în cobză!.. Acum nu mai placă cânticele vechi, nu mai sîntu de modă, că s'o subțiet lumea!.. Am fost silit la bătrânețe să învăț cântice nouă, de cele de la fteatru, de la operă, adică de cele opărite... ca aista de pildă:

(Arie din Rigoletto: La donna e mobile)

Lado na mobile
 C'al' lui Leventi.
 Nene Ascenti
 Ediș pin ceriū.

Trenc! se potrivește ca nuca 'n părete!.. Vă în-
 treb, boeri d-voastră, nu eraū mai frumoase cânticele

noastre cele creștinesci? precum: *Doîna, vîersu lui Bujor, sub poale de codru verde?*.. De! unde se mai pomenește de-al-de-astea prin orașe!.. Numai pe la țeară dacă se mai trecu!.. Acolo numai o rămas să ne câștigăm hrana, noi lăutarii... pe la horele românilor, unde facem să sală opinea 'n sus!.. Eacă de pildă: să dîcem că s'o întins o horă, cât casa asta de mare. Flăcăii stau înșirați de giur împrejur strîngându-se cu fetele de mîni, și noi lăutarii prinși în mijlocu horei, le cîntăm, ean așa:

(Toți lăutarii pornesc cu pas lute de încungjură salonul, sunând o horă. Barbu urmărindu'i cu cobza, cîntă:)

Leleo roșie la obraz
 Lelițo, lelițo fa!
 Florică din pirlaz,
 Lelițo, lelițo fa!
 Ce folos că ești frumoasă
 Lelițo, lelițo fa!
 Și la cap căpățînoasă.
 Lelițo, lelițo fa!
 Ești dragă flăcăilor.
 Lelițo, lelițo fa!
 Ca buhna găinilor.
 Lelițo, lelițo fa!
 Strînge'ți, leleo, buzele,
 Lelițo, lelițo fa!
 Că le pișcă muștele.
 Lelițo, lelițo fa!
 Stringe'ți, leleo, buzele,
 Lelițo, lelițo fa!
 Că se vedu fasolele,
 Lelițo, lelițo fa!

Stați, măi, c'am obosit!.. Sărmanc biete Barbule! ai
 agiuns cal de poștă înpregiuru horii, de unde înainte
 le diceai boeriloră *vere*... fie!.. În calte mă mângâiū,
 că m'o învrednicit Dumneđeu să înveselesc cu cobza mea
 o lume întregă! (cântând la cobză cu jale) Dragă cobzișoară!..
 bune ȝile amū petrecutū amēdoi... Multă vreme 'mī-ai
 ținut isonu numai într'o strună!.. (ostează) De-acum
 ne-o venit și noă rēndu de ducă cu cele multe obicei-
 ūri vechi de ale țerii!.. (ștergēndu'și ochii) Hai, drăgu-
 lița mea, să mulțămimū cui se cuvine, că ne-amū pe-
 trecut veacul în această țeară bună și mănoasă care o
 desrobot țigani!

Dragi boeri de lumea nouă!
 ȝioa bună vē ȝic voă.
 Eū mă duc, mă prăpădesc
 Ca un cântic bētrānesc!

Ah! gāndiți c'am fost o dată
 Glasul lumei desfātātă,
 Și 'nchinați câte-un pahar
 Lui biēt Barbu lăntar!

(Barbu cu taraful pleacă sunând un cântic vechiu).

(Cortina cade).

PARAPONISITUL

PARAPONISITUL

CĂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din București.

Paraponisitul (intră pe scenă foarte posomorit, se primblă oftând, se oprește în fața publicului, clatină din cap și apoi ține:)

Cu dreptu'î?... frumosu'î?... Toată lumea în slujbă, afară de cât mine!... Apoi se nu fiu paraponisit?... ba se fiu... și sint!...

Sint paraponisit
Căci mă ved părăsit
Nemetahirisit
Și neschivernisit...
De n'ași fi procopsit,
De n'ași fi prahtisit,
Nimie n'ași fi găsit
De pretinderisit;
Dar sint gramatisit
Și sintagmatisit,
Patriot, iscusit
Și chiar buiurdisit...
Deci fiind părăsit,
Adiaforisit,
Fiind chiar blendisit,
Sint paraponisit!

Și poate că n'am dreptate!.. Adică, mă rog, de ce se se hrănească o mulțime de trintori, pe lângă albine, din miera budgetului și eu să fac zimbre de-oparte?.. Aă doar nu's și eu pământean simpatriot? N'am mai slujit eu țerii?.. Mi 'i plin sinu de atestatură... Eaca... (scoate un teanc de hârtii.) Eacă teșcherele și din vremea Turcilor și din vremea Rușilor și din vremea Nemților... Tot cu pajure împărătești... Poftim de ascultați: (deschide o hârtie și citește). „Pol oca icri tescuite, 30 dramuri sachiz...“ Nu'i asta (deschide altă hârtie) „Mai întâi nu lipsească cerceta despre întregimea fericirii.“ Nicăi asta... Mi-am uitat ochelarii și nu ved bine... dar *telos pandon*, eacă dovedî gospod despre destoinicia mea. — Am avut a face cu împărați, eu Nae Postuleanu, care dacă n'am și decorații, este că nu mi-au dat, și cu toate aceste nu pot găsi o slujbuliță cât de mică în patria mea!.. Cu dreptu 'i? frumosu 'i? Am alergat, m'am rugat... aș! Vorba ceea: geaba vii, geaba te duci, nu mai rupi niște papuci... Pe la toate Ministeriele mi s'a răspuns, că îndată ce va fi un loc vacant... Ce, Doamne eartă-mă! loc vacant?.. că pe toată ziua se deschidă locuri nouă, încât s'ar putea crede că țeara românească e locuită numai de amploiați.

Avem prefecti
 Și sub-prefecti
 Și arhitecti
 Foarte perfecti.
 Avem notari
 Și arhivari

Și chiar primari
 Buni cărturari.
 Și casieri
 Și ingineri
 Și grefieri
 Și consilieri
 Și presidenți
 Viț-presidenți,
 Și permanenți
 Toți eșelenți.
 Avem *bujori*
 De perceptorii,
 Și preceptorii
 Și controlorii.
 Judecători,
 Silvicultorii,
 Espeditorii,
 Și conductorii.
 Și inspectorii
 Sub-inspectorii,
 Și inspectorii
 De inspectorii.
 Într'un cuvânt
 Româniii sînt
 Toți candidați
 De ampoiați.

(ostând). Toți. toți afară de mine!.. Cu dreptu'î? frumosu'î?.. Bine, dacă așa fi fost vre odată oposant, înțeleg să fiu *catatricsit*, cu toate că nici atunci nu s'ar cuveni... dar însfirșit să dicem. Inșă martur mi'î sfântu mucenic Evdochim, că de și m'am abonarisit la masa paraponisișilor, nu vra să dică că m'am lepădat de

*Iristoitie, că m'am zavergisit, că m'am făcut, ena ma
che ena su cu corifentii tarafului, căci nu 'i fac haz.*

(Arie finală din Chirița în provincie).

Unul tot ȳice că'i tabachere
Plină, ticsită de un tabac,
Ce multor nasuri de 'nalte sfere
Poate se vie curënd de hac.

Altul, în mână cü-o pană seacă
Strigă că 'i singur brav pe pämënt,
Și că e gata resbel se face
Cu lumea 'ntreagă, cu mori de vënt.

Altul pretinde că 'n Romănie
Soarele-Unirei el l'a aprins
Și cât 'i-abate se nu măi fie,
Sufiă și 'ndată soarele 'i stins.

Altul se plänge că țeara pere,
Că tot progresul a stat pe loc
De când el nu măi e la putere
Ca să'l conducă... într'un noroc.

Alții în visuri de înălțare
Se plângü de-oparte cu ah și vah!
Că mereü suferü de-o boală mare...
Căci tronul țerii le stü 'n stomah.

Eü unu, slavă Domnului! sint ferit de asemine *zai-
/lic*, dar nu pot se nu pätimese, când mă vöd lepădat ca
un vatrar în lunile de vară... Cu dreptu'ı? frumosu'ı?...
De unde am fost ce-am fost, se ajung a fi ce sint!...

și asta când?.. Când toți Româniii sîntu de-o potrivă
dinaintea budgetului, când toți aū dreptul prin urmare
a se 'ndulci de el... Ah! ah! nu mī-ar fi ciudă în calte
dacă n'ași fi om pacinic și cu sevas cătră mai marii
mei, dar așa, staū de-o parte și nu mă amestec nici o
dată în filonichiile de la masa paraponisiților... Eacă de
pildă a seară :

Unii dintr'inșii cereaū reforme,
Reforme 'n toate ca din topor;
În procedură, în legi, în forme,
Chiar în sistemul reformator.

Alții cu fața posomorită
Ostând mult jalnic, le răspundea
Că 'n țeara noastră nepregătită
Orī-ce reformă, e formă rea.

Țicēnd că 'n lume toate se schimbă,
Unii cu hapca cereaū schimbări
În instituții, în școlī, în limbă,
În starea țerii... și 'n alte stări.

Alții atunce cu 'nfiore
Schimbāndu'și fața, strigaū mereū,
Că din schimbare tot în schimbare
Binele-adese se schimbă 'n răū.

Unii contr'alții porniți de moarte
Vrēnd sē se-arāte bunī patrioți,
Cu vorbe groase se luptaū foarte
Șiși daū porecle de patri-hoți.

Dar unii și-alții se acordară
 Într'o unire și într'un rost
 Că toate-ar merge bine în țeară
 Ei dac'ar prinde câte un post.

Postu săracu!.. el te ingrașă, el te slăbesce, el e ținta celor mai mulți din creștinii noștri, și deșu! nu știu dacă în ziua de astă-dă ei se țină de postu mare și de postu Sânt-Petrului, dar știu că se țină grasă de postu sânt—Budgetului... Dovadă că fie-care cetățean are hambișionul să se jertfească pe altarul patriei, făcându-se roată la carul Statului, precum se dice... Un car cu mii de mii de roți, cum să nu meargă bine și rapide? Tocmai de aceea și eu unul aș vrea să mă fac roată, căci mă simț cu schițe sănătoase, mai cu seamă de când am luat lecții de limba cea nouă, de la vestitul dascal Kir Trifonius Petringelus. — Mi se impu...tase că n'aș cunoaște slovele latinești și tropusul obicnuit astă-dă prin cancelerii. (scoate o hârtie). Vă rog să judecați dacă m'a propocpsit indestul Kir Trifonius Petringelus.

(Citesce).

*Petițiune saũ petițiune, saũ peticiune, după plăcere
 a Ministrului.*

Esselență!

Așa precum Pronia providențială a aprins o nouă constelațiune pe celul României ce 'i diceu Convențiune saũ Convențiune, saũ Convenciune... tot după plăcerea

Esselenței voastre. . . la care cu deplin respect am avut proceres să aduce a mea profundă considerațiune, țione saū ciune, precum uzul obicīnuit cere; nu mai nișel așa precum eū am fost etern devotat Guvernului ocārmuirei, precum Esselenția voastră poate lua o pliroforițiune din atestațiunile alăturate pe lângă această suplicantă peticiune, conform uzului aceluī constituționale din mai sus deja șisa respectivă Convențiune; așa precum carășī am fost unul din corifenții liberalismosului și m'am îndulcit în profundul sufletului de serbușcă. . . ba, de serbarea regimentului constituționale, dați'mī voie să ieū permisiune a'mī recomanda meritele pe altarul patriei spre a fi integrat în vre un cerbiciū public, unde cu ceilalți ai mei simpatrioți, să am și cū slava glorioasă a mă ingiuga la carul Statului cu deplină amoare patrioticească și iubire de patrie, cu care rog pe Esselenția voastră a recepe asigurăciunea încredințarei a profundeī considerațiunii cu care am onoare a mă confesa al Esselenței voastre cel mai apt intru acțiunea la care veți ordona ca să fiū ordonat.

Umilit și respectiv cerb. „Nae Postuleanu.“

Fost amploțat al ocārmuirilor trecute.

Ei?.. ce diceți?.. spuneti drept, că nu mă supēr de laude... Cunoasteți multe condee carele se poată isvodi așa de țunțurliū?.. Ei!.. mi'ți crede? N'am *catartosit* însă a isbuti ca să mă rēnduāscă secretar la vre un Minis-

ter... Cu dreptu'î?... frumosu'î?... Apoi s'ă nu fiu pa-
raponisit?... ba s'ă fiu... și sint!

Sint paraponisit
 Căci mă ved părăsit,
 Nemetaherisit,
 Și neschivirnisit.
 De n'ași fi procopsit,
 De n'ași fi prahtisit,
 Nimic n'ași fi găsit
 De pretinderisit :
 Dar sint gramatisit,
 Sint sintagmatisit.
 Patriot, iscusit,
 Și chîar buiurdisit.
 Deci fiind părăsit,
 Adiaforisit,
 Fiind chîar blendisit,
 Sint paraponisit.

(Se duce măhnit și oftând).

(Cortina cade).

KERA NASTASIA

SAU

MANIA PENSILOR

KERA NASTASIA

SAŪ

MANIA PENSIILOR

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din București.

(Teatrul reprezintă un salon).

Kera Nastasia, (intră, căutând pe cine-va în sala teatrului. Ea poartă fes alb, testemel cu fiong, pastale, și ține în brațe o mășă.)

Aice-î? Unde Doamne cartă-mă, să fie?.. il cat ca carba de leac. . . Ha! eată'l colo în fund. . . (se închină la o persoană din fundul salei). Cu plecăciune, cucoane. . . cucoane. . . mă cartă că țî-am uitat numele. . . sint cam uitită de când răsmerița Volintirilor. . . m'aũ spăricată niște Eniceri de-ai lui Křuciuc-Ahmed, mânca'y-ar pirdalnicu! . . și încă tocmăi atunci cumnatu meũ, paharnicu Bursulescu era Gostinar și căduse în dropică. . . Ei! știĩ, beicache, cu ce l'am doftorit eũ? cu rinză de dropie arsă

și pisată în zamă de cucută... Aud?... (scoțând o hârtie) îți aduc o terfeloagă de jalbă pentru pensie, ca toată lumea, pentru că se vede d-ta; protopopul Iou m'a sfătuit părintește, ca să'mi cer dreptul de la stăpânire, fiind că mai an Țert, pe la Bobotează, mă dusesem în mahala să ved pe cucoana Despea care era lehusă, și să'î hărăcesc plodul... Când se intru pe poartă, saru de-o dată niște câni la mine... apuca'î-ar jigăraea!... să mă mănânce!... Țip, cad, leșin, și când mă trezesc, mă trezesc cu friguri... Aud?... așa se vede... Apoi dă!... vorba ceea: Ađi tare, mâne mare, poimâne pe spinare, adică alivanta, după cum spunea un sofologhiotatos cunoscut, repozatu Dună... și tocmai pentru aceea am venit să te rog, beicache, ca să'ți faci o pomană și cu mine să mă pui în pensie, ca pe cei mulți... că helbet!... poate să ai și d-ta vr'odată nevoie să te descânte bunica de diochiu, sau să'ți cat în cărți de vr'o slujbuliță, ca mai an Țert, când te dedeseră afară pentru niște bani ce lipsău.

Ca toată lumea și eu vroiesc
Din pensioară să mă hrănesc,
Căci nu e 'n lume mai dulce hrană
De cât aceea ce 'i din pomană.

Pensia grasă este un dar
Ce'ți cade 'n gură ca un zahar;
Deci ca să'ți cadă pensia 'ndată,
Fii tot-deauna gură cascată.

Aud?... mă întrebî, beimu, dacă am drepturi la pensie?

Cum s'eu nu am, dragu bunicăi!.. Lasă ca's din oameii, lasă ca's cunoscută de toți boerii... puteți întreba și pe kir Costea... dar apoi sint și v'eduvă de trei bărbați... trei! tot unu și unu!.. Ba încă cumnatu meu, paharnicu, pretinde că m'ași fi mărirat chiar și de a cincea oară, dacă ar fi fost ertat de dicasterie... Apoi dă! nu dice ba!.. că doar nime nu fuge de bine... Marca că'i mare și încă are fund, dar inima omului!.. Tocmai asta o spuncam d'euă-d'i cucoanei Despea care 'i car lehusă... În'i trimisese, drăguța, doi cozonaci caldi de Pasci, însă n'am avut parte de ei, că 'i-a mâncat pisica (măta miorlătesce) Tac'i cu mama Lurcă, că 'i-a cump'era mama o furcă!.. (leagănă măta). Și așa cum îți povesteam, beicache: bărbatu meu cel d'ânt'eu era Ciubucci-bașa la Caradgea, și de mult ce a tot suflat în ciubuc a ofticat, sufletu!.. i s'aũ dusũ d'ilele în fum, după cum dicea bărbatu meu cel de al doilea, care a fost Cafegi-bașa tot la Caradgea. S'ermanu!.. și el și-a dat pelea popei, opărindu'și gātu c'un felegan de cafea clocotită, și s'a dus fert pe ceea lume, după cum dicea bărbatu meu cel de al treilea, care a fost Portar-bașa la Suțu. El șe-dea la perdeoa domnească și și noapte, și când se trezia Măria sa, el striga prin saraiũ, cât îl ținea gura: Cafegi-bașa! Bărbier-bașa! Cichirgi-bașa!.. (ostând) Acum, drăguțu, nu mai dice nici căre, căci 'i-a astupat gura pământu... Hei! hei! lume! lume! (și'i șterge ochii și scoate o tabachere, care scârție). Amin!.. s'erut ochisorii!

Arie : (Pom eram eu pom).

Ah! Ah!

Nastasia, Ah!

Am avut eu trei bărbați,

Toți în ranguri înălțați

Ah! Ah! Ah!

Și s toți răpoșați!

Ah! Ah!

Nastasia, Ah!

Pentru-accii trei răpoșați

Trebue să mă-ajutați!

Ah! Ah! Ah!

Pensie să'mi dați!

Ah! Ah!

Nastasia, Ah!

Pensie bună să'mi dați.

Dacă sînteți botezați.

Ah! Ah! Ah!

Pensie 'mi dați!

Însă mă 'i întreba poate, beicache, ce slujbe au făcută țerei tustreii mei răpoșați? Ce slujbe? Să ți le spun pe degite că'su neumerate... Unul a suflat în ciubuc pentru patrie, de 'i-au eșitū ochii din cap; altul a fert la cafele tot pentru patrie, până ce s'a făcut martirul *zelosulu* sēū, după cum dice cumnatul în limba cea nouă, și cel de al treilea a stat cu buzduganu la perdeoa patriei, până ce s'a mazilit Suțu... Ei! ce'ți spuneam eu! Degeaba cer pensie? Să mă ferească Dumnezeu de una ca asta... Dreptul meu, alta nu gonesc... Așa m'a în-

vățat soțu meu din urmă: „Nastasieică! Îmi dicea el, când era cu chieș, fereștete cât îi trăi de-a mânca dintr'al tēu. . .“ Drăguțu! ce bujor de om era! . . . Avea niște musteșii de un cot și un glas, de rēsuna mahalaoa, când începea a dura la ohtoicuri. . . (în taină) Până a nu mă lua, el mī-a cântat vr'o trei luni de-arēndu pe sub fereastră, un stih făcut inadins pentru nuri mei. . . Ean ascultă, așa să trăești, beicache! . . .

(CĂNTIC VECHIU DE LUME).

Αφροδίτη μου, ἄχ!

Απεγάσισα να ρίψω τὴν ἐλπίδα μου ἀντὴν

Pentru că nu'mi dai creșare că numai ție mă 'nehin.

Πίπτω πιά καὶ τὴν ζωὴν μου, να χαθῶ ἀπὸ τὴν γῆν,

Ah! căci ved, tu nu ai milă, când vērș lacrimi și suspin.

Περισσότερι μου, αχ!

Ἦξευρε ὁμοῦ καὶ τουτο ὅτι ἔχεινες φοιεῦς

Acelui ce te slăvesce și mai mult de cât pe Zefs.

Ὡς τύραννος με παιδεύεις ἀσπλάγγη εἰς τὸ ἐξήε,

Prin urmare mor, stăpână, ca un verde chiparis.

Îți place? . . . așa se cânta pe vremea lui Caradzea și a lui Suțu. Prin urmare mi se cuvine să fiu trecută la isvodu pensiilor împreună cu nepotul meu Gogu și cu Lurca mamei. (sērută mātă cu dragoste.) Ah! beicache, am un nepoșel numai de deuce ani. . . 'i-a împlinit la ispas. . . și încă tocmai atunci se aprinsese ogeagu de la bucătărie. . . Doamne sfinte și părinte! . . . ce spaīmă am mai tras! . . . (ișī sculpă in sin) am alergat numai într'un suflet, m'am suit pe coperiș c'un pahar de apă în mână. . . și

noroc că aū sositū pompierii... după ce se stinsese focu... altmintrelea ardeam tot... Dar unde rămăsesem cu vorba?... ha! la nepotu meū, la Gogu... așa diavol nici că s'a dat pe fața pământului... El învață acum de șese luni la scoala publică și știe o mulțime de basaconii, știe Constituțiunea și Convențiunea și drepturile cetățenești și paternitatea... Bată'l norocu, dimon! Gramatica încă n'a învățat'o și vra să fie gazetar și deputat; cere cuvântul... cere cuvântul! (ride cu spasmi).

Nostimu'l, sfinte Aftanasie! când îmi ȳice: bunică! cer cuvântul... dă'mi o bucată de pâne cu povidlă!... Nu fie de diochiū, sufletelu!... Cumnatu meū paharnicu, îi prorocește, că a să ajungē *tribunal*, cu limba de un cot, ce-a măi fi și aceea.

Gogul mamii cel frumos
 N'are seamēn pe pământ,
 Ca un loghiotatos
 El mereū cere cuvânt,
 Și vorbesce,
 Dărdăesce,
 Din gură hodorogesce.
 Chiar ca o moară de vânt.

Gogul mamii cel isteț
 Nostimior ca un stigleț,
 Despre carte e cam prost
 Dar scie-a ȳice de rost:
 Libetate,
 Galitate,
 Ba chiar și paternitate...
 Și vrea ca să 'l puc 'n post.

(Măța mîorlăsece). Ei! tacî cu mama, Lurcă, că ți-a cum-
păra mama o furcă să torci un fuior pentru patrie și
să intri și tu în pensie... (în taică). E zuliară de Gogu,
că mă'î crede, beicache?... Nicî c'aî vedut așa pisică
cu minte de când ai făcut ochi; numai că nu grăește
franțuzește și limba cea nouă din București. Mî-a pre-
sentuit'o cucoana Despea de ȃiua mea, și s'î vedî cum...
De abîa rēposase bărbatu meū cel de al treilea, Cafegi-
bașa... eacă! vreū s'î dic Ciubucci-bașa... ba nu...
Portar-bașa, și poroncisem lui Iftimi vezeteul s'î mî puie
caî ca s'î merg la prietina mea care acum eșise din
lehusie... Când s'î ies, ce s'î aud?... Aud cotcodăcînd în
podu grajdului! Chîem pe Ioana ca s'î se urce în pod,
și ce aflu?... Aflu că un cal e despotcovit!... Așa m'am
tulburat căt nu poți crede... Tocmăi atuncea venise
Bursuflescu de la țeară ca s'î mă mîngăie.

— Ah! cumnate, îî dic, ai aflat ce am pățit?

— Am aflat, îî rēspunde paharnicu, apoi ce s'î fa-
cemū, soro... a murit, Dumneđeū s'î l erte!

— Ba nu, îî dic, n'a murit încă, da 'î despotcovit!

— Cine 'î despotcovit? rēposatu?..

— Ba! calu.

— Bacalu? Care bacal?

— Calu cel de cătră om.

— Ce ȃicî soro? ce ai pățit? ce ȃi s'a întēplat?

— Am aȃdit cotcodăcînd în pod.

— Cine? calu!

— Ba, găina.

— Mare minune!

Atunci m'a umflat plânsu după bietu răposatu și am
 ȃis cumnatului: p catele mele, cumn te! . . ear am
 rămas v duv ! . . Ce 'mă r m ne de făcut?

— Cere pensie! Im  r spunde paharnicu.

— Dar mă-or ȃice poate că am avere și că n'aș avea
 nevoie. . .

Ei! ș'apo! ? . . câți s nt  cu averi mari, cari! aleargă
 după pensie cu limba scoasă in țeara noastră!

Asta 'i țeară 'nbelșugat ,
 Asta 'i țeară minunată,
 Unde mulți cu mici, cu mari,
 Vre  a fi pensionari.

Cel ce 'i cu avere mare,
 Alt'ambiție nu are
 Ce de-a fi funcționar
 Pentru-a fi pensionar.

Cel ce nu are nimic 
 Cere-o leafă c t de mică
 Av nd plan de isch uzar
 S'ajung  pensionar.

Or  și cine-aici se nasce
 Om sau vită care pasce,
 Nu se nasce in zadar,
 Ci de-a fi pensionar.

Căci e țeara milostivă,
 Și budgetu'i o colivă
 Pentru cei mulți. . . colivari
 Vre  s  ȃic. . . pensionari.

Aud? Cum ai ȝis? Nu mi se cuvine pensie, cã n'am drepturî? N'am drepturî!! (se mântie și începe a gesticula). Da bine, mă rog, ce drepturî aũ unîl din ceî cu pensie, mai mult de cât Gogu și de cât Lurca? Care sîntũ slujbele ce. Y-aũ bagatũ in budgetu țerei ca intr'un cașcaval?.. Sërmanu budget!.. de-a merge tot așa, a sã ajungẽ sã fie împãrțit numai in lefi... și cũ sã nu am parte de el, pentru cã's o sërmanã vëduvã de trei bãrbațî!.. (plãnge tare) Dreptu'î asta?.. Ah! vah!.. sã rãmãie Lurca fãrã ajutoru patriei!.. (furioasã). De-oiũ ști, c'oiũ mânca-o friptã, oiũ sã mă duc cu jalba pãnã la Sultan Mahmud... (scapã mãța care fuge). Eaca pozna... in loc sã capët pensie, am scãpat și pisica din mãnã... (alergãnd dupã mãțã) Lurcã, Lurcã... vin la mama Lurcã, cã țî-a cumpëra mama o furcã... (Ese alergãnd dupã mãțã).

(Cortina cade).

HAIMANA

HAIMANA

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucuresci.

(O piață în Bucuresci.—Haïmana în costum de Iarnă trece ținând o valiză).

Haïmana, (cătră public) Cine m'ar videa cutrierând orașul cu valiza pe spinare, ar cuteza poate a crede că sînt un vagabond?.. Ei bine! acel cutezător nu s'ar înșela: sînt un soțu de vagabond oficial, un membru al biurocrației Statului român, un martir politic de la 1859 încoace, purtat din loc în loc după capriciul ministrilor, aruncat din post în post ca o minge... postit, precum videți și... neplătit la vreme.

Sînt împiegat
În veci mutat
Și permutat
Și prea mutat!
Fără răgaz
Între Români,
Aice ași
Ș'aïure mîni,

Cerc în zadar
Pe loc a sta,
Ș'am agiuns chiar
De hăimana.

Umblând cu șatra iarnă și vară
Când ici, când colo, cu vai ș'amar,
Din toți boerii ce-au fostu în țeară
Am rămas singur boer... Șatrar!

Aveți gust să cunoașteți jalnica mea tragedie? (se inchină)
Mă numesc din botez Mihăluță, din neam Spulberatu și din poreclă Hăimana!.. M'am născut în zilele Babei, pe când cutremurul cel mare; de aceea poate am fost merit a duce o vieță atât de furtunoasă... Să vedeți: acum patru ani m'am înamorat de o văduviță desperată care jurase ca să 'și infunde tinerețile și frumusețile la Agapia, dar cum mă zări, plecăciune, ea uită și pe răposatul și monastirea și găsi mai comod să mă plece la jugul căsătoriei.

Prin urmare, sint însurat, am doi copilași nostimi care nu'mi seamănă nici de frică, dar cari își aduc de departe cu Neagoe Basarab. Pe unul l'am botezat: Caius-Trebonius-Vespasianus-Neron-Caracala, pentru ca să probez că 'i strănepot de-a lui Traian, ear pe cela-l-alt Juarez pentru că, cine scie? poate să avem și republică în țeară. Sint familist precum vedeți, însă poate mă'ți întreba unde 'mă e familia?... Unde?... Cu toată sărăcia mea, aș da un icosar acelu care 'mă-ar spune în cotro rătăcesce acum băta Săftică cu puii sei! Sermana! De trei ani alcargă după mine fără a 'mă putea da de

urmă și asta grație principiului de stabilitate, de care se pomenește așa de mult în parla...palavramentul din București... Să vedeți: până a nu mă mușca chiftirița ambiției de a servi Statul român și pofta de a gusta din cașcavalul bugetului, trăiam cum trăiam... greu dar în oare care huzur... De când însă 'mă-am dat glasul unui deputat pentru ca să mă puie în pâne, să capăt un loc, trăiesc, ce'i drept, mult mai greu dar fără nici pic de huzur.

Paingul are cuib de mătasă,
Cărtița groapă, ursul bîrloc;
Morunu 'n apă își face casă,
Și sălămisdra trăește 'n foc.

Eă n'am nici casă, nu am nici masă,
Nici cât o plântă nu am noroc.
Sparanga însa-și crește sub leasă.
Eă rădăcină nu prind de loc.

La început am fost rînduit sub-prefect la Cahul; m'am sculat deci de la Dorohoiu unde 'mă aveam forul locu-inței și am plecat, dîcînd nevastă să vîndă tot în urma mea și să vie după mine în Basarabia. Era vara, pe la Iuliu, o vară de acele unde găinile facă ouă răscoapte. După cinci zile de chin, mort copt am sosit la Cahul... Ufff!.. 'mă-am luat o casă în chirie ca unul ce credeam în stabilitate și m'am pus pe treabă voină a da probe de capacitate, de onestitate, de activitate și de toate cele-l-alte cuvinte late care sîntu la ordinea zilei; însă nu apucaiu bine să intru în cancelaria sub-prefecturii

și mă pomeniîu cu un nou decret, care mă rânduia judecător la Turnul-Severinului!.. Să vedeți: Camera dase un vot de neîncredere ministerului vechiu și noul minister găsisese urgent de a destitui saū a strămuta o mare parte din impiegați spre a 'și întări partidul în țeară... tertip constituțional. Ce era să fac?.. De la Cahul la Turnul-Severinului era departe; cū asemenea eram departe de a cunoasce legile... ar fi fost dar logic ca să refuz, însă trebuia să răspund grabnic la încrederea Guvernului... Am plătit chiria casei pe șese luni de și nu locuisem de cât șese zile, am lăsat un răvaș Săfticăi ca să vie după mine în țeara muntenescă și am plecat! Trebuie să vă mărturese că eram curios de a gusta plăcerile voiajului pe Dunăre, și în adevăr m'aū mâncatū țințarii de m'a prăpădit. Am ajuns la Turnu cu obrazul beșicat însă cu dulcea sperare că mă voiū bucura de favoarele stabilităței... Cap de cuc, eū!.. uitasem că sint impiegat român.

Sint impiegat
 În veci mutat
 Și permutat
 Și prea mutat.
 Etc. etc. etc.

Cine mă vede cu geamandanul
 Luând'o hojma tot la picior,
 Privind cu milă, țiee: sērmanul!
 Eată Evreul rătăcitor!

La Turnul-Severinului am luat ear o casă cu chirie și

am mobilat'o frumos pentru ca să nu fiu mai pe gîos de cât colegii mei; mî-am făcut provizii de lemne și de legume, și voind earăși a da probe de patriotism, de românism, de constituționalism și de toate cele-l-alte ismuri ce sîntu la ordinea zilei, am început a merge regulat la Tribunal, a mă înbrăca în negru pentru ca să port doliul înpricinaților, și a mă face că pricep încurcăturile procedurii; însă de-abia începusem a mă deprinde cu atmosfera puțin parfumată a Tribunalului, de-abia căpătasem convingere că fie care lege se poate răstălmăci în mai multe sensuri, când eată un proces politic!.. Să vedeți: Nisce patrioți fără posturi se încercară a face sanche... o revoluție, strigând prin mahalale: gîos ăa, ăa, ăa! sus ăa, ăa, ăa!.. un caraghioslic ca toate revoluțiile de la noi... Administrația, voinică însă cam spăricată, ceruse ajutor prin telegraf de la București; un regiment de vînători plecase din capitală cu artilerie, dar până a nu sosi la Turnu, polițaiul de oraș hărțuise revoltanții și numai cu cinci dorobanți îi legase butuc și 'i dase peșcheș procurorului!..

Eă, considerându'i ca pe nisce suitarii de cafea, am fost de părere să 'i achitămă, pentru ca să nu le dămă o importanță de victime politice; dar Guvernul găsi opinia mea subversivă și mă puse deocamdată în disponibilitate, rezervându'mi postul de polițaiu... la Bacău!.. Haida! să mă strămut acum de la Turnu tocmai la Bacău, în vreme ce biata Săftică după ce mă căutase pe la Cahul, venea să mă găscă în fundul Valahiei... Ce să fac?... plătesc chiria casei pe un an, vînd lemnele

și legumele, las car un răvaș nevestei ca să vie după mine la Moldova și plec făcându'mi întrebare dacă nu cumva cuvântul stabilitate însemnează strămutare.

Omu 'n serviciu e jucărie
 Frunză pe apă plutind ușor,
 Un puf în aer, pff... o nimică,
 Un nume 'n treacăt prin Monitor.
 Tot ce 'i pe lume trece și pere,
 Gloria trece precum un nor,
 Trecu oameni, visuri, plăceri, durere,
 Dar ca eu nime nu'i trecător!

La Bacău imi găsiu Bacăul, căci în timpul alegerii deputaților, am scăpat ca prin urechile acului din ghiaarele unor libertași independenți; însă fiind că nu isbutisem a face ca să se aleagă candidatul Guvernului, am fost strămutat tocmăi la Ismail, și de la Ismail tocmăi la Pitești, și de la Pitești tocmăi la Dorohoiu, și de la Dorohoiu tocmăi la Călărași, și de la Călărași tocmăi la Mihaileni, și de la Mihaileni la dracu, și de la dracu la tatăsău... Și biata Săftică după mine, haide ha, haide ha, fără a se învrednici să dea ochi cu mine, de trei ani!

Am cutrierat astfel toată România, de la Carpați la Dunăre, în lung și 'n larg, închiriind mereu la case, și am trecut ca un fulger prin toate ramurile. Judecător mă vrei? am fost; sub-prefect mă vrei? am fost; polițaiu mă vrei? am fost; casier mă vrei? am fost; până și primar, până și vameș, până și impiegat la regia tutunului, din care s'a ales numai fum și scrum...

Precum vedeți, stut un om universal ca toți compa-

trioții mei, strănepoții de-a lui Traian. În ce măști pune sint gata să intru, și încă și mai gata să ies; însă drept să spun, am obosit ca un cal de postă ce nu 'și are tainul la vreme. Lefușoara mea am primit'o pe la soroace cu scompturi pe la jidanii; 'mă e sinul plin de mandate care mă muceșit așteptându'și rëndul de plată... dar nu ȝic încă nimic, pentru că sint chîemat la Bucuresci prin telegramă tocmai de la Herța, unde imi așteptam nevasta. Am venit aici cu drumu de fer a lui Strusberg... Slavă Domnului! în sfirșit am scăpat de căruțe de postă, de harabagiii nespălații, de diligențe hêrbuite, și dacă este să fimu hojma strămutații, noi impiegații Statului, încăi avemă acum mijloace de comunicație rapide și sigură... Am pus 15 ȝile de la Herța la Bucuresci; am inghietat în vagoane, am murit de foame, m'am troenit, m'am sdruncinat rău... dar fie... eată-mă în capitală, unde poate voiă căpeta un post cu stabilitate și voiă cânta ca nealtădată:

Sint impiegat
 Stabilizat
 Ne permutat
 Nici strămutat,
 Ci cu răgaz
 Între Români;
 Aice aȝi
 Ș'aice mâni;
 De-acum oiă sci
 Pe loc a sta
 Și n'oiă măi fi
 De haïmana!

De-acum în dulce stabilitate
 Am s'o duc vesel, fără habar,
 Servindu'mi țeara pe aședate
 Ear nu din fugă, ca cîoara 'n par.

(Trece un impiegat al telegrafului).

Cine trece?.. A!.. un impiegat al telegrafului (cătră telegrafist) Domnule, domnule... stăi, te rog... Nu cumva ai în cutie vr'o depeșă de la Săftica, de la soșiea mea. pentru mine, d-nul Mihăluță Spulberatu ce 'i dîcî și Hai mana? (caută în cutie) Îmi dai voie?.. (esaminează depeșele) D-lui Coțcărescu, fost casier la Pitești, fugit peste Dunăre cu banii Statului... nu 's eă... D-lui Buzunărescu patriot de meserie... nu 's eă... D-nei Chirița Birzoii ot Birzoeni... o cunosc, nu 's eă... Ha! eată o depeșă cătră mine... a fi de la sufletelul meă, de la Săftica... sërmana! Mult îmi duce dorul! (citesce depeșă) „Fiind destituit din postul ce ocupî la Herța, e de prisos s'e mai vii la București.“ Ce face?.. destituit! Cine 'i subsemnat?.. Ministru!.. destituit! (adresându-se furios cătră telegrafist) A! mă destituî, d-le Ministru?.. și pentru ce, mă rog?.. spune... pentru ce?.. Pentru că în timp de mai mulți ani m'ai obligat s'e închiriez 17 case și s'e le părăsesc fără a le locui?.. pentru că m'ai silit s'e fiu un agent orb a politiceî d-tale, în loc s'e mă lași a fi un simplu impiegat aplicat la îndeplinirea datoriilor sale?.. pentru că din cauza capriciilor d-tale am fost roș cu roșiî, alb cu albiî, verde cu Burtă-verde, galbën, fistichiü, patlageniü, de toate culoarele, ca mahalalele Bucureștilor? (apucă de braț pe telegrafist) Dar sciî d-ta că

am ajuns a fi nervos de când mă aflu în serviciul Statului? Scii că mă apucă năbădăieele când văd un plic ministerial, căci îmi pare că cuprinde un decret de strămutare sau de destituire? Scii că de la 1859 până astă-zi s'aă strămutatū și datū afară 33,333 de împiegați? 'Ŷ-am numărat în Monitor... A!.. îmi dai blende nitam nisam, fără să te fi îngrijit mai întei a'mi plăti măcar ce 'mi ești dator!.. leafa mea, lefușoara mea de vagabond oficial? Acesta 'Ŷ regimul dreptăței și al stabilităței cu care ai promis să duci țeara spre bine? (ridică brațele în sus; telegrafistul scapă și fuge) Sărmană țeară! cu astfel de chibzueli nechibzuite ai ajuns a fi satul lui Cremine, și Parlamentul Palavrament și noi împiegații nisce haïmanale. Mai bine meseriaș, plugar, negustor, de cât împieगत al Statului; mai bine liber de cât sclav neplătit, mai bine să cânt:

Frună verde ș'o lalea,
Dragă 'mi e Săftica mea.

De cât să urlu rușinos:

Sint împieगत
În veți mutat...

(Nu sfirșesce) Brni! (iși Ŷe valiza în spınare) Auđi? destituit!.. inapoı la Herța... la Săftica, Spulberatule! (ese furioa).

(Cortina cade.)

GURA CASCA

OM POLITIC.

GURA CASCA

OM POLITIC

CÂNTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucuresci.

(Teatrul represintă un salon).

Gură cască, (întră cu un aer misterios, caută înpregîturul lui, merge de ascultă pe la uși, apoi se oprește și dice taînic publicului):

Sciți una ? rău ! orizonul politic s'a posomorit !.. Acum o săptămână au venitără la mine vărul Ghiță Tremurici cu Nenea Scarlat și 'mă-au spusera la ureche, că trebile s'au incurcatără astfel în cât ei sintă hotăriți a fugi la Mehadia... (ostăna). Care, vra să dice ear bejămie!!

Eū unul mă tem
Și tremur și gem
Căci ori ce zăresc
Face de răcesc,
Și ori ce aud
Face de asud.
Când privesc pe sus,
Ved nori spre Apus,

Și alt nor cumplit
 Cătră Răsărit.
 Ear când cat pe gîos
 Vêd toate pe dos
 Mergênd tot spre rëu,
 De mē 'nfior, deū!

Apoi dă! cum n'or merge trebile *anapoda*, dacă nime n'a voit să m'asculte?.. Nu le-am spus'o de o mie și mai bine de ori?.. le-am strigat chiar în Cameră: „Deschideți-vă ochii... fiți cu chibzuială... aveți tact politic... etc.“ Așa! vorba ceea: vîntul bate; cîniî la-tră... Și acum așa e că amū ajunsū de malul ripei? (în taină). Ați aflatū ce s'a întemplat la Pitești, și la Mizil, și la Cucu și mai cu seamă la Podul-Iloaei? Ei! apoi dă! să mărturisimū între noi, fără spirit de partidă, putea să nu se întemple? Era vederat lucru, consecință fatală, dar neapărată cum țice Nenea Scarlat... Ca și cu grănicerii cei doi... știți... ce dracu! oamenii sîntū și ei... Adică greū era să se fi luatū nisce mēsuri economicoase pentru ca să se facē lucru mușama?.. să nu se sparie o lume 'ntreagă! A cui e vina? Nu le-am spus'o la timp?.. dar m'aū ascultatără?.. Așa și cu impositele... Eeee! pre *ghiojghioare*; m'a asigurat vērul Iancu Titirfichi că se pregătesce un proiect de biruri de pe altă lume, de pildă:

Bir pe haîne. . hăinărit;
 Pe cînbuce... fumărit;
 Pe țigare... țigărit;
 Pe cravate... strengărit;

Bir pe nas... borcănărit;
 Bir pe pungă... busunărit;
 Bir pe foie... gogoșărit;
 Bir pe boi... bir boierit!

Nu 'î destul atâta... Se mai vorbește de o dare ce a să se așeze pe cuvântul de patrie, adică să se plătească câte o lețcaie, de câte ori s'a pronunța acest cuvânt. Înțeleg că cu un asemenea impozit ne-am plăti curând de toate milioanele ce datorim, dar atunci aș să se calicească o mulțime de cetățeni cari trăescă numai cu patria în gură. (ostând) Care vra să ție: calicie pe lângă bejănie!

Âncă una... mai rău!.. Orizonul politic e și mai posomorit!.. Am vești sigure de la Brăila... Eaca un rēvaș de la un negustor *semandicos*, Burtăverdescu, care 'mă serie că Turcii... (în taînă cu spaîmă) Turcii sîntă peste Dunăre!.. Ei! Așa 'î c'am pățit'o! și asta pentru ce? pentru că nu m'aș ascultatără... În zadar am rostit: „Nu întindeți sfoara prea tare... Nu vē întindeți mai mult de cât plapoma... Nu înmulțiți armata, căci se înmulțescă datoriile, și se jignescă integritatea Imperiului Otoman... *che ta lipa...*” Așa! ca și când le-aș fi grăit turcesce; m'aș luatū la trei parale, ș'a-cum na! că ne trezimū cu Turcii peste Dunăre!

Osmanlii și Bostangii
 Aș se curgē mi de mi,
 Ah! aman, aman!
 Sē ne puie un chiulaf
 Sē facē țeara pilaf,
 Ah! aman, aman!

Ear noă sē ne dea zor
 Ca pe vremea Turcilor,
 Ah! aman, aman!
 Sē ne ducē 'n Beligrad,
 Și de-acolo 'n Tarigrad.
 Ah! aman, aman!
 Ca s'ajungemū cafegii,
 Ciubuceii și cichirgii.
 Ah! aman, aman!
 Și de unde-amū fostū boeri,
 Sē fimū robi la Eniceri.
 Ah! aman, aman!

Eū unul mai bine sē mor, sau mai bine sē fug...
 pentru că așa rușine de când sînt n'am pățit. Ah! ah!
 care vra sē dicē: robie pe lângă bejănie și calicie!..
 Sciți, d-voastră, că îndată ce s'a aflat de una ca aceasta,
 s'aū întorsū opt-deci de mił de corăbił de la gura Dună-
 rei, care veniaū sē 'ncearce pāne de la noi? Opt-deci
 de mił! Haıt, s'a dus și comerțul țerei!

D'apoi sē vedeți alta. (merge de caută la ușă, apoi dice oțe-
 rindu-se). Rēū de tot! Orizonul politic e posomorit cāt
 un pașă mahmur... Nemțił, Austriacił, sîntū peste ho-
 tar!! Am aflat'o chīar acum de la curierul nemțesc...
 Eeee! Poftim! colac peste pupăză... Ce mai diceți? Nu
 v'am proorocit'o! Prostul cel de vėru Sandu Napoilă tot
 ıı dă: „Unde mergemū?“ Eaca unde mergemū... bob nu-
 mērat... *ritos* lucru!..

În zadar am ofticat cu vorba, ba āncă am și scris'o
 în gazeta... nu sciū care: „Cerul politic e amenințator!..
 „sē privighemū cu atențiune lângă altarul patriei, sē avemū

„ochii deschiși spre frontiere, să ne ferim măi cu seamă
 „a depărta de la cârma Statului pe unii oameni capa-
 „bili, ca Nenea Scarlat, căci puterile garante... Con-
 „vențiunea... Constituțiunea... *che ta lipa*. Timpurile
 „sînt grele, politica Europei, așa ș'așa... Trebuie dar
 „ca adeverații patrioți, să chibzuim, să combinăm, să dre-
 „gem, să inchipuim și carăși să combinăm, să inchi-
 „puim... *che ta lipa*.” Așa! Eu am scris, eu am citit.
 Mi s'a întemplat și mie ca unei cucoane Casandra din
 vechime, care tot proorocia și nime nu'î băga în seamă
 spusele. Ba încă ce? Berbanții m'aū poreclitără fel de
 fel: unii 'm'ă-ău d'isū Gură-Cască; alții Macovei-cap-de-
 post; alții banul Ocupcie, fiind că 'm' e groază de ocu-
 pațiunii străine... Fie! dar acum așa 'i că s'aū împlinitū
 d'isele mele? Așa e că ne aflăm cu Nemții la spate,
 peste hotar?

(Arie: Ah du lieber Augustin).

Neamțul are eară
 Să vie în țeară,
 Cvartir să ne ceară
 Pe earnă și vară.

Neamțul în putere
 A să ne ocupe,
 Să ne ceară bere
 Și șnițel și zupe.

Neamțul prin saloane
 A să 'și dee aer.
 Boeri și cucoane
 Aū să joace ștaer.

Ear noi patrioții,
 Cu mici și cu mari,
 S'ajungem cu toții
 Husari și căprari.

Poftim! vă inchipuiți pe mine Nae Gâscănescu înbrăcat husăresce, cu nădragi strimți și cu chiveră? Ama! frumos m'a prinde. (oftând) Ah! ah! care vra să țină și caraghiozic pe lângă cele-l-alte păcate! și toate aceste, carăși vă întreb, pentru ce? Numai și numai pentru că nu m'aș ascultată!

Eacă de pildă, alaltăseară, nu mai departe, m'am întâlnit cu oare cine într'o casă, un personagiū profund, și 'i am țin: Nene, scii una? Rău! Orizonul politic e posomorit ca un paraponisit fără slujbă.

(Imitează o convorbire tăinică, gesticulând ca și când ar vorbi la urechila altuia, și exprimă în fisionomia lui când o mulțumire, când o importanță ridiculă).

— Cum?

— Nenea Scarlat imi serie de la Mehadia, că Rușii... Rușii sîntu peste Prut!

— Aoleo!

— Fără doar și poate; am dovedii! (arată o scrisoare) și...

— E cu neputință... ești în croare.

— Ba mă eartă... Rușii... (șoptesce în' tăină).

— Da bine, cum cređi că Europa?..

— Europa? se vede că nu citesci ținarele noastre și gazetele străine. Cum e starea politiceii noastre? atăta te 'ntreb: Cum stă politica europeană? Prusia și cu Austria aū terminatū resbelul lor?

— Terminatū.

— Bun! Franția s'a retras de la Mecsico?

— Retras.

— Bun! Americanii se ucidă ca muscele?

— Adică... acum au încetată... .

— Mă rog, nu mă intrerupe. Craiul Camehamcha a perit de gâlci?

— Sciū eū?

— Ba nu, sē'mi rēspunđi.

— Ei! fie.

— Acum alta. Așa e că Italia vrea numai decât să meargă la Roma?

— Vrea.

— Așa e că Englitera nu are destul bumbac?

— Așa.

— Așa e mai cu seamă că pe Nenea Scarlat l'ați dat afară din slujbă?

— Da bine, ce are a face?..

— Ba nu, spune, adevăr e?

— Ei! Așa... așa... însă... .

— Apoi dacă toate aste's așa cum le țișciū, nu am nevoie să înșir mai multe. Cine nu'î orb, vadă și pri-ceapă... Eū unul 'mī-am făcut datoria de am arătat pericolul. (mânios) Țică'mī lumea Gură-Cască, Macovei-cap-de-post, palavragiū... nu'mī pasă! (indușoșindu-se) Consciința'mī e curată și limpidă ca luna și stelele. Am spus adevărul... Am avut curagiūl chīar cu pericolul libertății... și chīar poate a vieții mele. (și sună nasul tare) Dece Dumneđeu ca să ies minciunos, însă până atunci

și nici atunci nime nu 'mă a scoate din minte că orizontul politic e posomorit!

De aceea mă tem
Și tremur și gem
Căci ori ce zăresc
Face de răcesc,
Și ori ce aud
Face de asud.
Când privesc pe sus
Ved nori spre Apus,
Și alt nor cumplit
Cătră Răsărit.
Ea când cat pe jos
Ved toate pe dos
Mergând tot spre rău
De mă'nfior, Deu!

(Iși stupește în sin și Iese foarte posomorit).

(Cortina cade).

SCENETE

FRANCIS

1918

UNIVERSITY OF
STAN COVRIGARIUL

UNIVERSITY OF

OF

OF

OF

PERSOANE:

Stan.

Un funcționar.

Un grec.

Un personagiu misterios.

O damă.

Un boer.

Un epistat.

STAN COVRIGARIUL

ȆANTICEL COMIC

Cântat de D-nul Milo, pe teatrul din Bucuresci.

(Scena se petrece la poarta grădinei Cismegiului. — Stan vine aducând pe cap o tabla rotundă și încărcată cu covrigi, simiți, plăcinte, etc. car în mână țind un trepicu pe care așează tablaoa).

Stan. — (strigă) „Plăcințele ferbințele! gogoșele rotunde! Poftimă, poftimă la ele!“ (așează tablaoa) Să te vĂd, măi Stane, de 'i fi mai cu noroc astă-dĂ la poarta Cismegiului, cĂ de cĂt-va timp in coace iți staĂ gogoșele in ghĂt, fĂtĂl meu!.. Ai pĂțit'o și tu StĂnicĂ, ca cei mulți breslași romĂni care nu 'și mai gĂsescĂ chip de hranĂ in țeara lor... Lume pe dos... ce sĂ faci?... In Moldova OvreiĂ, aice SĂrbii, Grecii și Patrioții cei in șapte luni ne-aĂ luatĂ inainte. EacĂ eu, de pildĂ :

Din toți plăcintarii,
Din toți covrigarii

În oraş ca mine cine 'i măi vestit?
 Dar cu derbederi
 Şi cu gogoşerii
 Carii umple lumea, Deu! m'am calicit.

Eă fac la plăcinte
 Grăsuţe, ferbinte,
 Ei vëndu la gogoşe patrioticesci,
 Şi lumea nebună
 Lasă hrană bună,
 De se 'ndoapă dîlnic numai cu poveşti.

(Câte-va persoane trecu alătura cu covrigarul şi intră în grădină).

Eaca muşterii... dă Doamne! (strigă) „Simit! covrigi!
 pe buze să te frigî!.. încet, încet! nu mă grămădiţi
 că v'oiu da la toţi“ (caută înapoi) Haît! s'aū dusū fără a'mî
 face seftea... pustiiū, tufă, nime! (ostând) Ean să vedeţi,
 oiū să fiū eară silit să 'mî mănânc singur marfa ca
 să n'o las să muceţească... Mare minune! fugū toţi de
 mine ca de slujbă fără leafă, şi eū tot singur, cuc...
 Ba, eaca un ciocoş de la Tribunal... poate a fi flă-
 mând. (strigă) Domnule... Cuconaşule!

(Trece un funcţionar).

Funcţionarul. — Ce vreî?

Stan. — Nu'ţi cere inima de ceva locmale?

Funcţionarul. — (apropiîndu-se rapide) Locmale? . .
 de care?

Stan. — De aste, de ale mele.

Funcționarul. — (cu dispreț) De-ale tale? . . N'am vreme că 's grăbit... Alerg la Tribunal. (iese)

Stan. — Pe nemâncate? . . Apoi halal de bîeții înpricinații! . . Spunea bîetu răposatul tată-meu că în timpul de mult boerii, când se duceau la Visterie, călări, se opriau la poarta Curții domnesci de cumpărau fie-care câte un covrig, câte un simit, și trăgeau pe ghîț câte un pahar de vin de Odobesci, ca să fie mai cu inimă la treaba țerei, și trebile mergeau bine... Astă-dîi? . . în loc de covrigi, toți umblă după colaci caldi.

(Trece un grec).

Eaca un grecoșor... a fi vre un nepot monăstiresc... El trebuie să prețuiască plăcintele... N'auđi, cełebi?

Grecul. — *Oriste?*

Stan. — Nu *metahirisesci* un covrig?

Grecul. — *Ohi...*

Stan. — Pentru ce, nostimiorule?

Grecul. — (ostînd) Ah! fiindo che eű însumi am azunso covrigo de când 'mă-a luato mosiile.

Stan. — Care moși, cilibidachi?

Grecul. — Mosii monastiresco a mea.

Stan. — A d-tale? Sărmanul bietu maslinică! Cum 'i-aű luatű averile de la moși, strămoși, fără milă și păcat! . .

Grecul. — Ah! vah!

Stan. — Dar asta nu opresce să cumperi un simit... Ean privesce cât e de rumên.

Grecul. — Rumeno? . . Nu 'mă plăce rumunii de

când mî-a dato afară de la monastire și 'mî-a luato pînea de la gură.

Stan. — Bine faci... mai bine mănîncă un covrig.

Grecul. — Covrigo? *ohi*, ma *baclavas*, *pohaçi*, *ca-taifi*, *șeva exghenistico* ai la dimita?

Stan. — Hei! S'a trecut timpul baclavalelor pentru voi, kir Panaite!

Grecul. — Țe Panaiti!.. merzi la diavolo... Eū me numesco Aristidis Monastiropulos... *budalas*... (Iese)

Stan. — S'a sborșit țapul... ha, ha, ha... Audî poznă!.. cîcă 'î aū luatū moșiile din vîrfu catarguluī... ha, ha, ha!.. oīū rîde mult de asta. Bine 'mî spunea eară tată-meū:

Pe cînd Domniī greeī
Ceī Fanaragii,
Miī de parpalecī
Și de papugii
Aici alergăū,
Lipsiți de parale,
Și se 'nbogățiau
Înghițînd locmale.

Dar acum li s'a infundat și lor; a secat țîța caprei!..

(Trece un personagiū posomorit, cu pîrul sburlit, și cu o gazetă în mînă).

Eaca mă!.. dar ăsta ce sē mai fie?... mare posomorit 'î!.. A fi cu stomahu deșert, sērmanul! (strigă)
Gogoșele! Gogoșele!

Personagiul. — (tresărînd) Gogoșele! (declamă) Cine a pronunțat acilea sacrul nume de gogoășe?

Stan. — Eū, domnule, eū starostele gogoșarilor.

Personagiul. — Unde 'ți e biroul?

Stan. — Eată'l colea, plin de plăcinte infoiete. Vorba ceea: foaie peste foaie și la mijloc tufă.

Personagiul. — Ai gogoșa patriotică, foaie politică și democ-soc...?

Stan. — Cu soc? mă ferească sfântu!.. Eū vënd covrigi...

Personagiul. — Covrigi, covrigi?... Bestie incapace!.. Cine se mulțemesce cu covrigi în era Constituțiunei?.. Dac'oiū ajunge eū la putere, precum sper și nu am dubiū, chiar și câniū aū să umble pre strade cu covrigi în coadă.

Stan. — (în parte) Mi se pare cam trăsniț cu leuca, că 'i prea roș... la față...

Personagiul. — Ai aūdit, nemernicule? Și câniū orū umbla...

Stan. — Oare așa belșug să fie atunci în țeară?

Personagiul. — D'apoī cum! (Iese mândru).

Stan. — O fi, domnule... heī!.. domnule!.. haīt!.. l'am scăpat și pe ăsta... Ean privesce cum dă din mână și din cap!.. Se vede că pune țeara la cale... Mai scii păcatul?.. Dar ce 'mī mai bat eū gândul cu dinsul!.. mai bine să'mī urmez eū cânticul început.

Sub Moscali apoī
 Aū eșitū la noi
 Miī de covrigari
 Tufă 'n buzunari.
 Ear acum avem
 Miī de gogoșari
 Ce aū tererem
 De patrioți mari.

(Trece o damă bătrână dar cochetă).

Stan. — Aține-te Stane, fătul meu, că trece madama Malacofna care face foș-foș și se uită pe sub geană... Cuconiță, cuconiță!

Dama. — Cine mă chîmă?

Stan. — Eă!.. fă'ți milă și pomană de-ți aruncă ochii cei frumoși la aste plăcinte care se usucă de dorul lor.

Dama. — (zimbînd) Ce-ai dis?

Stan. — Am o plăcintă cu sorți în stihuri scrise de un cuconaș ce te iubesc ca un năuc.

Dama. — Spune'ți că nu'mi placu poeziile de plăcintărie. (iese legănându-se).

Stan. — Eaca, mă! s'a subțiet neamul!... Acum le trebuie stihuri de calindare... Înainte cu o plăcintă ca asta se amețiau toate nevestele. Cum o aducea pe masă fic-care cucoană gășta în părțicica ei câte o hărtiuță cu stihuri, de pildă:

Precum pohagiul între plăcinte
Ast-fel lucesci între femeî.
Nuriî matala m'a scos din minte
Ah! te iubesc, de vreî, nu vreî!

Cucoana se roșia pe obrăjel și dicea: Ce se potrivește!.. Altul:

Ești evghenistă cât Afrodita,
Ear eă din pricina dumitale
Am uitat chîar și alfa vita;
Ah! te iubesc, și sint de jale!

Cucoana zimbă și dicea: A fi că 'l-lumea rea!... Altul:

Mistruind plăcinta bine
Gândescete și la mine
Care 'ți dic cu lănced glas
Ah! te rog *na m'agapas*.

Cucoana se făcea că se mânie și dicea: Degrabă 'ți-a fi?.. Și cu ast-fel de flecurele lumea trăia voșos; boerii și cucoanele se iubiau și plăcintele se vindeau, dar acum le trebuie *azur, murmur, bonjur și amur*... Ce aud? o calcască? Dă Doamne un mușteriu să'l bag în sin.

(Trece un boer șantuş cu un arnăut după el).

Stan. — Eată'l... îl cunosc... paharnicul Iaurtescu din Zlatar. (strigă) Simit! covrigi!

Boerul. — (astupându'și urechile) Ho!.. ce te spargi așa în calea boerilor?

Stan. — La covrigi! la covrigi!

Boerul. — Așa?.. la covrigi?.. Lasă că te-oiu covrigi eu, cetățene.

Stan. — Gogoși, gogoși!

Boerul. — 'Ți-oiu arăta că cu cine ai a face, obraznicule! (fese furios).

Stan. — Cu cine? Dacă te știu eu, măi vere; îți cunosc spița neamului și soful boeriei, de pe spusa tatei... Sub domnia celui de pe urmă grec, tată-său s'a făcut Vornic de hatărul unei plăcinte ce a trimis la masa domnească, împreună cu o strachină de iaurt. A doa di boerul era căftănit și meterhaneaoa turcească îi țirlia sub cerdac, în vreme ce bărbier-bașa, îl rădea cu bri-

cele cele de mărgean. Poporul sta adunat la poartă și cânta așa:

Halal, Dēū, de cine scie
Să facă plăcintărie,
S'o dospească, plămădească,
În cuptor s'o rumenească
Și s'o ducă pe tupsie
Colo, sus, în Spătărie...
Cu ȧurt, cu plăcintele
Te făcuși vornic, mișele!

Halal, măi, de cine poate
Să se tirie pe coate,
Să se frângă 'n loc din șele
Ca se facă temenele,
Aducând în Spătărie
Gogoșele pe tupsie.
Cu ȧurt, cu plăcintele,
Te făcuși vornic, mișele!

(Întră rapide un epistat).

Epistatul. — Ce-ai făcut boerului măi, covrigarule?

Stan. — Eū? ferească sfântul! Nu 'i am făcut nimica.

Epistatul. — Cum nu? .. s'a plâns mie că 'l-ai batjocorit.

Stan. — Nu se află, domnule epistat.

Epistatul. — Ean ascultă, măi bade, poartă-te bine cu boerii, c'apoī o împlinesci cu mine!

Stan. — Da măi frumos ce mă port, domnule, unde se pomenesce? .. Nu poftesci un simit?

Epistatul. — Proaspētu'ī? (Te simitul și'l mănâncă).

Stan. — A eşit din cuptor înadins pentru d-ta. Se usca, sërmanul, aşteptându-te ca s'îmi faci sefte.

Epistatul. — Cum? Încă n'ai vëndut nimica?

Stan. — Nu, nu, pëcatele mele. Nu'î alişveriş nici de-o leţcae în plăcă.

Epistatul. — O sciü... şi toate s'aü scumpitü de nu mai poate omul trăi. (mai apucă un simit).

Stan. — Poftim, poftim, domnule epistat, că's proaspete şi grase.

Epistatul. — Şi bune.

Stan. — Şi estine... Doamne!... Kir Hăpcescule, sciï una?

Epistatul. — Ce?

Stan. — De-ai vrea d-ta, mi s'ar deşerta tablaoa, cât ai bate 'n palme.

Epistatul. — Cum asta?

Stan. — Întoarcete în grădină şi răspândeşte vorbă în dreapta şi 'n stînga că Ministrul mă are la nazar şi că m'a chîemat ađi în cabinetul s'eu, ca s'îmi poroncească ceva.

Epistatul. — (ridënd) Bucuros... da bine, Stane, ce poate eşi dintr'o mincîună aşă de gogonată?

Stan. — Îi vedea... doar imi cunosc eü oamenii. Spune d-ta numai atâta, că mă face haz Ministru.

Epistatul. — Prea bine, mă duc... bune simiturî!
(mai ie doă simiturî şi Yese).

Stan. — De mai şedeă hoşul la sfat, imi mânca tablaoa întregă.

La orî care 'npregiurare
Bine 'î s'ă aî în păstrare
Un simit
Bun, grăsuț și aurit.

Îți cade vre-o belea mare...
Ce mijloc e de scăpare?
Un simit
Bun, grăsuț și aurit.

Aî procesurî cu cutare?
Cum s'ajungî la împăcare?
C'un simit
Bun, grăsuț și aurit.

Traiū plăcut, cinstire mare,
Are tot acel ce are
Un simit
Bun, grăsuț și aurit.

(Trece alergînd o fetișoară).

Stan. — (și aține calea) Eaca dracu!.. În cotro puile?
unde sborî?

Fetița. — Ean ședî binișor, jupâne-Stane!

Stan. — Îți face cu ulcica, se vede... cela... scîi tu?..

Fetița. — (ridînd) 'Mi-a fi făcînd că doar nu 's de
lepădat.

Stan. — Și tare ți'î drag, fa?

Fetița. — Tare, că 'î berbant și 'l prinde uniforma.

Stan. — Aoleo!.. e militar?

Fetița. — Toboșar de la Moldova.

Stan. — Și cum te-a scos din minte moldoveanul, fa?

Fetița. — A ȕis că m'a lua și 'mă aduce în toate ȕilele covrigi calȕi.

Stan. — Tot covrigei, sërmanii!.. tot ei facū ŕotii-le!.. Dacă 'i așa, na fa, vr'o doî covrigi de-ai mei, sè 'i mănânci sănătoasă cu mândrul tèu.

Fetița. — D'apoi n'am cu ce'ți plăti, jupâne Stane.

Stan. — N'ai cu ce? (cată lung la fetiță și ostează) Of! of!.. Fugi ȕute că te sorb de vie.

Fetița. — Ha, ha, ha!.. mare poznaș mai ești! (cese)

Stan. — Aista 'i dracu pe uscat.

Ești om teafër și cu minte,
Te porți bine, vinȕi plăcinte,
Și de-o dată 'ți ȕese... crac
Un puu, pușor de drac.
Ea 'ți arată dinți frumoși,
Ochi aprinși ca sè te frigi,
Și cu basme, cu gogoși
Hop! te scoate la covrigi.

În zadar inima-ți ruptă
Se încearcă de se luptă;
Drăcușorul frumușel
O aprinde încetinel,
În cât, scos fiind din minte,
Nu mai poți vinde plăcinte,
Căci în focul de ahmor
Arȕi, te coci ca în cuptor.

(Toate persoanele scenelor precedente, afară de fetișoara, vinū din grăȕină alergând și încungitură tablaoa covrigarului).

Totȕi. — (în parte) Ce-am auȕit! Ministrul...

Funcȕionarul. — Stănică...

Boerul. — Jupâne Stane...

Personagiul misterios. — Domnule Stănică...

Dama cochetă. — Stănicuță...

Toți. — Ți-a mai rămas ceva bunătați de vândut...

Dă'mi și mie, dă'mi și mie... (deșartă tablaoa.)

Stan. — Încet, încet! Nu mă grămădiți că v'oiu da la toți... (în parte) Epistatu 'mă-a făcut treabă bună.

Funcționarul. — (plătesce și ține încet) Să'i vorbesci de mine, Stănică...

Stan. — Cui?

Funcționarul. — Escelenței sale. (iese)

Boerul. — (încet lui Stan) De'i face să mă rânduiască Prefect, te fac om. (iese)

Personagiul misterios. — (asemene) Spune că'i sînt devotat, de partitul sēu. (iese)

Dama cochetă. — (încet) Nu'i cer alta de cāt o pensie... și l'oiu adora. (iese)

Stan. — Ha, ha, ha!... bine a isbutit minciuna... Lume, lume prospăită și deșartă!... (sunând bani în palmă) Ean privesce bănărit de unde eram afif de parale... și pe tablă nimică, tufă... ba aū mai rămasū doă cununī de aluat, doī colaci... ce se fac cu ei?

(Trece fata cu toboșarul).

Ha! tocmai!... am sē cunun pe toboșarul cu copila cea fērtoagă... Vină incoace toboșarule... vină și tu, drace... Ean spuneți moșului... vē iubiți?

Toboșarul. — Haī, haī!

Stan. — Vreți sē vē cununați împreună?

Fetișoara. — Vreū, da.

Stan. — Să fiți dar ai naibe! Vă cunun după moda cea nouă. (le pune pe cap câte un colac) Mergeți de vă înmulțiți ca nisipul mării!

Toboșarul și Fetișoara. — Ha, ha, ha!.. Să trăesci, Nunule! (iese alergând)

Stan. — Amin!.. (ridică tablaoa de ș-o pune pe cap și pleacă cântând):

Toată grija mi-am luat,
Tablaoa mi-am deșertat.
Cu gogoși și cu minciuni
Am hrănit proști și nebuni.

(Cortina cade).

VIVANDIERA

PERSOANE:

Porumba, vivandieră.

Nasoean, recrut.

Un ofițer.

Soldați.

Țărani.

Țărance.

ACTORI:

D-na *Luchian*.

D-nul *Luchian*.

X.

—

—

—

VIVANDIERA

SCENĂ MILITARĂ

1858

(Teatrul reprezintă plaşa unui sat.)

Țerani, Țerance.

Un bătrân. — Audit'ați, oameni buni, vestea cea mare?

Țeranii. — Care este, moșule?

Bătrânul. — Ci că se tragă Moscalii de pe locurile aceste și că ne vine stăpânire moldovenească!

Alt țeran. — Așa este! pământul nostru are să fie lipit ear de pământul Moldovei că de mult!.. Apoi dă! așa'i cu dreptu.. Frate cu frate, român cu român!

Bătrânul. — Eū unul când mă gândesc la una ca asta, mă năbușescū lacrimile de bucurie... Slavă ție, Doamne! că m'ai invrednicit a trăi până acum ca să pot muri în numele meu de român, ca în legea mea!

Țeranul. — Ș'apoi încă una, fraților... O venit

știre că au să ne sosească în curând ostași moldoveni pentru paza hotarului celui nou.

Țerani. — I! tătucă! Mare mândră o fi oastea românească!

(Se aude în dreapta sunet de dobe și de trimbițe).

Bătrânul.—Tăceți, măi!.. Par'că s'audă dobe și trimbițe. (privesce în dreapta) Facută'ți, copii!.. Eaca ostașii români și steagul Moldovei!.. Să'ți primim cu pâne și cu sare și cu brațele deschise, că'su de sângele nostru, măi, de limba noastră, măi!.. de legea noastră, măi! Ura!

Țerani. — Ura!

(Întă un batalion de soldați români cu steagul desfășurat. Musica merge înainte sunând marșul cel nou. Vivandiera urmează după muzică).

Soldații.

Drum bun, doba bate!
 Drum bun, bravi români,
 Cu sacul pe spate
 Cu armele 'n mâni.
 Fie la paradă,
 Fie la resboi
 Toți în șir, grămadă,
 Vesel mergem noi!

Ofițerul. — Stați — Front — Arma la picior — răpaos!

(Soldații esecută comanda, așază armele în suopuri, și apoi se amestecă p'ntre țerani cari le dau de băut și de mâncat cu mare bucurie).

Ofițerul. — Copii! odihniți-vă, și să fiți gata de plecare peste o oră. (se retrage de-o parte și se pune la vorbă cu nevestele din sat).

Nasoean. — (scotându'și sacul) Eată-ne bunî sosiți in Besarabia! Pământul resună vesel sub picioarele noastre, căci el ne cunoasce, fraților!..

Bêtrânul. — Bine-ați venitū la noi, fraților, că de mult vă doriāmū și vă așteptāmū.

Nasoean. — D'apoi noi!.. Bine v'amū găsitū!

Soldații. — Bine v'amū găsitū!

Bêtrânul. — Vă eșimū înainte cu pâne și cu sare ca la niște frați bunî și iubiți!

(Un țeran aduce o pâne mare și sare pe o tablă).

Nasoean. — Mulțēmimū d-voastră, oameni bunî! sē dee Dumneđeū sē vă creascē tot pâne de asta in ogoarele voastre!

Țerani. — Amin!

Nasoean. — (Îe pânea și o inparte cu soldații). Na flecăi, împărtășiți-vē cu pâne româneascā de peste Prut.

Soldații. — E bunā și dulce ca și cea de la Moldova!

Nasoean. — Cred și eū dacā'ī lucratā tot de Romāni!

Bêtrânul. — Da unde mergeți d-voastră?

Nasoean. — La Ismail, moșule, și pe linia hotarului celui noū, ca sē'l păzimū după cum đice cānticul nostru: (cântă cu gura plină)

Haī cu Domnu sfântul,

Haideți peste Prut

Sē păzimū pământul

Care l'amū avut.

Porumba. — I! Sērace Nasoene!.. tare'ți scârție

ghitul! Vino încoace de'ți mai drege glasul cu un păhăruț de rachiū. (Îi varsă un păhăruț din polobocel).

Nasoean. — Adă, Porumbiță dragă, s'e'mi clătesc gușa, doar ț'oiū putea da în glas, frumoasă vivandieră.

Porumba. — (Dându'î păhărelul, cântă):

De vreî s'e'mi dai în glas,
Mai taetî din cel nas!

(Soldații și ț'eraniî ridū).

Nasoean. — (bēna) Ce rideți voi, măi! Nu știți că astă-dî acela 'î mai cu minte care'î mai nărtos? (încet Porumben) Ș'apoî tu nu știî, Porumbo, ce am eū ici la chimir?

Porumba. — Ce aî, Nărtilă?

Nasoean. — O mână de galbenî! Mî-am vëndut doî juncanî până a nu intra la oaste. (cu dragoste) Și de'î vrea tu s'e'me iubești, ț'oiū face o salbă din prețul boiler.

Porumba. — Galbenî? Pune'î s'e clocească doar or scoate puîsorî.

Nasoean. — Dece fa!.. o stare de om!

Porumba. — Că și eū am galbenî... Mî-aū umplutū busunariūl boeriî când am plecat din Iași și am cu ce s'e te cumpër pe tine cu nas cu tot!

Soldații. — (riqēna) L'o pācālî!.. ha, ha, ha!

Nasoean. — Ean lasă gluma, Porumbo, și mai bine cântă-ne ceva, ca s'e ni se mai dreagē inima.

Soldații. — Dar, dar, cântă-ne ceva, Porumbo!

Porumba. — Bucuros... S'e v'e cânt versul vivandiereî, cânticul meū. Vreți?

Soldații. — Vremă!

Porumba. — Puneți-vă 'n front și ascultați:

CÂNTICUL VIVANDIEREI.

I.

Eū sînt vivandieră
 Cu suflet voinicel,
 Și drept cartușieră
 Am un polobocel.
 Dar e menit să poarte
 Un spirt, un spirt de foc,
 Ce 'n dușmanî duce moarte,
 Și fraților noroc!
 Sune dobele, sune,
 Soldații să s'adune;
 Eū gata sînt cu voi
 De drum și de resboi!

Ram, pataplam, pataplam, pataplam.

(Face marș milităresc pe dinaintea soldaților la sfînitul fie-cărui cuplet)

Soldații.

Sune dobele, sune,
 Soldații să s'adune;
 Eū gata sînt cu voi
 De drum și de resboi!

Ram, pataplam, pataplam, pataplam.

II.

Eū am legat frăție
 Cu-a patriei soldați
 Și chiar în bătălie
 Urmez pe ai mei frați
 Să vîrs lor păhărele
 De lângă sin, de ici, (arată polobocelul)

Să 'nchine țerei mele,
 Luptându-se voinicî!
 Sune dobele, sune,
 Soldații să s'adune;
 Eă gata sint cu voi
 De drum și de resboiă!
 Ram, pataplam, pataplam, pataplam.

Soldații.

Sune dobele, sune,
 Etc. etc. etc.
 Ram, pataplam, pataplam, pataplam.
 (Ofițerul se apropie).

III.

(Zimbînd și căutînd la ofițer cu coada ochiului).

Ear dacă oare-cine,
 Vr'un tinerel viteaz
 S'ar da pe lângă mine
 Să'sî facă bun obraz,
 Atunci cu voie bună
 'Î-ași da sufletu 'n dar,
 Ș'amoriul înpreună
 L'amă bea într'un pahar. (arătînd pîhărelul)
 Sune dobele, sune
 Soldații să s'adune;
 Eă gata sint cu voi
 De drum și de resboiă!
 Ram, pataplam, pataplam, pataplam.

Totî.

Sune dobele, sune,
 Etc. etc. etc.

(La fînitul cupletului de pe urmă, ofițerul ridică spada în sus: dobele începă a bate. Soldații aleargă să'sî Iee puscele, apoi se așează în linie).

Nasoean. — (cu entuziasm, în parte) Eî apoi sê nu te dai în foc pentru dinsa! (apropiindu-se de Porumba) Porumbo, iubeşte-mă că mă dau de ripă, pre legea mea!

Porumba. — (rişând) Pe altă dată, Nasoene, c'acu bate doba de pornire. (merge de se pune la linie).

Nasoean. — (cătră public) Mi-ţi crede orî ba? Vivandiera m'o pus în polobocel! (se duce de'şî Ia rëndul p'între soldaţi).

Ofiţerul. — (comandază) La front! — Arma la umër — Pas grabnic — Marş la Ismail!

(Soldaţii pleacă cântând o strofă din următorul marş):

Marşul ostaşilor români în Besarabia.

Drum bun! doba bate,
 Drum bun, bravî români!
 Cu sacul pe spate
 Cu armele 'n mâni
 Fie şi cu soare,
 Său cer nouros,
 Fie ploî, ninsoare,
 Noi mergemû voîos!

Drum bun! doba bate!
 Drum bun, bravî români,
 Cu sacul pe spate,
 Cu armele 'n mâni.
 Fie la paradă,
 Fie la resboiû,
 Toţi în şir grămadă,
 Vesel mergemû noi!

Drum bun! doba bate!
 Drum bun, bravî români!
 Cu sacul pe spate
 Cu armele 'n mâni.

Steagul se luiească,
 Pentru el trăim!
 Teara se trăiească,
 Pentru ea murim!

Drum bun! doba bate!
 Drum bun, bravii români
 Cu sacul pe spate -
 Cu armele 'n mâni.
 Hai cu Domnul sfântul,
 Haideți peste Prut
 Să păzim pământul
 Care l'am avut!

Drum bun! doba bate!
 Drum bun, bravii români!
 Cu sacul pe spate
 Cu armele 'n mâni.
 Pentru Românie
 Ori care oștean
 De-acum vra să fie
 Valul lui Traian!

Drum bun! doba bate!
 Drum bun, bravii români!
 Cu sacul pe spate
 Cu armele 'n mâni.
 Astfel e pe lume
 Românașul meu!
 Falnic de-al său nume
 Și brav ca un Zmeu!

(Soldații pleacă în sunetul muzicii și a vivatelor țeranilor.—Cortina cade).

NOTA. — Acest marș a fost compus înadins pentru intrarea regimentului român din Moldova în Besarabia după încheierea tratatului de Paris.

PACALA SI TANDALA

PACALA SI TANDALA

DIALOG POLITIC

Păcală.

Ce ai astă-đi, măi Tândală, de ești așa supărat?
De corăbii inecate nu cumva poate-ai visat?
Ce gândire amărită ast-fel te-a posomorit
Că pre cât nu erai mândru, acum ești și mai urit?

Tândală (oftând).

Ah! Păcală prea iubite, spune'mi: este-adevărat
Că 'n această țeară veche, că in Iașul blăstemat
S'a ivit o boală nouă ce pe mulți a molipsit
Și la care tot Românul chiar din fire'ı e menit?

Păcală.

Care boală, măi Tândală?

Tândală.

Boală grea și fără' de leac
Ce de mult ne amenință!

Păcală.

Dar ce boală?

Tândală.

O! trist veac!

În ce vremi aũ fostũ s'ajungemũ! in ce rele! in ce foc!
 Audĩ, frate, toĩ Romãniĩ sã fie-uniĩ la un loc!
 Moldovanul și Munteanul sã'sĩ peardã numele lor!
 Sã 'ntruneascã-a lor pãmẽnturĩ! sã se facã un popor!
 Ba chĩar naĩie sã fie!.. audĩ, naĩie!.. mãĩ, mãĩ,
 Dãũ, cã nu credeam Romãniĩ atãta de nãtãrãĩ!

Păcală.

De ce ești așa de aspru pentru neamul românesc,
 Mãĩ Tãndalã?.. al tãũ suflet il scieam mãĩ creștinesc.
 Pre cãt imĩ aduc aminte, tu odinioarã-ai fost
 Atãt de blãjĩn cã lumea te credea puĩin cam... prost.
 Cine 'ĩ-a turburat firea? Spune mie, dragul meũ,
 Cine din mĩel cu blãndețe te-a fãcut leũ-paraleũ?

Tãndalã.

Cine, cine... n'am nevoie ca sã fi'l destãinuesc;
 Dar acela oare cine m'a fãcut sã 'ncremenesc
 Cãnd 'mĩ-a spus chĩar la urechĩe, cu glas blãnd și 'nduĩoșat
 Cã Moldova, sãrmãnica, spre peire a plecat,
 Cãci de-a fi sã se uneascã Moldovenĩ și cu Muntenĩ,
 Munteniĩ dintr'o sorbire aũ sã 'nghitũ pe Moldovenĩ!

Păcală.

Eleĩ! frate.

Tãndalã.

Așa dragã!.. Ascultã sã te-oșãresci.
 Se dice de capitalã ca sã fie 'n Bucuresci,
 Cale de trei-deci de poste departe de Iașul meũ,
 De-acest tãrg frumos și mare unde trãimũ tu și cũ!

EI! Păcală, orî ce 'î spune, nici că 'mî vine de cređut
 C'ar putea ca să ajungă Iașul oraș de ținut!
 Iașul, scaunul Domniei, care precum tu 'mî-ai ȝis,
 Se aduce de departe cu vestitul tȝu Paris.
 Iașul, vechia capitală unde am căsuța mea
 Care, de s'ar perde Iașul, mult din prețu'î ar scădea.
 Înțelegî acum, măi frate?

Păcală.

Înțeleg că și tu vrei
 Să jertfesci o țeară 'ntreagă pentr'un ticălos bordei!

Tândală.

Ș'apoi alta, altă poznă! Ci că'n Statul Românesc
 Să fie la stăpânire Domn de neam împărătesc,
 Domn străin, numit pe viață, și cu drit de moștenit!
 Auđi, tron cu moștenire!.. apoi nu 'î de suferit!
 Care-atunce, cum s'ar prinde, eú ce am *hambițion*,
 Să'mî ridic toată speranța de-a mă acăța pe tron!
 Eú ce sint patriot mare, eú *get-beget*, să nu am
 Prilej de a fi în țeară nici măcar un Caïmacam!
 Și, perdënd a mele drituri, să ajung chîlar a videa
 Sub un Prinț străin, catolic, că se perde legea mea!
 Nu, Păcală, nici o dată!

Păcală.

EI! Tândală, te rog, tacî,
 Că, pre cât ești prost din fire, și mai prost vrei să te faci.
 Ce te sbuciumî pentru lege ast-fel de infuriat,
 Când tu legea în picioare'î de-atâte orî ai călcat!

Tândală.

Eă, Păcală?

Păcală.

Tu, Tândală.

Tândală (făcându-și cruce).

Mă ferească Dumnezeu!

Păcală.

În zadar, căci pe-a ta urmă te pasce păcatul greă.
 Adu-ți bine tu aminte de țiganiă ce-ai avut:
 Prin mezat, ca nisee vite, câte suflete-ai vëndut?
 Despărțënd fără 'ndurare numele de-ai lor copii,
 Și riđënd de a lor lacrimă ca o feară din pustii!
 Spune mie, o! creștine, câți creștini ai chinuit
 Când erai, chiar din păcate, în slujbă orânduit?
 Câte veduve sërace, câți orfană tu ai prădat,
 Și pânea de toată dioa chiar din gură le-ai luat?
 Spune-mă tu, o! stălp a legei, ce umbli cu crucea 'n sin,
 Sint aceste fapte-rele de creștin sau de păgân?

Tândală.

Bine, frate, tu mă spariă... Ce greșală-am făptuit
 Pentru că, fiind în slujbă, și eă m'am *schivernisit*?
 Așa 'i obiceiul țerei...

Păcală.

Taci, Tândală, nu cărti.

AI prădat sërmana țeară, e destul, n'o mai huli!
 Și de vrei ca să se erte trecutu-ți mult păcătos,
 Hotărăscete o dată a fi țerei de folos,

Ear nu umbla cu minciuna ca un șerpe cu venin,
 Țicând că s'ar perde legea de-amă avea un Domn străin,
 Căci Românii 'n astă lume orî ce rele-ar suferi,
 În legea care se nasce, în ea scie a muri!
 Unguriî ce în Moldova sint ca noi locuitori,
 Schimbat-au a lor credință sub Româniî Domnitori?
 Pentru ce dar pe-al tĂu frate mai ușor sĂ'l socotesci,
 Când el încă tot păstrează bunurile strămoșesci?
 Și de ce, supus orbirei unuî mârșav interes,
 Să nu vrei a înțelege lucru lesne de 'nțeles:
 Că 'n Unire stă puterea! Că la orî care nevoi,
 De cât a fi unul singur, e mai bine de-a fi doi!
 Că piraie-adunate se prefacū în riuri mari,
 Că cei slabi, când se'npreună, cumpănescū pe cei mai tari,
 Căci, precum Țicea odată l'ai sĂi fiî un bĳet moșneag:
 E mai lesne-a rupe-o vargă de cât un întreg toeag!

Tândală.

Bine, dar ce are-a face?

Păcală.

Nu 'nțelegi?.. ascultă dar:

Pentru ce țerile noastre au bĳentū atât amar?
 Pentru ce acum, de veacuri, nici că mai hălăduescū?
 Pentru ce fără sfiică dușmaniî le năvălescū,
 În cât astă-Ți bĳet Românul ce-a ajuns a fi de jac,
 Nu mai scie ce mai este: Tătar, Jidov sau Căzac?
 Și, privind înbelșugarea holdelor din țeara lui,
 Se întrebă cu durere: a cui pradă-or fi, a cui?
 Scii tu pentru ce, Tândală, DumneȚeū ne-a părăsit,
 De-amă rămasū dintr'un neam mare un neam mic și umilit?

Tândală.

Pentru ce?

Păcală.

Pentru că vrajba între frați s'a încuibat!
 Pentru că Românul frate de Român s'a depărtat!
 Pentru că și mai 'nainte s'au găsită pîntre Români
 Oamenî vîndători ca Iuda, inimî rele de păgânî
 Cariî jertfind ca și tine viitorul românesc,
 Și sēmēnând desbinarea pe pămēntul strămoșesc,
 Aū scăđutū, aū stinsū Unirea, puterea neamului lor,
 Și aū măritū sumeția dușmanului răpitor.
 Când e turma rēzlețită, fără cānî, fără păstor,
 Lupul ese de la pāndă ș'o zugrumă mai ușor!

Tândală.

Adevērat... așa este!.. însă de ce, fētul meū,
 Păstorul acelei turme sē nu fimū saū tu, saū cū?
 Pentru ce străin sē fie?

Păcală.

Căci păstor în țeara mea
 Nicî eū nu te-aș vrea pe tine, nicî tu pe mine m'ai vrea.
 Dulce e Domnia, frate, și mulți vreū a se 'ndulci,
 Ș'acei mulți unul pe altul caūtă a sē nimici
 Prin partide, prin corupții, prin minciunî și prin vîndēri,
 Care toate sînt menite rēū s'aducē bîetei țēri!
 Nu 'î mai bine dar sē 'nchidemū calea tronului slăvit
 Celor cariî sîntū în stare chîr și neamul de jertfit?
 Nu 'î mai bine, toți Româniî însuflăți de-acelaș dor,
 Dintre două micî popoare sē ne facemū un popor?

Ear ca Prinț al României un străin Prinț să dorim,
 Și cu tronurile-Europei pe al nostru să 'l rudim?
 Atunci națiile toate ne-oră primi la sinul lor
 Ca pe-o nație iubită și de mare viitor;
 Ș'a strămoșilor țerină tresări-va în mormânt,
 C'a ajuns a lor vechi nume respectat ear pre pământ;
 Și urmașii nostri mândri de părinții ce-aū avut,
 La copiii lor vor spune binele ce le-amū făcut!

Tândală (uimit).

Ei! Păcală, frățioare, drept să'ți dic... bine vorbesci,
 Însă... spune'mi... capitala tot să fie 'n București?

Păcală.

Batăte norocu 'n față! măi Tândală, ce-ai pățit,
 De'ți e drag așa mult Iașul?.. Nu cumva te-ai jidovit?
 Dar nu veți pe toată dioa valul negru, evreesc,
 Cum se 'ntinde de înecă tot orașul creștinesc?
 În cât orî cine sosese în lăuntru'i inglodat,
 Socoate că în Iudeea din păcate a intrat!

Tândală.

D'apoî bine, Bucureștiul adică este mai bun?

Păcală.

Orî cine ar socotio, eū l'aș crede de nebun.
 Bucureștiul ca și Iașul este ca un vechiu sucman
 Care, orî și cât l'ai coase, nu plătesce nici un ban.
 Pentru noua Românie trebuie ca să dorim
 Nouă, mândră capitală de care să ne mândrim,
 Un oraș puternic, mare, pe un riū inbelșugat
 Și în centrul României cu tărie aședat.

Tândală (aprinzându-se)

Pe Siret?

Păcală.

Pe Siret, fie.

- Tândală (cu ochii înflăcărați).

Nu deparde de Focșani,

Să 'l numimū Traian...

Păcală (zimbînd).

Prea bine.

Tândală (cu entusiasm).

Să ne facemū toți Traianî!

Păcală.

Să dea Domnul, măi Tândală.

Tândală (svărlind căciula 'n sus):

Ura! dacă este așa,

Adu mâna, măi Păcală; mâna vreū cu tine-a da.

Să trăiască România și Unirea 'ntre Români!

Haî să tragemū, măi, o horă în ciuda celor păgâni:

(Se prindū de mîni și jocū Hora Unirei).

HORA UNIREI

Haî să dămū mână cu mână

Cei cu inimă română,

Să 'nvêrtimū hora frăției

Pe pămîntul României!

Earba ră din holde peară!

Pară dușmănia 'n țeară,

Între noi se nu mai fie

De cât flori și omenie!

Măi Muntene, măi vecine,
Vină să te prinzi cu mine
Și la viață cu unire,
Și la moarte cu 'nfrățire!

Unde 'i unul, nu 'i putere
La nevoi și la durere.
Unde 'să doi, puterea crește,
Și dușmanul nu sporesce!

Amândoi sintemă de-o mamă,
De-o făptură și de-o samă,
Ca doi brazi într'o tulpină,
Ca doi ochi într'o lumină.

Amândoi avem un nume,
Amândoi o soartă 'n lume.
Eu ți's frate, tu 'mi ești frate;
În noi doi un suflet bate.

Vin la Milcov cu grăbire
Să 'l secămă dintr'o sorbire
Ca să treacă drumul mare
Peste-a noastre vechi hotare.

Și să vadă sfântul soare,
Într'o zi de sărbătoare,
Hora noastră cea frățască
Pe câmpia Românească!

OPERETE

SCARA MĂTEI

PERSOANE.

ACTORI.

Anica Florineasca, tână ră văduvă.	D-la <i>Gabriela</i> .
Ghiță Făurin, vărul ei.	D-nul <i>Teodorini</i> .
Măgdian, president la Roman	„ <i>P. Neculau</i> .
Marin grădinarul	„ <i>Milo</i> .
Florica, femeea lui.	D-na <i>Sterian</i> .
O slujnică a Anicăi	D-la <i>Sevastița</i> .

Săteni.

SCARA MĂȚEI

OPERETĂ IN 1 ACT

Representată pe teatrul național din Iași în
beneficiul artiștilor români 1850.

(Teatrul reprezintă o grădină frumoasă cu copaci, straturile de flori, basini cu apă ș. c. l. În mijlocul scenei, pe al doilea plan, un bosquet de verdeață deschis. În fața bosquetului, o canape de earbă și o gitară animată de crengi. În dreapta și 'n stânga scenei, pe ântâciul plan două pavilionuri cu uși și cu balcoane de-asupra ușilor. Dinaintea pavilionului din dreapta, o scară înaltă indoită. La ridicarea cortinei începe faptul țilei și se aude cânticul unui cucuș).

SCENA I.

Marin. — (cu o greblă în mână) Hiș cucurigu dracului, că 'i trezi cuconița . . . (vine în fața scenei) Biata cucoana Anica!.. De când 'i-o murit boerul, nu mai are odihnă!.. și adică mult mă mir pentru ce atâta supărare?.. că era un matuf răposatul... să fugi în lume... pare că era un snop de urzici! Doamne eartă-mă că o răposat... dar bine-o făcut!.. (se apucă de grebluit) Hei,

hăc!.. Florico... Florico!.. Urit ți-a fi făr' de bărbătel! că'î numai o lună de când ne-amă cununatū... numai o lunicică, și povestea vorbeii... par' că-ar fi ploat cu piper între noi!.. Tu te aști la târg cale de-o poștă de mine, și eū la țeară la Florinești, cu grebla 'n mână și cu doru 'n suflet.

Vai de tine
 Măi Marine!
 Cine-a ȓis sē mi te 'nsorī!
 Când departe
 Tu n'ai parte
 De-a Floricāi mândre florī.
 În zadar la-a mea privire
 Miī de florī aici luceșe
 Eū cu dor și cu iubire
 La Florica 'n veci gāndesc!
 Căci puīența mândruliță
 Poartă 'n față doi bujorī
 O garofā pe guriță
 Și 'n sin frageȓi crinișorī.
 Dar Marine
 Vai de tine
 Cine-a ȓis sē mi te 'nsorī? ș. c. l.

(Cuceșul cāntă ear).

Eaca... crestatul! că nu'ī măi tace pliscul... Vai māncate-ar uliī!.. hiș încolo... la poeată (aleargă în fund și Yesă puțin în stānga aruncānd cu pālăria).

SCENA II.

Măgdian și Anica (Iesă pe balconul din dreapta. Anica în toaletă de noapte și Măgdian în costum de călător).

Anica. — Auđi cucosu dragă Măgdiane?.. grăbesce-te de te du păn' ce nu te vede nime.

Măgdian. — Ah, crede-mă Anică că nu'ı vreme încă...

Anica. — Da n'ai auđit cucosu?

Măgdian. — Ba l'am prea auđit, arđe'l focu! dar a fi cāntat în somn.

Anica. — Orı cum; dute mai bine păn'ce nu se trezescū oamenii din sat.

Măgdian. — Ce necaz! Doamne, Doamne! sē fimū siliți a ne tot ascunde de ochii lumei.

Anica. — Răbdare, iubite Măgdiane, încă dece zile pănă s'a implini vremea cernirei mele... ș'apoi vom descoperi taına noastră la toți.

Măgdian. — Dece zile încă!

Anica. — Aduți aminte că tu m'ai rugat sē ne cununămū numai decāt... intr'ascuns... de și nu se implinise încă anul de la moartea bărbatului meu.

Măgdian. — Ai dreptate, dragă Anicuță. Fie cum vrei tu... dar după dece zile?

Anica. — ı avea dreptul de a intra la mine pe ușa dioa mare, ear nu tot pe fereastră ca acum, și noaptea.

Măgdian. — Că Deū drept sēți spun, m'am cam săturat de scara măței și mai ales de alergări călare, de la Roman aici și de aici la Roman seara și dimi-

neața. De două săptămâni de când ne-am cununat, sint bărbatul cel mai struncinat de pe fața pământului.

(Se aude Marin cântând în culise.)

Anica. — Auđi? dute degrabă și să vii deseară.

(Măgdian trece de pe balcon pe scara mătei.)

SCENA III.

Ceș dinainte, Marin (ivindu-se după copaci).

Marin. — Ce'mi vedură ochii!.. cuconița cu presidentul din Roman?.. Mă...ă...ă!..

Măgdian. — Adio, dar, iubită Anicuță.

Anica. — Adio scumpul meu.

T R I O

Măgdian	Anica	Marin
Adio iubită!	Adio iubite!	Cucoana cernită
Rămăi fericită.	Pe căi înflorite.	A dat de ispită.
Precum doare eă	Precum doare eă	Ce poznă valeă!
Găndesce la mine	Mergi, dute cu bine	O ved, o ved, bine
Căci eă lângă tine	Cu gândul la mine	Ș'acredă nu'mi vine
Las sufletul meu!	O sufletul meu!	Pre sufletul meu!

Măgdian

Mă dispart de tine cu mălmire-amară
 Dar pe-al fericirei dulce, dulce scară
 Mă voiă sui earăși, draga mea deseară.

Anica

Ca și tine-acum simt mălmire-amară
 Dar mă mângăin dulce c'ai să vii deseară.

Marin

Ean privesce poznă, fac amor pe scară.

Anica

Adio, deseară!

Măgdian

Deseară!

Marin

Deseară!

(împreună)

Măgdian. — Adio iubită ș. c. l.

Anica. — Adio iubite ș. c. l.!

Marin. — Cucoana cernită ș. c. l.

(Măgdian sărută mâna Anicăi și se coboară. Anica intră în casă și închide fereasta).

Marin. — (în parte) Măi marine aținete vartos că aice'i treaba pe drăguș la căuș (fese dintre copaci și trece în dreapta).

Măgdian. — (pe gânduri) Când m'ar vedea înpricinații cățărându-mă di și noapte pe scară, oare ce ară socoti în gândul lor despre presidentul din Roman.

Marin. — (în parte) Ce bolborosește din gură?

Măgdian. — De 15 zile m'am făcut mai tainic de cât comoara sgârcitului. În taină vin aici, în taină petrec cu Anica, în taină mă întorc acasă la Roman, ca să nu mă vadă nime și slavă Domnului! până acum am isbutit de nu m'a zărit nici un om.

Marin. — (în parte pufnind de ris) Ba că chiar.

Măgdian. — (căutând ceasornicul) Îi vreme de încălicat. Mă duc s'mi ieș bietul cal din marginea satului. (vrea să plece și dă cu ochii de Marin) Na c'am pățit'o!

Marin. — (inchinându-se) Buna dimineața cucoane... frumoasă vreme'î ađi, senin, răcoare... numai bine de primblat.

Măgdian. — (în parte) Oare zăritum'a pe scară.

Marin. — Aud?... Eū unul nu pot pricepe cum de pot dormi boeri' păn'amiadı vara?... da eū când ași fi boer, m'ași trezi ca d-ta în faptul ălei, și ași deschide frumos ferestrele, și ași eși în balcon, ca să aud păserile făcând ceah, ceah, ceah...

Măgdian. — (în parte) M'a zărit hoțul!

Marin. — (în parte) Mă...ă...! că nu pricepe. (tare) Deū așa cucoane... și alta; pentru ca să nu fac huet în casă, 'm'ăși face înadins o scară... ea ca asta care 'm' slujește de curățit copaci'... și m'ași cobori frumuse' pe furiș din balcon în grădină de-adreptul.

Măgdian. — (în parte) Bate șoa... (tare arătând o pungă) Jupâne Marine, veđi punga asta?

Marin. — Ba nu o prea veđ bine că'î cam departe și mă dorū ochi'...

Măgdian. — (puindu'î punga în mână) Eată-o ch'iar sub ochi'. Acum spune'm' veđut-a' ceva mai adinioare... într'acoace? (arată scara)

Marin. — Într'acoace?... când te scobora' de sus?... Ba m'a ferit Dumnezeu. N'am veđut nimica, nici pe d-ta, nici pe cuconița.

Măgdian. — (dându'î punga) Foarte bine. Veđ că ești priceput... Na cu ce să'ți astup' ochi', și de-acum înainte... (vrea să iasă)

Marin. — (în parte) O merță! și cele multe înainte...
(tare) Cucoane Măgdien. . . cucoane! . .

Măgdian. — (oprindu-se) Ce'î.

Marin. — De astupat ochii 'mă-ai dat... dar de astupat gura? . .

Măgdian. — Cu adevărat... uitasem! . . poftim și pentru gură. . . (îi dă încă o pungă, în parte) M'a scurs de bani hoțul.

Marin. — (în parte) Doă merțe! noroc să dea Dumnezeu, (tare alergând după Măgdian) Cucoane. . . cucoane. . . dar de astupat urechile nu'mi dai ceva?

Măgdian. — (viind supărat lângă Marin) Cât pentru urechi, să scii că ți le-oiu bate la stâlp dacă te-a împinge păcatul să auzi ceva cu ele. . . Auzitu-m'ai? (iese prin fund în stânga).

Marin. — Bunătatea d-tale, cucoane. . . sêrut mâ-nile. . . De-acum sînt și surd și mut. (viind în fața scenei) Mă! . . da bine ți-a curs laptele în păsat Marine. . . hăi! . . doă pungi de bani de-o dată! . . Ean veștile cătu'su de grele. . . parcă'su doă prepeliți de toamnă. (sêrutându-le). Că mare drăgălașe mai sînteți pe fața pămîntului! . . Am să cumpăr o rochie de halastincă Floricăi. . . da știi? cole ghiurghîulie. . . sêți ice ochii cale de-o poștă. . . și mie am sê'mi durez o pereche de poturi arnăuștești, sê par că's Bimbașă-Sava. . . Ei de-acum Mărinaș dragă, destulă vorbă. . . și mi te apucă de lucru, că ađi îi dioa cuconiței. Sê te vêd tătucă. . . sê mi'i durezi un snop de flori cât o dimerlie, tot cu bujori și cu ciuboșica cucului. (merge de ridică scara de sub balcon și o așează în fund Ea

scara asta 'mî-a adus noroc astăzi... Bine-a dis cine-
a dis, că norocu'î ca o scară!..

Câte soîuri de momițe
Am vădut în viața mea
Tot sārindū din schițe 'n schițe
Pe a lumei scară grea!
Ș'ajungēndū în vērîf de-o dată
Le-am vădut de sus cădēndū
Când pe schițe chîiar îndată
Săriaū altele rîdēnd;
Căcî norocu 'n lume e 'ndoită scară,
Unul când se suie, altul se coboară.

(Iese prin fund în dreapta).

SCENA IV.

Anica (pe pragul ușei pavilionului din dreapta vorbește în can-
tonadă). Un rēvaș pentru mine?.. De unde?.. de la Ro-
man?.. Adu'î în coace... (vine în scenă, deschidēnd rēvașul)
Cine sē'mî scrie de la Roman? Măgdian?.. nu cred ca
sē fi putut ajunge. (citesce)

„Sērut albele mānușiți a verișoarei Anicāi. — Cunoscî
invăpăcata dragoste ce 'ți-am purtat în suflet tocmai
din copilărie... (vorbit) Ha, ha, ha, ha!.. ear de la ne-
bunu cel de Ghiță Făurin... vērul meū... Ean sē vi-
demū ce mai dîce? (citesce) d-ta însă Anicuța mult adorată,
m'ai isgonit cu cruđime din ochiî matala, și 'mî-ai ho-
tărît sē nu mē infăcișez dinaintea lor, de cât numai când
oiū fi insurat!.. (vorbit) Ce era sē fac dacā nu mai inceta
cu declarațiî de amor... (citesce) Eatā dar că ne mai pu-

tînd învinge dorul ce am de a te videa, iubită verișoară, m'am jertfit pe altarul lui Isaiea-dănțuesce; și nu mai târziu de cât astăzi voi sbura la Florinesci unde este ângerul vieții mele. Nevasta mea, 'mî-a sluji de pasaport, spre a trece hotarul moșiei matala... Al matala în veci robit. — *Ghiță Făurin*.

Post-scriptum: Nevasta mea este un rod câmpenesc, fiind răsărită și crescută tot la țeară. Te rog iubită Anicuță, să treci cu vederea oare care necîoprire a apucăturilor sale.“

Ce supărare! Tocmai când vreū să fiū singură, s'mî vie oaspeți... ș'apoi încă cine?... nebunu cel de Ghiță!.. Nici că poate cine-va să fie un ceas în liniște... (se primblă supărată).

I.

Păsărele mult iubite
Cât sînteți de fericite
În al vostru dulce traîu!
Voi iubiți, iubiți în pace
Voi sburați unde vă place
Și prefaceți lumea 'n raîu.

II.

De m'ași face-o păsărică
N'ași măi plînge singurică
Cu-a mea jale, cu-al meū dor;
Dar ca voi, micî păsărele
Ași schimba țilele mele
În dulci țile de amor.

(Se aude în fund în dreapta, glasuri multe de țeranî, Anica intră în bosquet).

SCENA V.

Anica, Slujnica (eșind din dreapta și mai pe urmă Marin cu sătenii).

Slujnica. — Cuconiță! o venitū sătenii cu pocloane de ȝioa d-tale și sē roagă sē vie aice.

Anica. — Cum?.. aȝi e sērbătoarea mea?.. Eū o uitasem.

Slujnica. — Le daī voīe, cuconiță?

Anica. — ȝi-le sē vie.

(Slujnica se duce in fund in culisele din dreapta și se 'ntoarce in-dată cu țeranii).

Anica. — (singură) Curios lucru!.. Când eram mă-ritată cu Florinescu, numēram ȝilele pe degete... și acum nici nu sciū cum trecū.

(Sătenii vinū din fund cu pocloane. Marin in fruntea lor aduce un buquet mare).

Sătenii.

Haideȝi toȝi cu veselie
Sē urāmū intru mulȝi anī,
Pe stăpāna de moșie
Ce iubesce pe sērmanī!

Marin.

Cuconiță sǎnėtate
Sē trǎiescī intru mulȝi anī!
Toȝi cu inime curate
Grădinari, păstori, țeranī
Iȝi depunemū la picioare
Ale noastre micī odoare.

(Sătenii ce portū pocloane se inaintează pe rând, și le inchină Ani-căi. Marin le arată).

Marin.

Pui de găină,
Flori de grădină.

Totți.

Pui de găină,
Flori de grădină.

Marin.

Mere și pere,
Oua și miere.

Totți.

Mere și pere,
Oua și miere.

Marin.

Și fragi și mure,
De la pădure.

Totți.

Și fragi și mure,
De la pădure.

Marin.

Și trei meioare,
De sərbătoare.

Totți.

Și trei meioare,
De sərbătoare.

Anica.

Oamenii buni cu mulțumire
Lângă mine vă privesc.
Sănătate, fericire
Eu din suflet vă doresc.

(Dându-le o pungă cu bani).

Eată mergeți în câmpie
Să jucați cu veselie.

Sătenii.

Să trăiască 'n veselie!
Să trăiască 'ntru mulți ani
Stăpânica de moșie
Ce ajută pe sërmani!

(Se aude în fund în dreapta, vuet de cai de trăsuri și răcnete surugiesci. Sătenii se tragă cântând pîntre copaci din dosul bosquetului).

SCENA VI.

Anica și Slujnica (în bosquet) Marin și Sătenii (înprejur în fund) Ghită (în costum elegant de drum) Florica (în toaletă bogată dar prea încărcată: brațele, cortel, evantail).

Florica. — (în culisa din fund în dreapta) Încet, oblu... că mi'i prăvăli.

Ghită. — (asemene) Da n'ai frică, soro, că ești cu mine.

Florica. — (intrând lute apărându-se cu evantailul) Ba că chiar... Uf! Slavă Domnului c'am scăpat pe uscat, că era sēmî vie zumaricale... sē leșin.

Ghită. — (alergând după Florica) Soro dragă...

Marin. — (zărind pe Florica) Ce'mî vedură ochii! (se apropic) Florica!

Florica. — Ce vreî moșicule de te bagi în sufletul meu! (aui Ghită) Monșerică... monșerică... da unde'i ve-rișoara s'o sërut.

Ghită. — (încet Floricăr) Caută, soro sē nu mē dai de rușine.

Florica. — Ea fă 'ncolo poznașule.

(Mergu amândoi către bosquet).

Marin. — (în parte) Mare minune!.. Orî is erb, orî is prost.

Anica. — (eșind din bosquet) A! bine-ai venit vere Ghiță.

Ghiță. — Sêrut piciorușile iubită verișoară... Amu luatū indrăsnială sê venimū sê te videmū, cu soșia mea, cu Calipsica.

Marin. — (în parte) Cum a ȡis?... Soșia luî... Pi-sica?..

Florica. — (se închină) Sêrut gurișta, cuconișta verișoară Anică. (o sêrută de multe ori) Sê am pardon... De mult doream sê te vêd, că auȡisem că eștî tare hazlie, și ai un bucătar foarte meșter... Mê rog sorioară sê'î poronceștî, sê'mî facê un borș cu perișoare și alivence... că mi'î poftă...

Marin. — (în parte) Îî poftă!..

Ghiță. — Nu te potrive Anicușta, că Calipsica'î cam...

Florica. — Ce fel cam?... Te poftesc monșerică, c'a-poî știi... (Anicai) și pușintel bulgur, verișoară, cu învêrtită la sfirșit... dar sê fie cam mare.

Anica. — Bucuros verișoară... dacă poftescî. (vorbește încet slujnicei, care îndată și întră în pavilionul din dreapta).

Marin. — (în parte) Bulgur și alivence!.. Ei, apoi îi Florica!.. (se apropie de ea) Flo... ri... co...

Florica. — Mări, ce tot mi se vêră în ochî țêrănoșu ista?... Dăte într'o parte țopârlane... (scoate o oglindioară din buzunar și'și drege sprincenile și zulușii).

Marin. — (în parte) Țopârl... (ostează) anc!..

Ghiță. — (apropiindu-se de Anica) Iubită Anică, am urmat precum vezi poroncilor matale... M'am însurat!..

Anica. — Și foarte bine-ai făcut verișorule.

Ghiță. — Dar... cum îți place Calipsica?

Anica. — Îmi place prea mult... căci are un caracter vesel... deschis...

Ghiță. — Veți să dicit necioplit?... Așa este... dar apoi ce era să fac?... M'am însurat cum am putut, numai ca să câștig dritul de a mă apropia de ângerul...

Florica. — (viind între amândoi) Ce vorbiți împreună?... Ean spuneți'mi și mie că mă nebunesc după cabazlicuri.

Ghiță. — (incet) Da mai țineți gura soro, că mă dai de rușine.

Florica. — Ce face?... te dai de rușine?... Mă rog verișoară scăpat'am vr'o prostie de când am venit? Așa'i că nu?... Apoi ce mă tot cîondănește degeaba moușerică?... Ba că grăesc prea mult; ba că nu stau locului. Da ce! Doamne cartă-mă! că doar nu's par, să șed înfiptă... așa...

Ghiță. — (incet) Da bontonu nu cartă...

Florica. — Mări, ean dă'mi pace cu botosul d-tale, că mă pricep eu cum să mă port pe lume.

Florica.

I.

Ca să fii cucoană mare
Și să plăci la cavaleri,
E destul să fii în stare
De-a mânca zece averi

Pe cordeluțe
 Pe capeluțe
 Pe danteluțe
 Lucrate-ajur,
 Și pe brațele
 Și pe inele
 Și pe mantele
 De satintur,
 Și pe manșonuri
 Și pe bulionuri
 Și pe jambonuri
 De la Paris,
 Pe ori ce mâncare
 Cu preț mai mare
 Ce arătare
 Îți trece 'n vis.

Sătenii (ridicând)

Să fie așa
 Ha, ha, ha, ha!

Anica și Ghiță.

Îi Deu așa
 Ha, ha, ha, ha!

II.

Florică.

Ear de vrei să fii plăcută
 Și madamă de bonton;
 Curtisani să ai o sută...
 E destul într'un salon:
 Să treci măreață
 Cu gura creșată

Și îndrăsneață
 Lângă femeii;
 Dar tot odată
 Nevinovată
 Blandă plecată
 Lângă holtei.
 Să critici tare
 În gura mare
 Pe orî și care
 Fi, chel orior!
 Se detestabile
 Abominabile
 Ensiuportabile
 Parol d'onior!

Sătenii.

Să fie așa
 Ha, ha, ha, ha!

Ghiță și Anica.

Îi Deu așa
 Ha, ha, ha, ha!

(Sătenii câte unul, unul Iesū prin fund).

Florica. — Uf! c'am răgușit... mi s'a uscat ghi-țița. Anicuță dragă, nu cumva ai ceva poame prin grădină, să mă răcoresc.

Anica. — Ba sintă verișoară, de care țî-a plăcea... vreî să te duc?

Florica. — Ce se potrivește! nu te supăra că le-oiu găsi eū singură... Am mai scaturat eū copaci în viața mea. (vrea să plece).

Ghiță. — (în parte răsărind) He?.. rău am făcut c'am adus'o cu mine.

Anica. — Încalte să meargă grădinaru cu d-ta...
Marine... dute cu cucoana Calipsica...

Marin. — (în parte) Ear Pisica!

Florica. — Marine!.. să'mi arăți unde'sü gutăile, că mi'i poftă.

Marin. — (în parte) Ear poftă!..

Florica. — (sărutând pe Anica) Mașerică a revuar cu plecăciune (plecând să iese și iese, lui Marin) Da vină ađi leneșule. Ean ved'i'l că de abia se urnește... Hăis ța, Tălășmane...
ha, ha, ha, ha. (iese prin fund)

Marin. — Eaca vin cucoană Pisică, vai de capu meu... (iese alergând după Florica).

SCENA VII.

Ghiță și Anica.

Ghiță. — (în parte) Ne-aŭ lăsatŭ singuri!.. Acum ŭ vreme de făcut un asalt inimei. (se apropie de Anica) Staŭ pe gânduri verișoară?...

Anica. — Dar; te fericeam în gândul meu că ai găsit o soție atât de frumoșică și de... vioae.

Ghiță. — În adevăr Calipsica e destul de plăcută, și m'ași ferici eŭ însumi, dacă n'ași avea în sufletul meu o patimă, care se mărește din ăi în ăi... O seiŭ prea bine, iubită Anicuță. (vrea să iese mâna).

Anica. — Vere Ghiță... ved că ear ai să începŭ cu

declarațiile d-tale, și drept să-ți spun... mă mir Deu cum de nu te-ai săturat de ele de atâția ani, de când le tot spuî de rost?

Ghiță. — (cu foc) Să mă satur de a iubi... când toată viața mea să razemă nu mai îndragostea ce'mi-ai insuflat chiar din copilărie?.. Cređi că se poate?..

Anica. — Auđi însuratul cum vorbește?.. ha, ha, ha.

Ghiță. — Însurat, însurat... Cu adevărat am făcut nebunia de m'am însurat... dar pentru cine?.. din a cui poroncă?.. din poronca ta Anică, căci alt chip nu aveam ca să mă apropiu de tine.

Ghiță.

Ah! iubită verișoară
Pentru-un dor ce mă omoară
Am jertfit tot ce e mai bun
Tinerețe 'nbelșugate
Ș'amea dulce libertate...

Anica.

Vere dragă ești nebun
Dorul teü e nălucire;
Că ai suflet cu simțire
Vere, Deu, mă îndoesc.
De te-ași crede ađi pe tine
Poate-ai rîde mănî de mine...

Ghiță (în genunchi)

Ah! mă crede, te iubesc!

Anica. — Ha, ha, ha... mă duc să-ți trimit o oglindă, vere Ghiță, ca să veđi cât îți șede de bine. (Iese riđend și intră în pavilionul din dreapta).

Ghiță. — (sculându-se) Se vede c'am luat'o cam rapide și că s'a spăriat... Dovadă că'i e frică de mine!.. dovadă că voiu birui!.. Bine c'am apucat a răsbate pân' aici prin viclenie... Anica mă crede insurat... lasă să creadă... Cu chipul acesta o fac de nu se sfiesce nici cum de mine... și cu o minciună de ici, cu o minciună de cole, ajung frumos la capătul isbândeii... La rășboiū toate armele sîntū bune.

Femeea'i ca apa ce curge la soare
 Și până te 'neacă, te-atrage mereū
 Ca paserea mică ce'i gata să sboare
 De și ea te chîamă prin cânticul seū.
 Dar fie cum este, saū cum se preface;
 Ca paserea mică iți place ș'o vrei.
 Ca apa vicleană asemenea'i place
 Că de și te 'neacă, mori în sinul ei!

(cântă în culisele din dreapta). Pare că zărește slujnica Ani-căii. (scotînd o pungă) Mă duc să'i șoptesc două vorbe la ure-che... Să'mi pregătesc mîna de ajutor în cetatea duș-manului. (iese alergînd în dreapta)

SCENA VIII.

Florica și Marin (vinū alergînd veseli din stînga), **Anica** (mai pe urmă în balcon).

Marin. — Ha, ha, ha, ha! și Deū Florico, nu mă 'nșeli?.. Tu ești Florica, nevăstuica mea?.. Ha, ha, ha, mare poznă!

Florica. — (mîncînd mere) Mai eū Marine, n'am cum

maî fi... Ți-am spus că toate câte le-ai vădut, să nu le cređi... Da bune mere!

Marin. — Care vra să ȓicē, boeriu cel cu strae strimte?..

Florica. — Cine?.. cuconașu Ghiță?.. Ha, ha, ha! (mușcând un alt mēr) Valeū! că acru'ı! (ridū amēdoı cu hohot).

Anica. — (in parte, eșind in balcon) Cine ride așā in grădină?.. verișoara cu Marin!..

Marin. — Eı! da ean spune'mı, maı spune Florico... cuconașu Ghiță...

Florica. — Se vede că i s'au aprinsū cālcāile de mult dupā cuconița Anica, și pentru ca să se poatē apropia de Dumneei, o fost silit sēı toarne o minciună de cele gogonate...

Anica. — (in parte) O minciună!..

Marin. — Ealeı!.. și ce minciună?

Florica. — Sē veđi... Erı dimineață o venit la Roman, la sameșu 'n gazdā. Eū eram acolo, de făceam dulceți sāmeșoaeı; cānd ce sē mē trezese?.. cā'mı propune sēı fiū soție, pe vr'o cāteva ȓile.

Marin. — Ce? ce?.. și tu ai primit?

Florica. — Eaca! ba n'oiū primi, cānd 'mı dā rochiı de mātāsā și capele și pantofi... Ba încă și 50 de galbenı pe de-asupra.

Anica. — (in parte) Așā vere Ghiță!.. bine că Ți-am aflat secretul. (intrā in casā)

Marin. — (turburat) Și... ean spune'mı: de mult ești... nevasta lui?

Florica. — Numāi de doā ceasuri... Da pune'ți in

gând Mărinaș dragă, ce bucurie pe capul meu, când m'am trezit la Florinești, aici unde știam că te aflași și tu ca grădinar.

Marin. — Așa!.. de aceea poate că nici m'ai cunoscut, când ai intrat în grădină... ba încă mai și țopărlănit dinaintea oamenilor și a boerilor.

Florica. — Eaca prostu!.. dinaintea oamenilor era s'ești sar în ghit?.. ș'apoi ce ar fi dis cuconu Ghiță și cucoana Anica?

Marin. — Mări că bine dicit... dacă's prost tot prost, uitasem că ești cucoană... Da ean spune'mi Florico hăi... Florică?.. mai dinioarea era grădina plină de oameni și nu se putea... dar acum... hei?.. par'că sintemū numai noi amendoi...

Florica. — Ce vrei s'ești dai a înțelege, calindroșule?

Marin. — N'ai cerca s'ești sați pușintel în ghit?..

Florica. — Ba și 'n cap, dacă vrei Mărinaș dragă.

(aleargă la Marin, care o ridică în brațe ș'o s'erută).

Marin. — Ura! și la anul cu bine...

(EI jocū împreună cântând).

Marin.

Bine 'i lângă puiculiță!

Neică, neiculiță.

Florica.

Bine 'i lângă cel bădiță

Neică, neiculiță.

Marin.

Când îi puica drăguliță

Neică, neiculiță.

Florica.

Când îi puica drăguliță
Neică, neiculiță.

Marin.

Dă'mi, Florică, o guriță
Neică, neiculiță.

Florica.

Dă'mi, Marine-o garofiță
Neică, neiculiță.

Marin.

Ș'eü 'ți-oî da o garofiță
Neică, neiculiță.

Florica.

Ș'eü 'ți-oî da a mea guriță
Neică, neiculiță.

Marin. — (oprindu-se de odată serios) Ean stăi.

Florica. — Ce-ai pățit.

Marin. — (luând pe Florica de mână, o duce de o parte) Singură ai venit in trăsură cu cuconășu Ghiță?

Florica. — Singură.

Marin. — [turburat] Florico?.. Și nu 'ți-o cântat moț-panu vr'o neică, neiculiță?..

Florica. — [împingându'l] Eaca prostu! Ce'î trăsnește prin cap!.. [începă amândoi a ride și se prindă car la joc].

[împreună], **Marin.**

Bine 'î lângă puiculiță!

Neică, neiculiță.

Când îi puica drăguliță,

Neică, neiculiță.

Dă'mi, Florică, o guriță,
 Neică, neiculiță.
 Ș'eă 'ți-oî da o garofiță,
 Neică, neiculiță.

Florica.

Bine 'i lângă cel bădiță,
 Neică, neiculiță
 Cînd îi puica drăguliță,
 Neică, neiculiță.
 Dă'mi, Marine-o garofiță,
 Neică, neiculiță
 Ș'eă 'ți-oî da a mea guriță,
 Neică, neiculiță.

[Anica iese pe pragul pavilionului. Florica o zărește și se oprește îndată de la joc, dîcînd în parte: *cuconița Anica ! și își ea carășî aer de damă. Marin urmează a dăntui singur.*]

SCENA IX.

Florica, Marin, Anica și pe urmă Ghită.

Florica. — Ce te-ai apucat moșicule, de săi așa dipaintea mea ?

Marin. — [în parte jucînd mereu] Cui oare grăește ?

Florica. — Ean privește'l cum șopăește ! Imergînd inate-a Anicai Verișoară dragă, nu cumva l'a lovit strechia pe grădinarul d-tale ?

Anica. — Marine ! . . Marine . . .

Marin. — [oprindu-se] Aud ? . . [în parte] Valeu ! cuconița ! . .

Ani a. — Dute de veđi dacă'i pusă masa în odăile verișoarei . . .

Marin. — Unde?.. colea 'n stânga?

Florica. — Da dă, mișcăte ađi, degeratele! că mi s'aũ lungitũ urechile de foame.

Marin. — Eaca mę mișc, cucoană Pistică... [în parte]
Ear s'a cuconit Florica. [întrã în pavilionul din stânga]

[Ghițã întrã prin fund].

Anica. — [în parte, zãrind pe Ghițã] Eaca și Fët-frumosu nostru!.. Cum am s'el rid acuș...

Ghițã. — Ale mele complimente, scumpã verișoară.

Florica. — Da vino ađi monșericã, că mę usuc de urit în lipsa matalc.

Anica. — Bine đice verișoara... De ce nu ședĩ lângã... soția dumitale... care te iubescã atât de mult!..

Ghițã. — Mę ertați, vę rog, dacã am lipsit. Am fost sę privesc hora din sat. [în parte] M'am pus la cale cu slujnica.

[Marin iese din pavilion].

Marin. — Cuconițã... bucatele's pe masã.

Anica. — [cãtrã Ghițã și Florica] Poftimũ.

Ghițã. — [apropiindu-se de Anica și dãndu'ĩ braçul] Iubitã verișoară, 'ți-am greșit ca un nebun mai dinioarea... Dã'mĩ voe, te rog, sę viũ mai târđiũ la d-ta, ca sę mę tãlmăcesc.

Anica. — Nu cere trebuința, verișorule.

Marin. — [apropiindu-se pe furiș de Florica și đice încet] Florico, 'ți-am vęđut odãile, cole... (aratã în stânga)

Florica. — (încet lui Marin) Sę viĩ dupã ce ne vomũ scula de la masã... (tare) Da deschide ușa bre omule...

maî, că încă așa lighioae n'am vedut. Verișoară... se am pardon... (intră în pavillon)

Ghiță. — (mergând cu Anica spre pavillon) Dragă verișoară, dacă m'ai cunoasce maî de aproape, n'ai avea nici o îndoială asupra'mî... crede...

Anica. — Eū se am îndoială... nici de cum, vere Ghiță.

Ghiță. — Ei apoi, făgăduesce'mî că mă'î primi maî târziu în pavillonul matale?

Anica. — Vom videa maî pe urmă.

Florica. — (arătându-se la ușă, cu gura plină) Ean lăsați vorba, că se recește borșul...

(Ghiță și Anica intră în pavillonul din stânga).

Marin. — (Singular) Mă...ă...ă!... că mari pozne o fost se maî ved pe lumea asta!... Florica șede la masă cu boeril, și eū postesc la ușă!... ș'apoi veđi mă rog cum știe se se preface, de mă ȳea de ochi și mă sucește ca pe un fus!... Macar! dă, dacă o fost fată în curte!... ce se mă maî mir... Da ean se videm ce maî facū în nuntru?... (caută pîntra ușă) Mănâncă Florica sănătos... și bea, da bea...

SCENA X.

Marin (la ușă), **Măgdian** (viind din fund, din stânga).

Măgdian. — (în parte, viind în scenă) Auđi, mă rog, minune!... se uit eū că ađi e sərbătoarea Anicai?..

Marin. — (la ușă) Inghite Agachi... gâl... gâl... gâl...

Măgdian. — Ha?... (zărind pe Marin) Marin!.. Ce faci acolo Marine?..

Marin. — D-ta ești, cucoane Măgdiane? Ea privesc la minunății.

Măgdian. — Ce privesci?

Marin. — Uită-te de vești.

Măgdian. — (căutând pînă la urmă) Ce comedie 'i asta? Anica la masă cu un străin!.. Cine să fie?..

DUO.

Măgdian.

Marine!

Marin.

Cucoane!

Măgdian.

Grăesce...

Marin (în parte)

Ba Deu?

Măgdian.

Cu cine 'i Anica?

Marin.

Cu cine?... știu eu.

Măgdian.

Ean caută bine,

Dragă Marine.

Marin.

De geaba, geaba mai vrei să cat

Căci dimineață

C'o săculteață

Gura și ochii 'mă-ai astupat.

(împreună).

Măgdian (în parte)

Vădutumă-ai hoțul
Șiret și smerit
La pungă de parale
Cum s'a îndulcit.

Marin (în parte)

Dă Doamne, dă Doamne!
Acuș ear, acuș
Îl vėd c'a sė'mi vie
Drăguș la căuș.

Măgdian.

Marine!

Marin.

Cucoane!

Măgdian (arătând o pungă)

Privesce.

Marin (în parte, cu bucurie)

Valeu!

Măgdian.

Acum sciï tu cine'ï?

Marin (luând punga).

Acum?.. îl sciü Țeü.

Măgdian.

Spune grăesce;
Spune grăbesce.

Marin.

El îi un hitru din cei crestați
Ce-alungü neveste
Și joacă feste
Feste drăcoase, la cei bărbați.

(Împreună).

Măgdian (în parte).

Ce aud! de mânie,
Mă simt chiar turbat.
De-abia cu soție,
Să fiu înșelat!

Marin [în parte]

Trei merțe cu asta.
Îmi vine să sar,
Să joc ca nebunii
C'am prins un tatar.

Marin. — [auzind vuet de scaune în pavilion] Îra! eaca se scolă de la masă... Fugă cucoane să nu te vadă. Cât pentru mine, pe-aici mi'î drumu (fuge prin fund în dreapta).

Măgdian. — [singur] Aud!.. Anica să petreacă cu un străin, în vreme ce eu îmi pisăz trupul calare, alergând pe câmpuri!.. Cine ar fi crezut că:.. nici o lună nu 'î macar de când ne-amă cununatū și... 'î aud viind... mă duc să nu mă vadă... dar n'am să 'î perd din ochi... [iese prin fund, în stânga] Aud!.. un hitru!..

SCENA XI.

Anica, Ghiță, Florica.

Anica. — [eșind din pavilion] Cu seara bună, verișoară... Vă las... că la țeară, noi ne culcămū de cu vreme... Noapte bună. [închide ușa pe din afară cu cheia].

Ghiță. — [din intru] Verișoară, da ce faci?

Anica. — Vă închid în cușcă ca pe niște porumbași... să nu sburați la noapte.

Ghiță. — Ean lasă șaga, verișoară.

Anica. — Noapte bună... Ha, ha, ha... vere Ghiță, te-ai prins singur în capcană!.. A! te însorî d-ta cu nevestele grădinarilor?.. Te învoesce de-acum cu Marin...

Florica. — [din intru] Ha, ha, ha! euconășule, când te-ai videa în oglindă, ai bufni de rîs... tare ești micalit! Ha, ha, ha... Ce face?.. Ba sê nu te apropiî, că te botez cu vin de Cotnari.

Ghiță. — Așa?.. ean așteaptă...

Anica. — [în parte, mergînd spre pavilionul din dreapta] S'a întărtat vărul Ghiță... Când ar sci Marin, mare haz așî mai face... [intră în pavilionul din dreapta].

[Se aude în pavilionul din stînga vuct de alergături, de scaune și de pahare stricate].

Ghiță. — De 'î scăpa de mine, vina mea sê fie.

Florica. — Ba Deu? .. [iese în balcon] Ean ascultă, ședî binișor că sar în grădină [se pleacă pe gratiile balconului].

Ghiță. — [eșînd în balcon] Par' că eî sînt nebun sê te las. [vre s'o Iee în braçe].

[Se aude Marin cîntînd doîna].

Florica. — Auđî?.. Vine Marin... de nu te'î astempêra, strig foc!

[Se face noapte].

SCENA XII.

Florica și Ghiță [în balcon], Marin.

Marin. — (în parte) Florica 'mî-a đis pe sub apărătoare, ca sê viü la ea după ce s'or scula de la masă...

Eată-mă's. . . Halal de tine Marine. [merge de bate la ușa din stânga] Florico. . . Florico? . . .

Florica. — [în Ghită] Tist. . .

Marin. — Florico. . . deschide că 'ți-o venit bărbatul. . . Florico? . . . 'ți-o venit sufletul. . . Ce Doamne cartă-mă, de nu răspunde? . . . Florico! . . . Se vede că o adormit! . . . Ei apoi ce fac eă acum? Ha! . . . Mări să fac și eă ca cuconu Măgdian. . . Amandea la scară. (merge de ȳea scara și o apropie de balconul din stânga),

Florica. — Ce vrea să facă?

Ghiță. — Sciū eă?

Florica. — Valeū! . . . aduce scara! . . . Așa'ı c'am păjit'o?

Ghiță. — Nu te teme, eă vom scăpa amēdoı.

Florica. — Cum?

Ghiță. — Nu'ți pasă. . . Dute de te culcă și făte că dormı.

Florica. — Să horăesc?

Ghiță. — Căt șapte.

Florica. — (eșind din balcon) M'am dus.

Marin. — Bıata Florica! . . . A fi apucat'o somnul, gāndind la mine. Am s'o spariū prin somn. . . Haı Marine, și Doamne-ajută.

(În vreme ce Marin se sufe pe o parte a scării, Ghiță se coboară pe cealaltă parte).

Ghiță. — (în parte) Unul cānd se sufe, altul se coboară. Par'că ne jucāmū de-a scara măteı. (sare jos)

Marin. — (suindu-se în balcon) Halal de tine Marine! (intră în intru).

SCENA XIII.

Ghiță.

Ghiță. — (singur) Uf! eată-mă's pe uscat!.. A! verișoară, 'mî făgăduesci o întălnire, ș'apoî mă 'nchiđi cu cheia?.. Poate că ai voit să mă cerci de-oiu putea învinge toate împotrivirile, ca să ajung până la tine?.. Hei dragă Anicuță, cu Ghiță Făurin nici dracu nu poate să se lupte... Eată-mă's scăpat dintr'o casă. Să videmă acum de-oiu pătrunde în ceea-l-altă. (cearcă la ușa) Ușa'î închisă pe din întru? Ean să cerc a'î da de scire verișoarei, că sint sub ferestrele ei... Anica 'î cam romantică și 'î placă serenadele... (merge de ie ghitara din bosquet) Par'că zăriam ađi, o ghtară în bosquet... Eată'o... Să te ved, Ghiță...

Ah, mă jur pe-a ta zimbire
 Pe-al tēu glas cereșe,
 Ție 'n veci a mea simțire
 Ție s'o jertfese!
 Vin' ca dulcea mângăiere
 Scumpul meū odor,
 Că de-o tăinică durere.
 Eū suspin și mor!

Nu se zăreșce încă nimic?.. Ba eată o lumină la fe-reastă. Curagiū Făurine, norocul se apropie.

Eată ceasul de 'ntălnire
 Ceasul mult dorit!
 Luna martur de iubire
 Tăinic s'a ivit.

Vin' ca dulcea mângâiere
 Ânger de amor,
 Că de-o tainică durere
 Eă suspin și mor!

Pare că zăresc o umbră pe perdele... Ea'! Anica!..
 Ce aud... o ghtară în pavilion?... Verișoara m'a au-
 dit și vrea să'mi răspundă?... romanu'î gata!..

Anica (în pavilion).

Dulce-a vieței fericire,
 Gingașul amor,
 Trece ca o nălucire
 Ca flutur ușor.
 Tu ce ai simțire vie
 Suflet plin de dor,
 Prinde vesel în junie
 Fluturul din sbor.

Ghiță. — (vesel)... Să prind fluturul din sbor?...
 las pe mine... Da oare cum s'ajung pân' la flutur?
 Ha... cu scara! Să fac și eă ca Marin. (merge de la scara
 și o așează lângă balconul din dreapta).

SCENA XIV.

Ghiță, Măgdian (viind din fund prin întunec și mergând
 spre pavilionul din dreapta).

Măgdian. — Un hitru cu Anica!.. Ei nu mă pot
 liniști, și pace... 'mî vîjie fel de fel de prepusurî prin
 cap... Mă duc să mă talmăcesc cu Anica... Da unde să
 fie scara?... De abia vîd prin întunec... A! eă'to lângă

balcon... Bietu Marin, 'mă-a purtat de grijă!.. Da de n'a fi Marin... ș'a fi domnișorul cela?.. I!.. m'am răcit... Iute Măgdiane. (alcargă de se suie pe scară)

(Măgdian se suie rapide pe o parte a scării, în vreme ce Ghiță se suie pe cealaltă parte și se 'ntălnesc amândoi în vârf.)

Măgdian. — }
Ghiță. — } Cine'î acolo?.. Eă!

Ghiță. — Cine ești tu?

Măgdian. — Cine sînt eă?.. Eă, da tu?

Ghiță. — Și eă tot eă. Ce cauți pe scară?

Măgdian. — Ce'ți pasă?.. da tu ce cauți?

Ghiță. — Nu'ți pasă nici atăta.

Măgdian. — Ba 'mă pasă.

Ghiță. — Ba nu'ți pasă.

Măgdian. — Ba 'mă pasă, obraznicule.

Ghiță. — Ce-ai dis?.. Ean poftimă jos sē ne tălmăcimă.

Măgdian. — Coboară înainte, că te urmez.

Ghiță. — (scoborându-se iute) Eată că mē cobor. Vin că te aștept.

Măgdian. — (pășind peste balcon) Eaca vin! ține scara sē nu cadē.

Ghiță. — (ținnd de scară) O țin, vino acum sē'ți arăt eă!

Măgdian. — (din balcon) Dacă o ții, caută sē n'o scapi... Cu seara bună, ha, ha, ha... (intră în pavilion)

Ghiță. — (furios) Cum?.. ce fel?.. ce vrea sē đicē?.. Domnule!.. a intrat la verișoara pe fereastră?.. A fi vr'un tēlhar, căci alt fel s'ar fi coborît, sē se tălmăcēsă. Un tēlhar!.. verișoara'î în primejdie!.. (strigă în gura

mare în fund) Tălharii! tălharii! săriți oameni buni!..
Tălharii!

SCENA XV.

Ghiță, Săteni (vinu alergând din fund, avându torțe aprinse în
mâni, coase, pari).

Final.

(împreună).

Ghiță.

Tălharii tălharii!

Săriți

Cu coase cu pari

Veniți!

Săteni.

Tălharii tălharii!

Sărimu

Cu coase cu pari

Venim!

SCENA XVI.

Cei dinainte, Măgdian și Anica (Iesă în balconul din
dreapta), Marin și Florica (se arată în balconul din stânga. trus-
patru aș în mâni luminări aprinse).

Măgdian și Anica.

Ce este? tălharii!

Săteni.

Sărimu!

Marin și Florica.

Ce este? tēlharii!

Sătenii.

Venimū!

(Sătenii se apropie cu torțele de Ghiță. — Tablou).

Ghiță.

Ce vād? Presidential cu Anica împreună!

Anica.

Ce vād? Ghiță noaptea, suspinând la lună!

Florica.

Ce vād? monșerică!

Marin (in parte)

Hm! moșpan de soiū

Umblă pe la case chiar ca un strigoii.

Toți.

Ca un strigoii

Ha, ha, ha, ha!

Ghiță (Anicai).

M'ai invins Anico, dar nu 'mi e rușine.

Marin (in parte).

Hm! nerușinatu!..

Anica (lui Ghiță).

Sē scii de la mine

Că înșelătorii des sînt înșelați...

Marin.

Ba Deū câte-odată chiar și dișelați.

Toți.

Și dișelați

Ha, ha, ha, ha!

Ghiță (inchinându-se la Anica)

Fiți veseli ferice
De-acum
Îmi caut eu cu minte
De drum.

Sătenii și ceia-l-alti.

Mergi vesel ferice
Pe drum
Și prinde la minte
De-acum.

(Sătenii se dau în lături și facă loc lui Ghiță, care se închină și pleacă spre fund).

(Cortina cade).

CRAIU NOU

PERSOANE.

Moș Corbu, cimpoier bătrân.

Bujor, căpitan de jandarmi.

Leonaș, tînăr.

Ispravnicul.

Anica, orfană.

Dochița, tînără țerancă.

Fete, flăcăi de munte.

Jandarmi.

CRAIU NOU

OPERETĂ IN 1 ACT

(Teatrul reprezintă o priveliște de munți pe care șerpuesce o cărărușă. — În stânga casa Dochitei; în dreapta orânda satului. — Craiul nou se ivesce pe cer. — Seara de vară).

SCENA I.

Dochița, fete, flăcăi (caută cu toții la Craiul nou).

Cor.

Craiul nou! Craiul nou! Craiul nou!

La noi bine-ai venit.

Craiul nou! Craiul nou! Craiul nou!

Fă-mi dorul împlinit.

Dochița.

Craiul nou! vin cu bine

Cu bine te du;

Dar jalea din mine

Să nu o lași, nu.

Ci să-mi lași o salbă

Cum o doresc eu,

Ș'o năframă albă

Pentru dragul meu.

Cor.

CraiŪ noŪ! CraiŪ noŪ! CraiŪ noŪ!
Etc. etc. etc.

Dochița.

Dragul meŪ din munte
La oaste-a plecat
Și de mult pe frunte
Nu m'a sĕrutat.
CraiŪ noŪ lângă mine
Coborĭ tu de sus
Și 'mĭ adă cu tine
Pe dragul meŪ dus.

Cor.

CraiŪ noŪ! CraiŪ noŪ! CraiŪ noŪ!
La noi bine-aĭ venit
CraiŪ noŪ! CraiŪ noŪ! CraiŪ noŪ!
Fă'mĭ dorul ĭmplinit.

(Se aude ĭn munți un cimpoiŪ și pe urmă glasul lui moș Corbu, cĕntănd doĭna. Fetele și fĭscăii mergŪ spre fund și caută pe drum).

SCENA II.

Ceĭ dinainte, Corbu.

Corbu (in culise).

Frunđe verde stejărel.
Căt ĭi omul tinerel
Bine 'i, mări Đeu de el!
Codru 'n cale'ĭ ĭnverđesce
Romănceța mi'l ĭubesce
Și 'n pept inima 'i tot cresecĕ!

(Corbu se arată pe deal viĭnd ĭncet: el se oprește puțin de cĕntă doĭna din cimpoiŪ).

Totŭ. — (cu bucurie) Eaca moș Corbu cimpolero! . .
Eaca moș Corbu!

Dochița. — Ear o sē ne facē sē ridemŭ și sē jucămŭ.

O fată. — Doamne mare poznaș ū, cât ū de bētrân.

Dochița. — Și mare bun suflet de om ū.

Corbu.

Omul dacă 'nbētrānesce
Drumu 'n cale'ŭ se lungesce
Și pustiu 'l năpădesce
Ochiŭ vėdŭ, inima cere,
Ce folos cā nu 'ŭ putere
Nici țirucă mângāiere.

(Fetele și flăcăii mergŭ înaintea Corbului și 'l aducŭ în scenă).

Totŭ. — Bine-aŭ venit moș Corbule... bine-aŭ venit.

Corbu. — Bine v'am găsit mândrulițelor. Ean pri-
vește cât 's de... sē le sorbŭ cu catrințe cu tot... Eŭ,
da ce mai faceți pe-aici?

Dochița. — Ea! ducemŭ doru, moș Corbule.

Corbu. — De ce-ați eșitŭ cu toțiŭ la lună ca bu-
raticii?

Dochița. — Ne-amŭ închinatŭ la Craiŭ noŭ.

Corbu. — Mare poznă și minune! . . Ce are romānca
a înpărți cu craiŭ? . . Cât ū iesă un crăișor înainte,
haŭt, m'am închinat cu plecāciune. — Da can spuneți,
ce ați mai cerutŭ de la ist Craiŭ noŭ? salbe de mār-
gele? fote și inele? saŭ numai drăgostele, ha? . . și
drăgostele tot cu de-al de cei tineri? ha? . .

Dochița. — D'apoŭ cum? cu de-al de cei bētrāni? . .
cā ei 'și-aŭ trāitŭ traŭl. . .

Corbu. — Și 'șî-aŭ păpatŭ malaŭul... ha, ha, ha! bine ȃicŭ Dochița... vorba ceea: pomul dacŭ 'nbĕtrĕnește, pune'ŭ paŭe de 'l pĕrlește... Na! eaca pĕcatul, cŭ mĕ luaiŭ cu vorba... adicŭ nĕravul din fire nicŭ cŭ... Ean ascultaŭi, feŭii meŭ... alergaŭi degrabŭ in codru și vĕ luaŭi tot pe urma mea, cŭ 'ŭi gŭsi un cuconaș ș'o cuconișŭ, rĕtăciŭi și obosiŭi ca vai de ei!... sĕ 'ŭ aduceŭi aici.

Toŭi. — Da cine's, de unde's?

Corbu. — Nu 'ŭ treaba voastrŭ... Hai! iute... sĕ vĕ vĕd... dos la fațŭ și tupiluș prin năgăruș... vorba țiganuluŭ... Apucaŭi pe la isvorul șoimilor, cŭ 'ŭi da de ei, fĕrŭ greș.

Toŭi. — Haiȃeŭi... haiȃeŭi.

(Fetele și flăcŭii Yesŭ cu toŭii: unŭ prin stĕnga, alŭii pe cĕrarea munteluŭ. — Dochița și Corbu rĕmĕnŭ singuri).

Fetele și flăcŭii (eșindŭ).

Haiȃeŭi, haiȃeŭi, haiȃeŭi
 În codrul înverȃit,
 Haiȃeŭi, haiȃeŭi, haiȃeŭi
 În plaiul înflorit.

Corbu. — Tu Dochița, rĕmĕi cŭ am sĕ 'ŭi spun o oare cicŭ... Nu 'ŭ nime? Ascultŭ: cunoșŭi pe domnul Leonaș, care-o ținut moșia de alăturea?

Dochița. — Ūl cunosc dar.

Corbu. — Ei! se vede cŭ i s'o aprinsŭ cĕlcŭile dupŭ fata ispravniculuŭ, și fiind cŭ Vodŭ vrea și Hĕncu ba... O furat fata, ca mai bine.

Dochița. — Ealeŭ!

Corbu. — Ūi intĕlniŭu chĭiar acu, rĕtăciŭi prin codru,

nemâncăți și nebăuți de două zile. Sărmanii se 'i vedeți, ții mai mare mila... Cuconița mai ales... îi prăpădită moartă, na! Ce se dicit?... oameni gingași... boeri... n'au cum putea răbda la foame și la osteneală, ca noi iști de la țeară... Știi ce, Dochițo? hai să 'i ascundemă noi doi... ași's se nu 'i găscă nici dracu.

Dochița. — Da, îi cată?

Corbu. — Dracu? ba mai rău... Ispravnicu!... îi cată ca carba de leac. Astă noapte el o mas peste deal, cu o ceată de slujitori de cei noi, de jandari, și are de gând să hăituască toți munții. Ai înțeles acum Dochițo?... Trebuie să ne facem munte și punte și să 'i venim de hac ispravnicului, că Doamne mare dragu'mi 'i... ca sarea 'n ochi.

Dochița. — Bine, moș Corbule... las' pe noi, dacă 'i așa treaba.

Corbu. — Să trăești, fata mea. Te-ași sëruta, dar mē tem să nu te-apuice friguri... Ean tac... par' că vină flăcăii.

SCENA III.

Corbu, Dochița, Leonaș, Anica, fete, flăcăi.

(Flăcăii aducă pe Anica leșinată pe un pat de crengi).

Fetele.

Ce tainică 'ntēplare.

Flăcăii.

Îi vr'o cucoană mare.

Fetele.

Veđi cum a leșinat?

Flăcăii.

A dat de vr'un pecat.

Totii.

Haideți s'o ajutamū

De moarte s'o scăpămū.

Leonaș.

Anico, Anico! ah vină 'n simțire

Căci sufletu'mi geme de crudă mahnire:

Anico, Anico! fă'ți milă de mine,

Răspunde'mi iubit'o căci mor lângă tine!

O! Doamne prea sfinte!

L'a mea rugăminte

Fii îndurător.

Din cer ne privesce

O Doamne! păzesce

Al nostru amor.

Cor.

O Doamne prea sfinte!

L'a sa rugăminte

Fii îndurător.

Din cer îi privesce,

O Doamne păzesce

Îubirile lor.

Anica (trezindu-se).

Ah! unde m'aflu?

Leonaș (cătră ceia-l-alti).

Vă dați într'o parte.

Anica (cu spaîmă).

Ce vis plin de groază!.. Departe, departe...

Duşmanii m'alungă, pună mâna pe mine...
Ah! dragul meu unde'î?..

Leonaş.

Eă sînt lângă tine.

Anica (aruncându-se cu bucurie în braţele lui Leonaş).

O! fericire!
Dulce simţire!
Din rătăcire
Eă mă deştept.
Ceru'mî zimbesc
Inima'mî creşce
Şi înfloreşce
Vesel în pept.

Anica şi Leonaş.

Ceru'mî zimbesc
Inima'mî creşce
Şi înfloreşce
Vesel în pept.

Anica.

Voî, soarte rele,
Viscole grele
A vieţei mele
Periţi în vînt.
Cerul păzesce
El ocrotesc
Cine iubesce
Păn' la mormînt.

Anica şi Leonaş.

Cerul păzesce
El ocrotesc
Cine iubesce
Păn' la mormînt.

(Se aude în munţi o trimbiţă militară)

Totŭ.

Ce sunet s'aude?

Anica ŝi Leonas.

O! presimŝiri mult crude!

Jandarmii ne alungŭ.

Corbu ŝi Dochita.

Jandarii vŭ ajungŭ...

Fetele ŝi flăcăii (intorcându-se din fund).

O ceată de soldaŝi.

Spre noi vinŭ înarmaŝi.

Leonas (cătră Corbu).

Pe noi ei ne caută!

Corbu.

Năi grijă cu miné.

Haŝ de te ascunde, de ŝi'i cam ruŝine;

Dochiŝo, tu dragă eŝti mai pricepută...

Ŷe pe cuconiŝa ŝ'o fă nevedŭtă...

Cor general.

Anica ŝi Leonas (in faŝa scenei).

O! Doamne prea sfinte!

L'a mea rugăminte

Fii îndurător.

Din cer ne privesce

O! Doamne păzesce

Al nostru amor!

Corbu ŝi Dochita.

O! Doamne prea sfinte!

L'a lor rugăminte

Fii îndurător.

Din cer îi privesce

O! Doamne păzesce

Înbirile lor!

Fetele și flăcăii (înșirați pe cărarea muntelui).

Pe plaîul din munte
Ostașii de frunte
Aici se cobor;
Haî toți cu grăbire
Spre buna sosire
Înainte lor.

Bujor și Jandarmii (îvîndu-se pe deal și viînd în marș).

Pe plaîul din munte
Ostași noi de frunte
Marș grabnic, ușor
Marș, vesel cu toții
Să prindem și hoții
Și mândrele lor.

(Dochița și Anica intră în casa din stînga. Corbu și Leonaș se furișează sub munte și Iesă prin stînga. Bujor și Jandarmii se coborî în scenă, întovărășiți de fete și de flăcăi).

SCENA IV.

Bujor, jandarmii, fete, flăcăi.

Bujor.

Eată-mă's în sfîrșit la locul de iubire
În care am simțit a dragosteî simțire
Măndruțe dulci surori, de-amea copilărie!
Flăcăi, prietini vechi, vă vîd, cu bucurie;
Dar unde'î draga mea?.. Dochița mândrulița.

Toți (chîemînd prin muntii).

Dochiço, fa Dochiță... Dochiço, fa Dochiță!

SCENA V.

Ceș dinainte, Dochița (ieșind din casa ei)

Dochița. — Cine mă cheamă?

Toți. — Bujor... o venit Bujor...

Dochița. — (văzând pe Bujor, se aruncă veselă în brațele lui)
Bujor!

Bujor. — Dochițo!

Dochița.

Ah! ce dulce fericire
Dup'o lungă despărțire
Simt acum în peptul meu!

Bujor (cu dragoste).

D'apoi eă! d'apoi eă!

Dochița.

Ean să te privesc mai bine
Ce frumos *mindiru* 'ți vine!
Par'că ești un pui de Zmeu.

Bujor.

Cred și eă; cred și eă.

Bujor (răsucindu-și musteața).

De când am intrat la oaste,
Multe fete zacă pe coaste,
Zacă mereu de dorul meu...

Dochița.

D'apoi eă; d'apoi eă!

Bujor.

De când port arma înbită
Pentru țeara mea slăvită
M'am făcut chiar pui de Zmeu.

Dochița.

Cred și eă; cred și eă.

Bujor și Dochia.

Ah! de-acum în fericire

Dup'o lungă despărțire

Ne-om iubi, iubi mereu,

Tu și eu, tu și eu.

Bujor. — (cătră ceta-l-alți) Hora măi, de bună sosire.
Să se ducă vestea peste nouă mări și țări.

(Jandarmii, fetele și flacăii se prindū la horă).

Jandarmii.

De când am intrat la oaste...

Etc. etc. etc.

Fetele.

Cred și eu; cred și eu.

Jandarmii.

De când port arma iubită. etc.

Fetele.

Cred și eu; cred și eu.

SCENA VI.

Cei din nainte, Ispravnicul (alergând spăriat pe cărare și tot căntând cu spaîmă înapoi).

Ispravnicul. — (strigând pe deal) **Bujor... Jandarmii... săriți... nu mă lăsați.**

Bujor. — **Ispravnicu!.. ce-o pățit?**

Ispravnicul (viind iute pe scenă tremurând),

La arme! la arme! săriți! ajutor!

Toți.

Ce este? Ce este?

Ispravnicul.

Ah! tremur și mor!

(cătră Jandarm).

Pe urmele voastre, viind cole 'n vale,
Din codru de-odată 'mī iesă în cale
Doă matahale!

Toțî.

Doă matahale!

Ispravnicul.

O mână 'mī apasă, căciula pe nas.
Și groaznic de-odată 'mī dice un glas:
«Ispravnice, moartea te pasce la soare
«Fugī ȳute acasă de șeđi la rēcoare.»
Vaī! cad de picioare.

Toțî.

Ce sē fie oare?

Bujor. — (în parte) El trebuie sē fie... hoțul după care
ne-amŭ luatŭ de doă đile... (cătră Jandarm) Copiī gătīți-vē
armele și veniți sē hăituimŭ codrul... Dochīto... fiī fără
nici o grijă, că mē 'ntore îndată.

Dochița. — Sērmanu, bĭetu cuconu Leonaș!**Bujor.** — În stăn... ga; marș înainte... marș.**Cor general.****Bujor și Jandarmi.**

Prin codri, pe munte,
Ostași noi de frunte
Marș grabnic ușor.
Marș vesel cu toțîi
Sē prindemŭ și hoțîi
Și gazdele lor.

Ispravnicul.

Prin codri, pe munte
Jandarmi voi de frunte

Marș grabnic, ușor.
 Vă duceți cu toții
 Să prindeți și hoții
 Ș'averile lor.

Dochița, flăcăii și fetele.

Prin codri, pe munte
 Ostașii de frunte
 Se ducă de la noi,
 Să lupte cu hoții;
 Dă Doamne, cu toții
 Să vie 'napoi.

(Jandarmii se suie pe cărarea muntelui și Iesă cântând prin stânga. Flăcăii și fetele Iesă prin dreapta).

SCENA VII.

Ispravnicul, Dochița.

Ispravnicul. — (viind în scenă, din fund) *Kirie eleison!* e'am scăpat... da frică 'mă-o fost... bre... bre, bre! dacă's eă cap de prost să rămân în urma jandarmilor.

Dochița. — (viind din fund) Doamne, mare mândru'i Bujoru meă. İra! eă am uĭtat pe bĭata cuconișă... mă duc...

Ispravnicul. — O româncă! Ean să'ı fac dopros... Copilo... n'auđı? copilo...

Dochița. — (oprindu-se la ușa en) Pe mine mă chĭemı?

Ispravnicul. — (apropiindu-se de Dochița și căntând la ea de aproape) D'apoı pe cine, pe mine? Doar nu's... (în parte) Măi că frumușică țĕrăncușă...

Dochița. — Ce postestı?

Ispravnicul. — Ce poftese? .. hârn... (în parte) Apoi dă... (tare) Ean spune'mi, copilo dragă, n'ai zărit cumva pe aici vr'un domnișor și vr'o duduca? .. așa știi... cam...

Dochița. — (în parte) Degrabă 'ți-a fi, Ispravnice... (tare) Nu, cucoane, nu... da unde... că doar duducele și domnișorii nu răsărū ca bozul prin satul nostru.

Ispravnicul. — (căutând de aproape la Dochița) Așa se trăești?

Dochița. — (rîdend) Da ce te uii așa la mine? .. par' c'ai avea orbul găinilor?

Ispravnicul. — 'Mi-am prăpădit ochelarii în fuga cea de dinioare... că nu știi ce-am pățit, fa... cum te chîmă?

Dochița. — Dochița.

Ispravnicul. — Fa Pachișo... veneam pe potică singur în urma jandarmilor, și gândeam la nepoata mea, la Anica... (plângând) Anica... un bujor de fată, pe care am crescut'o cu o mulțime de cheltuială ca s'o dau după Coșcodan ficiorul lui banu Paragină... o cunoști fa Tarsișo?

Dochița. — Dochița... nu Tarsișo.

Ispravnicul. — Ei... și 'mi-o furat'o de la ochi un pușchiu... un Leonaș... îl cunoști fa Locsișo?

Dochița. — Dochița, Dochița...

Ispravnicul. — Acu... nepoata ca nepoata; dar altă basaconie!.. în ziua când au spălatu putina Anica cu Leonaș, am găsit lada sămășiei deschisă; broasca stricată și în nuntru 40,000 lei... lipsă. Se 'nțelege că tot Leonaș o furat și banii Haznelei, pentru ca să aibă

ce mânca cu Anica... (plângând) Vădu't'ai vre un Ispravnic mai măhnit de cât mine, fa Prohirițo?

Dochița. — (mânioasă) Haide!... acu's și Prohiriță.
(tare) Dochița... Dochița, auditu-m'ai?

Ispravnicul. — Dar, dar... m'am greșit; așa's de amețit... și cum îți spuneam, dragă Pachițo... am luat îndată vr'o câți-va jandarmi cu mine, 'm'am pus pistoalele și ȳartaganul la briu, și m'am luat cât cole, cât cole pe urmele fugarilor... De doă ȳile acum de când îi urmărese ca copoi...

Dochița. — Se vede că ai miros bun?

Ispravnicul. — Strașnic, Zoițo... știi? eū când mă duc la vĕnat, nici nu mai leu prepelicar cu mine... Ș'așa cum îți spuneam mai dinioare... cum mă urcam singur pe potică... *Kirie eleison!*... 'm' ȳesă de o dată înainte doă matahale cât... (cântând inprejur) cât tine, Tarsiță... ba ceva mai mărișoare...

Dochița. — (in parte) Aud'i vorbă!

Ispravnicul. — Una sĕmĕna a fi țĕran de la munte... cam bĕtrĕn... și mi se pare c'avea ș'un cimpoiū; ear ceea-l-altă matahală avea o pĕlĕrie largă, dată pe ochi și o manta lungă neagră... Cum le-am vădu't, 'm' o sĕrit inima din loc ș'am ĩncremenit!... atunci... cea cu manta neagră... o ĩntins mĕna spre mine și 'm' o ĩnfundat cĕciula pe nas... eū tĕceam chitic... și de-o dată un glas ca din ceea lume 'm' o ȳis așa: (cĕntă)

«Ispravnice! moartea te pasce la soare;

«Fug'i ĩnte acasă de șĕđi la rĕcoare...»

(Scĕpĕtĕndu-se de picĕoare).

Vai! cad de picioare ;
 Ear cad de picioare...

Dochița. — Eaca pozna, că se prăbușește...

Ispravnicul. — Nu mă lăsa, Locșițo, că mă duc...
 mă duc... (tremurând)

Dochița. — (sprijinindu'1) Da ține'ți firea, cucoane, că doar ești bărbat, și ți'1 sinul plin de arme...

Ispravnicul. — Oare? așa să fie?... Doamne, tare 'mă placă fa Zoîțo.

Dochița. — T'oiu fi plăcând că'1 lumea ră.

Ispravnicul. — Lumea ca lumea, dar tu m'ai fermecat, de la roate... (cu glas slab) Vin' de intră la mine fată 'n casă.

Dochița. — O inviet mortu. (tare) Ștergete pe gură boeriule...

Ispravnicul. — (ștergându-se cu mânica) Da de ce?... Ha... așa vine vorba? ha, ha, ha!... (serios) Dar să lăsămū șaga... ascultă :

Ispravnicul.

Fa Dochițo, puică albă,
 Vin cu mine să'ți dau salbă.

Dochița.

Ba nu, nu; ba nu, nu vreū
 Că'mă e drag Bujorul meu.

Ispravnicul.

T'oiu da salbă de măргеle,
 Și pafiale și inele.

Dochița.

Baū; marfa de la voi
 Nu se treee pe la noi.

(Împreună)

Ispravnicul.

Ei!

Nu vreî?

Îți poronesc dar apoi.

Dochița.

Dor

De zor

Nu cunoaștem pe la noi.

Ispravnicul.

Pentru tine le fac toate

Ș'apoi dîci că nu se poate?

Dochița.

Geaba vii, geaba te duci

Numai rupi nisce papuci.

Ispravnicul.

Său nu's gingaș la privire?

Său nu's vrednic de iubire?

Dochița.

Ba ești mândru, de diochi

Și 'mî ești drag... ca sarea 'n ochi.

(Împreună).

Ispravnicul.

Ei!

Nu vreî?

Îți poronesc dar apoi.

Dochița.

Dor

De zor

Nu cunoaștem pe la noi.

(În vremea acestui duo, Leonaș se arată în fund, învălit cu manta neagră, și caută cu luare aminte înprejurul lui. La sfârșitul scenei, el se apropie de Ispravnic: îl apucă de mână și în vreme ce acesta se trage înapoi tremurând, îi cântă următoarele:)

Leonaș.

«Ispravnice, moartea te pasce la soare,
«Fugi iute acasă de șeđi la rēcoare.»

Ispravnicul (spăriat)

Ear cad de picioare...

Leonaș.

Mergi la închisoare.

(Leonaș împinge pe Ispravnic în orēndă și îl închide pe din afară).

SCENA VIII.

Leonaș, Dochița.

Leonaș. — Ha, ha, ha! bietul Ispravnic!... am s'î bag în friguri.

Dochița. — Da ce?... poate tot d-ta l'ai spăriat și în pădure?

Leonaș. — Tot... când m'am depărtat de aici cu moș Corbu, mai dinioare, l'am întâlnit pe potică și... ha, ha, ha... l'oiū învăța eū sē ne alunge cu potera ca pe nisce hoți.

Dochița. — D'apoi nu știi?... el ȓice c'ai furat din sâmișie miî de miî de lei?

Leonaș. — Eū? O nebunit ghiuju...

Dochița. — Așa mi s'o părut și mie... îi lipsește o doagă...

Leonaș. — Lasă'l dracului... spune'mî de Anica... unde'î? ce face?

Dochița. — (arată casa ei) Aici. Am schimbat'o în strac de-a noastre, și când ai videoa... parcă 'î o porumbiță...

Leonaș. — Dute degrabă de-o adă aici.

Dochița. — Da bine... nu te temi de jandarmî c'o v'or găsi?

Leonaș. — Nu... mă găsam pe stâncea Șoimilor, când am zărit jandarmî pe plaiu hăituind poticele. Am lăsat pe moș Corbu ca să 'î înșele să'mî peardă urma, și eu am alergat degrabă aici să ieș pe Anica și să fugim...

Dochița. — Dumnezeu să v'agiute!.. (deschidend ușa casei) Cuconiță, cuconiță, vină degrabă afară.

SCENA IX.

Leonaș, Dochița, Anica (înbrăcată ca la munte).

Anica. — Ce'î?.. Tu ești Leonaș? Bine c'ai venit, că tare eram îngrijită...

Leonaș. — Draga mea Anicuță!.. (privind'o) Ean să te privesc în hainele aiste... Așa țărance mai vinu de-acasă... să ai șapte sate pline.

Anica. — De când m'am înbrăcat țărănesce, par' că nu mai am așa frică de moșul meu... și Țeu mai că ași vrea să rămân tot așa cât oiă trăi.

Anica.

În aceste haine simple, viața 'i dulce și plăcută.
 Și sub ele inimioara, simte lin tainicu'i dor.
 Cât ași vrea aici, la munte, ca țerancă nesciută,
 Lângă tine să gust pace și traiu dulce de amor!

I.

Copilița de la munte
 Poartă două stele 'n frunte;
 Ș'al ei suflet vesel lin,
 E ca cerul blând senin.
 Căprioară sprintenică
 Păsăruică frumușică
 Pasul ei e sburător
 Glasul ei încântător.

II.

Cine-o vede prin pădure
 Cu-ochișori ca două mure
 O privesce-oftând de dor
 Ș'o urmează 'n al ei sbor;
 Dar ea trece pe potică
 Cântând vesel fără frică
 Și pe munte și pe plaiu
 Ea trăesce ca în raiu.

(Se aude în munți glasuri multe de oameni).

Dochița. — Eaca jandarmii se 'ntorcă înapoi... Fugi cuconașule.

Leonaș. — Ei! nici c'oiu să scap de dinșii... Anico, intră degrabă în casă și te ascunde bine... Eū mă duc ear pe stâncea Șoimilor... Dochițo, să spuī luī moș Corbu să'mi dee de scire când oiū putea veni aici fără pri-mejdie... Să cânte din cimpoiū că eū m'oiū lua după glasul luī... (Iesă prin stânga. — Dochița și Anica intră în casă).

SCENA X.

Corbu, Bujor, Jandarmii și pe urmă Ispravnicul.

(Jandarmii aducă pe moș Corbu între pusei).

Corbu. — Da dați'mi bună pace, oamenii buni, că n'am făcut nimic.

Bujor. — Marș înainte... și nu crieni...

Corbu. — D'apoi bine Bujoraș dragă, nu mă cunoști?... moș Corbu...

Bujor. — Când îi la slujbă, nu cunosc pe nime.

(Vină în scenă).

Corbu. — Apoi dă, nu's pëcate aiste? nu's belele pe capu omului? Ce-am făcut?..

Bujor. — Ce-ai făcut? hoț bătrân! Ne-ai purtat cu minciuni pe toate poticile.

Corbu. — Eaca vorbă!.. da nu m'ați luat d-voastră din mijlocul drumului, ca să vă fiu călăuz prin codri?

Bujor. — Așa... și când noi vroiamă să facem hoisa, ne sfătueai să luămă ceala, pentru ca să nu putemă da de urma tëlharilor care o furatū baniș sămișiei...

Corbu. — Haïda... eū?... da ce am eū a împărți cu tëlhariș?

Bujor. — Mai știș ce?... poate că baniș cei furatūș?

Corbu. — Ean ascultă măș băete... nu mai dice una ca asta, că pe bătrânețele mele!.. cât ești de jandar, îți stric cimpoiul de cap... auđi?... un copil de erī să mă batjocorească de la ochi!..

Bujor. — (cătră jandarmi) Țineți'l bine, să nu scape șoldanul. . .

Corbu. — Sărmăne cărăbuș, pe ce mâni încăpuși!.. am ajuns chiar lude pîntre călărași.

SCENA XI.

Ceț din nainte, Ispravnicul (deschidend încet un oblon de la fereastră și scoțend capul cu frică).

Ispravnicul. — Par' că 'mî aud jandarmii. Domnule Bujor... cu cine te sfădești acolo?

Bujor. — Cu moș Corbu.

Ispravnicul. — Care 'i acel moș Corbu? să 'i ved și eă... .

Bujor. — (arătând pe Corbu) Eată'l.

Ispravnicul. — Pei drace!.. Aista 'i una din matahalele din pădure. (închide fereastra Yute).

Corbu. — (în parte) M'o cunoscut... slut la Prut!..

Bujor. — (la ușa cărcimeș) Domnule Ispravnic... Domnule... eși afară de hotărăște ce să facem cu moșneagu!

Ispravnicul. — (la fereastră) Legatu'i?

Bujor. — N'ai nici o frică...

Ispravnicul. — Apoi deschide'mî ușa, că nu știu cine m'o închis în nuntru... din greșală...

Bujor. — (în parte, deschidend ușa) Așa Ispravnic îi bun de tors la fuioare ca babele.

Ispravnicul. — (eșind) Ha, ha! măi badeo, 'mî-ai cădut la mână acu? Te-oiu învęta eă să spariș Ispravnicii prin codri.

Corbu. — Eă cucoane!.. ba mă ferească Dumne-

deu!.. cică vorba ceea: nici se zărese drac, nici cruce se 'mî fac.

Ispravnicul. — Bine, bine... îi videa tu pe dracu acuș... Răspunde: cum te chîamă?

Corbu. — Cum mă chîamă?... d'apoi cum se mă chîeme? pe nume.

Ispravnicul. — Eaca prostu! Da cum ți'î numele?

Corbu. — Vasile Corbu, mâncat'ășî ochii... (în parte) ș'ai rămînea orb.

Ispravnicul. — Vasile Corbu?... și ce ești tu?

Corbu. — Ce se fiu?... Om pămîntean.

Ispravnicul. — Tronc! știu că nu ești coborît din lună.

Corbu. — Din lună?... mă ferească Dumnezeu!.. Neam de neamu meu...

Ispravnicul. — Tacî din gură... Cu cine erai mai dinioare în codru, când m'ai întîlnit?

Corbu. — Cu cine? (în parte) Ce minciună se 'î cîrpesce?... (tare) Cu un negustor de la Galați.

Ispravnicul. — Minciunî spuî... că erai cu un tîlhar.

Corbu. — (în parte) Vrabia malaiî visează (tare) Apoi dă știu eu? tîlhar a fi?... Eu nu's Ispravnic se cunosc...

Ispravnicul. — Tacî din gură... unde 'l-ai ascuns? unde 'l-ai mistuit?

Corbu. — Se 'l mistuîesc?... că doar nu l'am mîncat. Slavă Domnului, neam de neamu meu...

Ispravnicul. — (în parte) Șiret țeran! (tare) Ean ascultă, măî badeo... nu 'mî umbla cu mâța 'n sac, și 'mî

răspunde curat cum te 'ntreb, c'apoi îți găsești Bacău cu mine.

Corbu. — Cum îi vrea d-ta, cucoane; cică vorba ceea: arțagu își găsește pirtagu.

Ispravnicul. — (mântos) Nu 'i vorba de pirtag mo-jicule... spune unde-ai ascuns tēlharul, că de nu... te 'ntind jos și te fac chisăliță de bătae.

Corbu. — Da de ce să mă bați cucoane?.. la virsta mea... om bătrân, n'a fi păcat de Dumnezeu!

Ispravnicul. — Nu lungi vorba și răspunde la ce te 'ntreb, ađi.

Corbu. — Ei! vorbă lungă sărăcie 'n pungă... bate-mă... schingiește-mă... tot am să mor odată... Nu știu nimic... mai mult vre!

Ispravnicul. — (cătră jandarm) Unflați'l și'l puneți jos...

Bujor. — (incet ispravnicului) De geaba umbli cucoane s'el spari! cu bătaea... o muri și n'o mărturiși nimi-că... așa 'i român.

Ispravnicul. — Apoi cum să facem! ca să aflăm adevărul?..

Bujor. — De cât îi da de bătut, mai bine dăi de bēut.

Ispravnicul. — Bine dicit. (vorbescū incet impreună)

Corbu. — (intre jandarm) Să dați seamă lui Dumne-deu... că așa batjocură n'am pățit de când sint... dă... bateți-mă, sdrobiți-mă, faceți-mă fărâmi... să vă ved cât sinteți de voinic!... dar... din gura mea nu'ți scoate alta de cât blăstēmuri; și să știți de la Corbu bătrânul, că blăstēmul de la sēraci nu cade pe copaci...

(Jandarmii îl apuc și vreū ca s'el pue jos).

Ispravnicul. — (luŕ Bujor) Sĕ mi'l faci cuc. (cĕtrĕ jandarmŕ)
Staŕi... moŕ Corbu 'ŕ nevinovat.

Corbu. — (cu mirare) Oare?

Ispravnicul. — Un om ca dŕnsul, cu pĕrul alb, nu poate fi gazdĕ de tĕlharŕ... Moŕ Corbule... Ce-o fost, s'o trecut.

Corbu. — (in parte) Eaca, eaca, eaca!..

Ispravnicul. — Haŕ sĕ cinstimŭ cu toŕŕi impreunĕ, ca sĕ rĕmĕnemŭ fĕrĕ bĕnnŕlĕ... Aduceŕŕi vin din cĕrcŕmĕ.

Corbu. — (in parte) S'o schimbat boerŭ! marŕi sintŭ minunile tale Doamne!

(In vremea aceasta jandarmŕi aducŭ cĕte-va garafe cu vin ŕi pahare din cĕrcŕmĕ).

Bujor. — Eaca toeagul bĕtrĕneŕelor... ŕine moŕ Corbule, ŕi inghite agachi de-acum.

Ispravnicul. — Ei! beŕŕi ŕi vĕ veseliŕŕi de-acum copii, cĕ cŭ mĕ duc sĕ mĕ odihnesc puŕin... Moŕ Corbule, sĕ te vĕd... care pe care... cei bĕtrĕnŕi pe cei tinerŕi, sau cei tinerŕi...

Corbu. — Bĕ tot cei bĕtrĕnŕi ridicĕ nevoŕa... las' pe mine c'am sĕ ŕiŕi puŕ in cofĕ, cum om deŕertao de vio.

Ispravnicul. — (luŕ Bujor) Catĕ de aflĕ tot... (tare)
Chef bun. (intrĕ in cĕrcŕmĕ).

SCENA XII.

Corbu, Bujor, Jandarmii (toţi înpregturul mesei).

Bujor. — Daţi'î cep băceî (arătând garafa). Moş Corbule?..

Corbu. — (intinîdînd paharul în care Bujor varsă vin) Eü!

Bujor. (inchinând).

Moş Corbu, să trăesci

Aşa precum doreşti!

Corbu.

Voînice multăminü

Së bemü şi së trăimü

Că vinu 'î pentru noi

Şi nu e pentru boi.

(Beü cu toţi).

Toţi. — Vivat!

Bujor.

I.

Së trăească vinul

Vinul şi pelinul

Cât îi el de bun

Te face nebun,

Că mereü te 'ncântă

Când frumos el cântă

Gâl, gâl, gâl, gâl, gâl.

Gâl, gâl, gâl, gâl, gâl.

Toţi.

Së trăească vinul

Etc. etc. etc.

Bujor.

Aşa că 'î bunişor

De 'î trece chiar de dor?..

Corbu.

Ba Deū bun, bunicel
 Sē-bei mereū din el,
 Căci gura 'i chîar un ead
 Cât bea, tot ōice ad!

(Beū ear).

Bujor.**II.**

Vinu 'nsufleſeſce
 Pelinu 'ndulceſce
 Pe bîetul român
 Cât e de bētrân!
 Ői mereū 'l încântă
 Când frumos îi cântă
 Gâl, gâl, gâl, gâl, gâl
 Gâl, gâl, gâl, gâl, gâl.

Totî.

Vinu 'nsufleſeſce
 Etc. etc.

Totî. — Vivat!

Corbu. — (vesel) Încă o duſcă, Bujoraſ dragă...

Bujor. — Ői cele multe înainte. (in parte) Începe-a
 prinde prepeliſa de coadă.

Corbu (bēnd)

Par' că mă simt întinerit...

Inima'mi Deū, s'a încălđit,

Ői 'mi vine sē vē cânt un cântic bētrānesc

Un cântic vitejese

Pe care eū il sciū chîar de la bunul meū

Care bun, il scia de la strēbunul seū.

Toți.

Cântă, noi te așteptăm
Și pahare'îi închinăm.

Corbu.

Pe când strămoșii cei bătrâni
Aveau răsboiu cu mulți păgâni,
Ei se duceau cântând ist cântic voinesc
Ist cântic românesc.

Și Deu la glasul lor, păgâni tremura!
Păgâni tremura, când ei cânta așa:

Toți.

Cântă, noi te ascultăm
Și ca ei vrem să cântăm.

Corbu.**I.**

Român verde ca stejarul
Ridă de dușmani și de moarte.
Să'mi trăiască harmasarul,
Și prin glonți să mă tot poarte.
Sai voinice, și nechează
Ager falnic ca un zmeu
Căci au inimă vitează
Și nădejde 'n Dumnezeu.

Toți.

Sai voinice și nechează etc. etc.

Toți. — Ura!

Corbu.**II.**

Cât 'mă-a sta mâna voinică
Pe-a mea armă rășcoiască,
N'aibă grijă de nimică
Țeara mea cea românească!
Sai voinice și nechează etc etc.

Toți.

Saī voīnice și nechează, etc. etc.

Toți. — Ura, Ura!

Corbu.

III.

Cu-al meū suflet, cu-a mea pală
 Cu-al meū șoīm albit de spume,
 În dușmanī om da năvală
 De s'a duce vestea 'n lume!
 Saī voīnice și nechează, etc. etc.

Toți.

Saī voīnice și nechează, etc. etc.

Toți. — Ura! Ura! Ura! sē trăești moș Corbule.

Corbu. — (amețit) Sē trăiți și voi fețiī meī, precum doriți... și intru mulți ani cu bine. Sē v'agiute Dumnedeū, ca sē prindeți toți hoțiī din țeara Moldovei.

Bujor. — (in parte) De-acum s'o pornit moara. (tare) Incă o dușcă moș Corbu.

Corbu. — Ba nu... că din dușcă 'n dușcă, mi'y sē nu mă fac țușcă... Hei, te pricep cū hătrule, unde 'ți bate gândul. Care cum s'ar prinde, ai vrea d-ta sē mă fac cuc, ș'apoī cār Corbule, cār moșule... spune câte vrute, câte nevrute. Ca mai ba, măi băete... nu 'ți-ai găsit omu.

Bujor. — Cine? cū, moș Corbu... ba Dēū dacă am gândit vr'o dată sē te fac sē cării...

Corbu. — Cum? ai obraz sē'mī spuī mie că n'ai vrea sē afli unde am ascuns pe cela... știī cela, care'l

căutaţi mai dinioare în codru, când v'am îndreptat pe calea 'ntoarsă?.. ha, ha, ha!..

Bujor. — Ha, ha, ha... bună ne-ai jucat'o, moş Corbu.

Corbu. — Mai bună!.. că altmintrelea daţi chioriş de el pe stânca Şoimilor.

Bujor. — (în parte) Stânca Şoimilor! (tare) Ha, ha, ha... adică mare hâtru mai eşti!.. Să juri că te-o înţarcat Scaraoţchi.

Corbu. — D'apoî cum socoîi tu?.. doar unu'î Corbu, la munte... când v'am vădut că vă 'ndreptaţi spre stânca Şoimilor, 'î-am ȡis aceluia... cuconaşului... stăi chitic şi se nu te clinteşti pân' ce nu'î auȡi cântând din cimpeu.

Bujor. — Ealei!

Corbu. — Aşa ȡeă... că nu ştii una? Tare'l trage inima în coace... la căsuţa asta. (arată casa Dochitei).

Bujor. — La casa Dochitei?

Corbu. — Hi, hi... iute român! măi, măi, măi!.. şi eă am fost tēnēr şi mie 'mî-aă fostă dragi fetele... macar şi acu mi 's dragi, d'apoî încă aša!.. vrea se vie numai de cât cole... Mai stăi române... ba nu... că te-or prinde jandarii... mai stăi, pân' ce mi'î auȡi cântând din cimpoiu, ca se'ti daă de ştire... unde!.. (clătinând capul) Aprins neam îi neamul cuconaşilor.

Bujor. — (în parte) De-a cânta moşneagu din cimpoiu... el cade 'n căpeană... Ean se cerc... (tare) Ştii ce, moş Corbule?.. pare-mi-se că eşti Pepelea.

Corbu. — Pepelea cel din poveste? ba şi mai şi de cât el... Cică când suna din fluer, jucaă oile pe câmp.

Bujor. — Nu mai asta n'o poŭi face dumneta.

Corbu. — Cine? eŭ?.. Da eŭ cānd trag din cimpoŭu... sarŭ cāprioarele de se prāpādescŭ.

Bujor. — Cāprioarele?

Corbu. — Cele cu douā picŭoare... ean sē vedŭi...
(iŭŭ drege cimpoŭul) Pepelea!.. dacā eŭ bat dece ca Pepelea.

Bujor. — (cātrā jandarmŭi, incet) Întraŭi cole 'n cārcimā ŭi vē ŭineŭi la pāndā.

(Jandarmŭi intrā in cārcimā).

Corbu. — (inpreunāndu-se cu cimpoŭul ŭi jucānd) Sē te vēd cimpoŭule: umflāte, disumflāte.

Frunđē verde baraboiŭ
Cāntā Corbu din cimpoŭu
De sarŭ fetele la noi
Înainte ŭi 'napoi.

Bujor. — (in parte) Acuŭ trebuie sē vie hoŭu, la glasul cimpoŭului. Mē duc sē nu mē zāreascā. (intrā in cārcimā).

Corbu.

Cimpoŭeŭ drāguŭul mē
Sunā, sunā, aŭa mereŭ
Sē se dee fetele 'n vēnt
Sē ŭipe dracu 'n pāmēnt.

SCENA XIII.

Corbu, Leonaŭ (invēlit in manta, vine cu sŭalā pe poticā).

Leonaŭ. — (in parte) Moŭ Corbu cāntā din cimpoŭu?.. se vede cā s'aŭ dusŭ Jandarmŭi... Acu'i vremea de fugit. (intrā la Dochiŭa).

Corbu. — (nevădînd pe Leonaș).

Țop, țop, țop, Pepeleo, ha!

Țop, așa și ear așa

Țop, țop, țop, Pepeleo, țop

Păn' ce-a ȝice moartea hop.

(În vremea cânticului, jandarmii carii au văȝutū pe Leonaș de la fereastra cărcîmei, Yesū incet, de se așeaȝă în rînd, dinaintea casei Dochitei, cu carabinele întinse).

SCENA XIV.

Corbu, Ispravnicul, Bujor, Jandarmii (Yesū din cărcîmă, făcîndu'și semne și trecū pe din dosul lui Corbu, care după ce 'și-a sfîrșit cânticul, cade pe scaun lângă masă și adoarme).

Ispravnicul. — (cu un cartagan în mînă) O intrat acole... sē nu'l scăpămū, Bujoraș.

Bujor. — N'ai griȝă, că de-acu'i în mîna mea... (cătără jandarmii) Gătiȝi-vē armele și trageȝi oȝelele la carabine.

(Jandarmii tragū oȝelele).

Ispravnicul. — (în parte) Mi s'o făcutū mînile ca ghîaȝa.

SCENA XV.

Cel dinainte, Leonaș, Anica, Dochiȝa (eșînd tustrei din căsuȝă).

Leonaș. — Hai degrabă, Anică... Hai...

Jandarmii, Bujor și Ispravnicul.

Stăi pe loc,

Că dămū foc.

Leonaș (apărând pe Anica).
Ce vreți voi?

Anica (in parte).

Vai de noi!

Jandarmii, Bujor și Ispravnicul.

Stăi pe loc,

Că dămă foc.

(În vuetul horului, Corbu începe a se trezi, caută înprejur și nu pricepe nimic de-odată... Pe urmă se deșteaptă încet, încet și cu cât se lămuresc gândurile lui, desnădejduirea i se arată în față).

Ispravnicul (arătând pre Leonaș).

Puneți mâna pe dinsul și'l prindeți și'l legați.

Corbu (in parte).

Să lege cuconașul!

Jandarmii.

Pe dinsul copii!

Leonaș (scoțând două pistoale).

Stați!

Jandarmii, Bujor.

Stăi pe loc,

Că dămă foc.

Ispravnicul (ascunzându-se după jandarmii).

Stăi pe loc,

Nu da foc.

Leonaș (intinzând pistoalele).

Stați pe loc,

Că daă foc.

Corbu (alergând între jandarmii și Leonaș).

Copii stați,

Foc nu dați!

SCENA XVI.

Ceş dinainte, un jandarm (vîind călare şi aducînd un plic).

Jandarmul. — Ispravnicu... unde'î domnu Ispravnic?

Ispravnicul. — (ascuns după jandarm). Ce este? cine mă chîmă?

Jandarmul. — Un plic de la Isprăvnicie... d-nu samiş 'mî-o spus că'î foarte grabnic.

Ispravnicul. — Grabnic? adă'î incoace. (Te plicul) În-cunjuraţi'l din toate părţile pe hoţul ista şi nu'l lăsaţi să scape. (deschide plicul) Grabnic!... nu cumva mă daŷ afară din Isprăvnicie?... Bată'l cucu de samiş că subţire măi serie... Unde mi's ochelarii? ... eaca poznă, că 'î-am prăpădit in codru când fugeam... şi acum n'am cum citi... (tare) Cine ştie carte din voi?

Corbu. — Eŷ, cucoane... am fost de mult dascal la biserică...

Ispravnicul. — Na, de citeşte ŷute... (îi dă plicul)... (cătră jandarm), arătând pe Leonaş) Ţineţi'l tot la ochi să nu fugă... Ţi măi degrabă.

Corbu. — Eaca đic... (slovenînd) Cacu is... tfertu, riţă... ă... cătră... cfertu... i... naş... cinstitul...

Ispravnicul. — Şi cele-l-alte... spune 'nainte.

Corbu. — (citînd) „Mă grăbesc a te înştiinţa că tēl-haru care o furat ceş 40,000 lei din lada sāmşiei, „s'o găsit, precum şi baniŷ; însă cu părere de rău ŷi vestesc că furul, este tocmai fiul d-tale cel de suflet...”

Ispravnicul. — Ce?

Corbu. — Eleŷ!

Ispravnicul. — (voind să ȳea rēvașul) Minciuuŷ... min-
cūnŷ de-a samīșuluiŷ.

Corbu. — (ștind rēvașul) Mai știiŷ poznă? .. De-or aflao
la Eșŷ cucoane, te poșŷ șterge pe gură despre Ispravnicie.

Ispravnicul. — (cādēnd pre un scaun) Valeu! cā ear mē
prābușesc.

Toșŷ.

Ce este? Ce este?

Ce groaznică veste?

Anica (alergānd lāngă moșul ei).

Ce ai? ce te doare?

Leonaș (asemene).

L'a lovit dambla.

Ispravnicul (trezindu-se)

Peŷ, nerușinato! .. *Ferge, satana!*

Corbu.

Dașŷ-vē 'ntr'o parte cā'ŷ sint popa eū.

(Arātānd scrisoarea).

Am capcana 'n mână; de-acum 'ŷ al meū.

(Se apropie de Ispravnic și cāntă incet).

Ispravnice dragă,

Nu'ŷ lucru de șagă,

Acum eū sciū tot.

Și c'o vorbă pot

Sē'șŷ vēr șapte draci.

Ispravnicul (rugāndu-se).

Taci, taci, taci, taci, taci!

Corbu.

Bine! acu 'ndatā

Pe holteŷ și fatā

Sē mi'ŷ logodesci...

Ce di-ci? nu voiesci?

Ascultați... (deschide scrisoarea).

Ispravnicul (spăriat).

Ce faci?

Taci, taci, taci, taci, taci!

Corbu. — Eaca tac... dar fă cum ție eū... că citesc rēvașul... și Țēū îți fac rușinea.

Ispravnicul. — (in parte) Ghidi, hoț bētrân.

Corbu. — Hai mai ȳute, că n'am vreme...

Ispravnicul. — (se apropie de Leonaș căutând cu frică la rēvașul cu care Corbu îl amenința din urmă). Leonaș, toate aū fostū o șagă...

Corbu. — (incet Ispravnicului) Prea bine... ȡi după mine: Eū te ȳubesc...

Ispravnicul. — (in parte) Ghȳuju dracului! (lui Leonaș) Eū te ȳubesc...

Corbu. — Te cinstesc...

Ispravnicul. — Te cinstesc...

Corbu. — Și te logodesc cu nepoata mea, Anica.

Ispravnicul. — (furios) Și te logodesc cu nepoata mea Anica. (in parte) Ei! las Pepeleo că m'ȳ cădea tu la mână.

Corbu. — (sărind de bucurie) Ura! Craiū noū sē trăiască, că 'mȳ-o făcut pe gândul meū.

Dochița. — Și mie 'mȳ-o adus pe Bujor.

Anica. — Și mie 'mȳ-o împlinit dorul.

Toți. — Craiū noū sē trăiască!.. Sē trăiască Craiū noū!

Cor final.

Craiū noū! Craiū noū! Craiū noū!

La noi bine-aī venit;

Craiū noū! Craiū noū! Craiū noū!

Fă'mȳ dorul împlinit.

(Cortina cade).

HARTA REZESUL

PERSOANELE.

Hartă Rězేశul.

Bursuflescu.

Lunceanu, primar.

Țarsița Garofeasca, văduvă.

Măriuca, tēnēră țarancă.

Un lacheu.

HARȚA REZEȘUL

OPERETĂ COMICĂ IN 1 ACT

(Scena se petrece la moșia Bursufleni).

(Teatrul reprezintă o livadă cu casa boierească în fund printre copaci. — În stânga actorului, un gard cu o porțiță. — În dreapta, o laiță sub un copac).

SCENA I.

Bursuflescu. — (în halat și cu fes cusut pe cap) Plăcut e de a fi proprietar pe o moșie cumpărată eftin, după împărțea pământurilor!.. nu te mai îngrijesci de legea rurală, și dacă natura te-a înzestrat cu darul poeziei, poți în toată liniștea să te hârjonesci cu muzele... Eaca eă de pildă, Anastasi Bursuflescu, m'am născut poet și cred că m'ați cetit și chiar admirat ades în calendare... Am făcut multe ode la anul nou, câte-va cântice de amor, și un șir de satire pipărate în contra Guvernului... Acum m'am retras la moșia mea, la Bursufleni, ca să respir aerul câmpiei, să visez, să mă alint și să 'mă caut amorul... [în tăină] Căci sint înamorat de vecina mea d-na Tarsița Garofeasca, o văduvă nurlie, care

a bine-voit a primi, ca să 'și schimbe numele grădinăresc de Garofească, în acel armonios de Bursuflească... O aștept chiar ași de dimineață să vie, ca să ne cununăm aici în castelul meu, și am dat de scire primarului, domnului Lunceanu, ca să 'și aducă registrul și să ne unească după legea cea nouă... Ba încă 'l-am mai poftit ca, o dată cu registrul, să aducă și pe Tarsița de la moșia ei... Ah! ce di fericită pentru mine! am să cunosc în fine deliciurile căsătoriei... Trebuie însă ca să ies cu plin înaintea miresei, să o primesc cu o poezie improvizată ad-hoc... Ean să cerc. [se primblă pe scenă inspirat și declamă].

Așteptând a mea mireasă cu-o nespasă nerăbdare
 Simt că sângele meu ferbe, că pe frunte mă fac roș...,
 Inima me bate... bate ca... cîocanul... pe-o... căldare,
 Și că 'n ea răsună, cântă un glas dulce de... cucuș!

[Se aude un cântat de cucuș peste gard].

Trone!.. ear 'mă-a spăriet muza, cucușul dracului!.. În toate dîilele imi turbură visurile cu țipetul lui răgușit, parcă 'l-ar pune înadins Hartă Răzășul, vecinul meu, ca să cucurigească, tocmăi când vreă să pun mâna pe o rimă. [cătră public] Cică hreanul are la rădăcină un verme care îl roade, eă am pe un răzăș! pe jupănul Hartă... [arătând în stînga] eată casa lui, cole... numai gardul ne desparte... sintemă vecini! [cu amar] Cunosc eă multe vecinătăți supărătoare, d'apoă ca asta a me, nu se află alta măi nesuferită.

[Se aude din dosul gardului Hartă cîntând].

Ean auđiți'l... Nu pot trăi liniștit de răul lui; când îi sară câni peste gard, de 'mă mănâncă păsările; când mojiul își întinde rufele cele strenteroase pe spină, sub ochii mei; când își scapă vaca în grădina mea... Ce să mai spun?... 'Ŷ-am propus să 'mă vândă răzășia lui, ca să scap de el... Unde!... 'mă-a cerut cât dracu pe tată-seă... a simțit hoțul, că am nevoie de el și mă ține de nas... [ascultând] nu mai aud nimic... a fi eșit de acasă... să 'mă urmez poesia [declamă].

Ah! cum să'mă potolesc focul? Ah! spune'mă, ce-o să mă fac? Când amorul fără milă imă tot ăice...

[Se aude după gard glasul lui Hartă, strigând:] Tio malac!
[furios] Malac!.. Eă! nu mai e de suferit. [strigă] Hartă!
ă!.. Bade Hartă...

SCENA II.

Bursuflescu, Hartă [la porțiță].

Hartă. — Ce poftestă, domnule?

Bursuflescu. — Sciă d-ta pentru ce am scos din pungă 8319 galbenă, 27 lei și câte-va parale și le-am dat pe moșia asta?

Hartă. — Pentru că ai găsit'o eftină, domnule.

Bursuflescu. — Asta 'Ŷ una... și alta?

Hartă. — Alta? pentru că ai avut poftă să te faci proprietar.

Bursuflescu. — Ai ghicit... însă pricepi ce vra să ăice a fi proprietar?

Hartă. — Pricep.

Cine are o moșie,
 Cine 'i bun proprietar
 Are supărări o mie,
 Care 'l umple de amar.
 Ba 'i pre mult soare,
 Ba 'i pre răcoare,
 Ba suflă crivăț, ba vânt de foc,
 Ba cade ploae,
 Și curgă șivoae,
 Care 'ți ineacă lanul pe loc.
 Ba prețul scade,
 Grindina cade,
 Locusta vine, potop grozav!
 Și peste toate
 Alte păcate
 Mai ai la urmă și un vătav.

 Eată, Dău, ce vrea să ție.
 De a fi proprietar.
 Trudă multă, treabă mică
 Și folos cât frunza 'n par.

Bursuflescu. — Pre frumos; însă ai uitat să pomenesci de răul cel măi supărător.

Hartă. — Care?

Bursuflescu. — Vecinătatea unui răzăș.

Hartă. — Cum asta, domnule?

Bursuflescu. — Cum, necum, ascultă: Vrei să'mi vindă răzășica d-tale?

Hartă. — Locul meu de baștină? unde au trăit și murit părinții mei, Dumnezeu să 'i erte!..

Bursuflescu. — [in parte] Ear o sã înceapã cu pomelnicul.

Hartã. — Casa strãmoșeascã unde m'am nãscut.

Bursuflescu. — Ce strãmoșeascã? Insuși d-ta ai clãdit'o.

Hartã. — Așa este, dar am clãdit'o pe locul caselor celor vechi... livada rãsãditã de bïetul bunul meu Vasile Hartã...

Bursuflescu. — [in parte] Toate aceste 's, ca sã sue prețul... sã vedeți.

Hartã. — Da bine, domnule, ce 'ți-a fãcut rãzãșicia me, de nu poți încãpea de dinsa?

Bursuflescu. — Ce 'm'i-a fãcut?.. Scii ce'i muza?

Hartã. — Mursa?

Bursuflescu. — Avut'ai vre o datã inspirațiune în vieța d-tale?

Hartã. — Ba m'a ferit sfântul... numai o datã am avut friguri.

Bursuflescu. — Apoi dar nu ne putemã înțelege. Vinđi rãzãșicia?

Hartã. — Locul meu de baștinã, unde aũ trãitũ și muritũ?..

Bursuflescu. — O vinđi? ori ba?

Hartã. — Dacã 'ți face poftã numai de cât... fie!

Bursuflescu. — Cãt cei pe dinsa, prețul cel de pe urmã?

Hartã. — Cu casã, cu livadã, cu tot?

Bursuflescu. — Cu tot, afarã de cine ești.

Hartă. — Îi pământ mult și bun... numai pe perje prind sume mari de bani.

Bursuflescu. [nerăbdător] Cât ceri? spune ați.

Hartă. — Știu eu d-le?.. cât te-a lăsa inima... Ean vr'o cincî miî de lei.

Bursuflescu. — Cincî miî? pentru un petic de loc?.. Ai nebunit?.. mai dăunăđi ai cerut numai triî miî.

Hartă. — Așa este, dar de atunci legea rurală o scumpit pământurile.

Bursuflescu. — Vrei triî miî?

Hartă. — Da... unde!

Bursuflescu. — Vrei patru?

Hartă. — Din cincî, nici o lițae mai gîos.

Bursuflescu. — Gîndesce-te, bade Hartă... De te'î îndărătnici, eu sînt în stare să ridic de-alungul gardului, un zid nalt cât plopul cela.

Hartă. — Nu se poate domnule, că am porțiță în gard.

Bursuflescu. — Dar porțița d-tale se deschide pe proprietatea mea și pot s'o închid.

Hartă. — Ferească sfântul... e un drept de șerbire statornicit din bătrîni, care îmi învoește trecerea prin livada asta.

Bursuflescu. — Șerbire prin livada mea?

Hartă. — S'e'ți arăt ispisoacele din pod... Am ean așa un teanc de hârțoage afumate.

Bursuflescu. — Într'un cuvînt, primesci ce 'ți-am dat.

Hartă. — Cincî miî?

Bursuflescu. — Ba patru.

Hartă. — Nu'mî dă mâna.

Bursuflescu. — Nu?.. Să nu te căesci bade Hartă, atâta 'ți dic... Răzgândește-te bine... Eū mă duc să gătesc baniî... .

Hartă. — Cinci miî în capêt?

Bursuflescu. — Nu te scumpi, că te'î căi... Scumpul mai mult păgubesce... Sciî vorba... (Iese prin fund).

SCENA III.

Hartă. — M'oî căi eū?.. Nu cumva'î bate gându la giudecată?.. Poftescă, dacă vrea să guste moara lui Hartă Răzășul... de 20 de ani de când m'am tot frecat de păreții giudecătoriilor, doar am deprins eū să in-torc șuruburî cărciogărești, și am agiuns a putea ținea clanț cu orî care avocat.

Eū sint Hartă, baș răzășu
Cunoscut tocmai prin Eșu
De ciocoi, de scriitorî,
Și de mulți judecătorî.
Anî întregî eū m'am luptat
Până ce 'mî-am câștigat
Și procesul cărciocos,
Și nume de Hărtă... gos.

Cunosc orî ce cărciogurî și orî ce coțcăriî
De 'npricinați purtate prin judecătorî.
Sciū cum se cumpăr marturî, și s'e'mî găsesc doveđi,
Care se parū că's false și trebuie să le cređi.
Am ispisoace multe, ascunse colo 'n pod,
Și sciū orî ce pricină s'o'nod și s'o' desnod...
Într'un cuvânt îmi place de Curți a mă freca...
M'am judecat, mă judec și mă voiū judeca,

Căci sint Hartă, baș răzășu,
 Cunoscut tocmai prin Eșu
 De ciocoi, de scriitori
 Și de mulți judecători.
 Ani întrgî eă m'am luptat
 Până ce 'mă-am câștigat
 Și procesul meu spinos
 Și nume de Hartă... jos.

Umblă Bursuflescu s'e'mi cumpere răzășia cu o nimică toată... S'o indulcit cu chilipiruri, de când o pus mâna pe moșia cucoanei Săfticăi, stăpâna cea vecinică a Bursufenilor... Sërmana! bărbatu-s'eă o calicit cu cheltuelile, vrënd s'e se aleag'e deputat, și după moartea lui, i s'o scos averea la mezat... încât biata cucoana Săftica o rămas lipită pământului și șede la preotu din sat... Cum așî face, cum așî drege, ca s'e'î câștig măcar o căsuță, unde s'e'și odibnească bētrânețile... De-așî pute s'e'l smulg de pene pe ciocărlanul ist de proprietar nou... Cine știe? bun e Dumneđeă, meșter 'i dracu!.. Dar ce s'aude?.. Ha! Măriuca! (se ascunde după copac).

SCEXA IV.

Hartă, Măriuca (vine din dreapta, purtând pe cap un val de pânză ghilită).

Măriuca.

Frunđă verde nalbă moale,
 Ce duci mândruliță 'n poale?
 Porumbele duc și fragi
 Pentru cei care'mi sintă drgaï.

Hartă. — (în parte) Ean auđi clocărliea cum ciripește de dimineață.

Măriuca.

Frunță verde de cicoare,
Ce calcă mândră sub picioare?
Calc urzicii și spină ghimpoși
Pentru cei ce's uricioși.

Hartă. — (arătându-se) Măriucă!

Măriuca. — Eaca!.. aici 'mă-ai fost bădică?..

Hartă. — Ba aľure... Da de unde vii tu, fa?.. Ai eșit de-a casă cu ăia 'n cap.

Măriuca. — Vrei să ăie cu pânza 'n cap, pentru că'i albă ca ăia?

Hartă. — (esaminând valul de pânză) Ca ăia cea posomorită?

Măriuca. — Apoi dă; numai de două ori pân'acu am dat'o în undă... Mai așteaptă vr'o trii patru ăie și 'i vide-o mai albă de cât cinstita fața dumitale.

Hartă. — (ridând) Te cred fa; și nu 'ți-a fi greu, căci cinstita fața mea îi albă ca labele tale.

Măriuca. — Labe?.. Labe's aceste?.. Mai alaltaeri vătavul moșiei ăiea, că's de caș dulce, și că vre să le mănânce.

Hartă. — Auđi mănăcul!.. E! și tu?..

Măriuca. — E!.. 'i-am tras un caș peste gură de 'i-a fi părut brânză sărată.

Hartă. — Bine 'i-ai făcut, Măriucă... L'a fi umplut zărul?

Măriuca. — Așa 'mă pare, că se ținea rău de nas.

Hartă. — Și nu s'o mânieț?... Vătăjiil 's cam iuți...

Măriuca. — Atâta grijă s' am eũ pe fața pământului!..
Cucoana Săftica, nănașa mea, 'm' - o ȝis in mai multe
rënduril: fa, Măriucă, s' te ferești de minciunile flăcăi-
lor ca dracu de tēmie!.. — De atunci când se leagă
vre un hătru de mine, am leac de alungat dracu.

Hartă. — Care leac?

Măriuca. — Ȫl aghesmuesc cu astă... labă, cum o
numești d-ta.

Hartă. — Da pe mine, Măriucă, m'ai aghesmui?

Măriuca. — Pe d-ta nu bădică, că m'ai crescut in
casă și 'm' - ai purtat de grijă ca un frate mai mare.
D-ta ești om de omenie și știũ că dacă ți s'ar aprinde
călcăile, ai alerga la popa, ca s'el rogi s' ne cunune.

Hartă. — Eaca mă?... Vrei s' te faci răzășită?

Măriuca. — Și de ce nu?... mai găsești multe fete
ca mine, harnice și volnice? (arătându'și brațele goale) Ean
privește brațe bune de lucru (arătându'și picioarele) Ean pri-
vește picioare, care nu mai ostenescũ nici o dată...

Hartă. — (plecându-se) Ce 'i drept!.. și 's mic, fa,
le-așl cuprinde 'n palmă. (intinde mâna)

Măriuca. — Nu pune mâna, că dau.

Hartă. — (voind se apuce piciorul) De'i da tu, dau și eũ.

Măriuca. — Na! (trage un pumn lui Hartă).

Hartă. — (ridend, dă un pumn Măriucă) Na și ție!

Măriuca. — (scápând jos pánza de pe cap) Eaca!.. 'm' - ai
rêsturnat valu de pánză in țernă... Destulă treabă!..
(incepe a plânge) și de abia o spălasem... (adună pánza de jos)
Șagă'i asta?

Hartă. — (ajutându'n) Lasă, fa Măriucă, nu te măhni, că n'am făcut inadins.

Măriuca. — Atâta ar fi trebuit, s'o faci și într'adins... Poftim!.. acum trebue să mă întorc iar la isvor... s'mi perd diulica cu spălatu. Aste's glume vă-tăjești.

Hartă. — Măriucă...

Măriuca. — Dă'mi bună pace... Bunătate de pânză!
(Iese prin dreapta plângând).

SCENA V.

Hartă. — Biata fată!.. Ean audî-o cum se boceste!
(strigă) Tacî, fa, că spariî tamazlicu satuluî. (Măriuca începe a ride cu hohot) Na!.. acu ride... așa's fetele... Când senin, când ploaie.

(Se aude afară un glas de surugiū și pocnete de biciu) Oare ce se fie?.. Cine vine? (caută în dreapta) O trăsură cu poștalioni... Se coboară o cucoană și un domnișor. Eaca!.. Prima-rul nostru, d-l Lunceanu, nepotu cucoanei Săfticăi... Vinū amêndoî încoaci... Acasă, Hartă, și la pândă din dosu garduluî, fêtu meū. (Iese pe portiță).

SCENA VI.

Tarsița, Lunceanu.

Lunceanu. — Doamna mea, eată-vê sosită cu bine în parcul d-luî Bursuflescu, care în curênd are să fie al d-voastră. (oftează)

Tarsița. — Și de asta oftezi d-le Lunceanu?

Lunceanu. — Oftez, pentru că v'am adus chiar eu însumi în această capcană căsătorească!

Tarsița. — Ce vrei să ții?

Lunceanu. — Nu ți pare lucru ciudat?

Tarsița. — Ciudat? pentru ce?

Lunceanu. — Ah!.. ați și uitat?..

Tarsița. — Ce?

Lunceanu. — Nu vă aduceți aminte?.. (oftează).

Tarsița. — Ce?

Lunceanu. — Că acum trii luni, pe când moșia Bursufeni era încă a mătușei mele, v'am făcut o declarație de amor chiar aici... pe laița asta?

Tarsița. — Se poate... nu'mi aduc aminte.

Lunceanu. — Nu?.. Nicăi cât erai de uimită când?..

Tarsița. — Te flatezi, domnul meu; însă chiar așa să fie, înțelegi, că fiind în ajunul căsătoriei mele, nu se cuvine să mai pomenim de cele trecute.

Lunceanu. — Înțeleg, și oftez cu atât mai adânc, că tocmai eu sint condamnat a vă cununa.

Tarsița. — D-ta?.. Cum?

Lunceanu. — Sint Primar!.. și în virtutea legii celei nouă de măritiş...

Tarsița. — Primar! [cu dispreț] Și ai putut să te înjosesci a primi?..

Lunceanu. — Mă ertați, doamna mea... Cine servă țeara lui, fie postul cât de mic, nu se înjosește, ci se înalță.

Tarsița. — A fi... Dar nu ved pe d-l Bursuflescu...

Lunceanu. — Mă duc să'î dau de scire, că ai so-
sit. . . [în taină] Și Dău Tarsiță, ai uitat tot?

Tarsița. — Ear?

Lunceanu. — Nu'ți aduci aminte de nimic, nimic?..

Tarsița. — [cu nerăbdare] Mări dă'mi bună pace.

Lunceanu. — [eșind prin fund] O! femeî, femeî! Ver-
telniți fermecătoare!

SCENA VII.

Tarsița [recitativ].

Ah! eată-mă's în fine pe pragul fericirei,
Unde m'așteapt'averea și ângerul iubirei!
Nastasi Bursuflescu supns se 'nchină mie
Și cere să mă scape de trista văduvie!

De-acum în avere,
În dulce plăcere
Am să viețuesc,
De astăzi aice,
Stăpână ferice
Eü am să domnesc.

Cădeți voi negre haîne de doliü și de jale!
Periți voi gânduri triste din vesela mea cale!
Nastasi Bursuflescu pe frunte-amantei sale
Va pune o cunună de flori de portocale.

Ah! inima'mă saltă
Și mintea'mă s'ecsaltă
Cuprinse de-amor,
Mă simt sprintioară
Ca orî și ce zboară,
Ca flutur ușor.

Căci eă in avere
 Și 'n dulce plăcere
 Sciă c'am se trăesc.
 De-acum eă aice
 Stăpână ferice
 Am se 'mpărățesc!

SCENA VIII.

Tarsița, Bursuflescu [in toaletă esagerată], **Lunceanu.**

Bursuflescu. — [vine alergând și se oprește la mijlocul scenei]
 Ah! doamna mea! Ce fericire!.. Dați'mi voie. [declamă]

«Dup'o lungă așteptare chiar de astăzi dimineață,
 «Te ved dină prea frumoasă, c'ai intrat ici...

Hartă. — [după gard strigă:] La coteață!..

Tarsița. — La coteață!

Bursuflescu. — Nu băgați de seamă... Hartă răzășul își adună rudele... Dați'mi voie. [declamă]

«Inima'mi se 'nflăcărează, când privesc a voastră față,
 «Universul în mirare vă proclamă...

Hartă. — [după gard strigă:] Hale, rață!

Tarsița. — Rață!

Bursuflescu. — Ucigă'l crucea de răzăș!.. Nu vă potriviți, doamna mea!

Tarsița. — Da bine, ce însemnează?

Bursuflescu. — Hartă se ceartă cu rețoiul cel peștriț... D-le Primar, ai adus registrul de căsătorie?

Lunceanu. — Ba nu, domnule.

Bursuflescu. — Bine-voesce, te rog, a'l aduce in-dată, ca să îndeplinim formalitățile...

Lunceanu. — Prea bine, mă duc și mă întorc in-dată cu el. [Iese prin dreapta].

SCENA IX.

Tarsița, Bursuflescu, Hartă (după gard).

Bursuflescu. — [foarte uimit] În fine... suntem singuri... Singuri! Nu ne vede decât seninul cerului... care ne zimbesce... din 'naltul cerului... unde ca nisce ochi deschiși... stelele cerului... mă cuprind de o fericire... de o uimire [și se leagă limba] care mă uimesce.

Tarsița. — Liniștesce-te amice, și fii felice... din toată felicitatea cea mai fericită, căci și sufletul meu... plană în regiunile cerului... care ne privesce... din 'naltul cerului... unde stelele cerului... [se perde].

Bursuflescu. — [cu foc] Destul... destul ângere! Nu mă face să mor. [scapătă din picioare] Hai să ne punem pe laiță... [în parte] De când sint, n'am pățit ceea ce pățesc acum... mi s'aū tăiată picioarele. [se pună amândoi pe laița de sub copac și caută lung unul la altul].

Bursuflescu. — Ah! nu cobori ochii, dină!.. Lasă-mă să mă oglindesc în ei... să mă scald în văpaia lor voluptoasă.

Tarsița. — [cochetând] Mi'Y frică... ai nisce căutături așa de aprinse...

Bursuflescu. — Amorul dă foc. Amorul... Ah! pri-

vesce cum natura'î calmă!.. Cum verdeața inverdește pe... verdele câmpii ale naturei... Nu simți, că par'că ne cade pe frunte o mană...

Tarsita. — [tresărind] Vai de mine!.. ce 'mî-a cădut pe gât? [se pleacă].

Bursuflescu. — (admirând gâtul Tarsitei) O omidă! (Iea omida) Fericită dihanie! ai atins gâtul de ivoriu al dînei!

Tarsita. — [scărpinându-se] Valeu!.. că rău mă mănăncă.

Bursuflescu. — (urmând cu sentiment) Auți freametul frunzelor, armoniile naturei, care serbează amorul nostru?

Hartă. — (după gard amuță un căne, cănele latră și o mătă miorlăscce).

Tarsita. — (astupându'și urechile) Ce'î asta? Ce'î asta?..

Bursuflescu. — Nu vă spărieți... Dulăul lui Hartă îi în discuție politică cu motanul?

TRIO.

Bursuflescu.

Ah! gingașă Muză!
Porți raial pe buză.

Tarsita (cochetând).

De'l port, îl port, Deu,
Pentru-amantul meu.

Hartă (după gard).

Fost'a când a fost,
Ș'acu'î lucră prost.

Bursuflescu.

Ah! fragedă Muză,
Lasă pe-a ta buză
Sé'l culeg.

Tarsița.

Ba, ba.

Hartă (după gard).

Tronc, Marico, fa!

(Împreună).

Bursuflescu și Tarsița (furioși).

Nu mai este de trăit

Că-ast-fel de vecini mojici.

Hartă'i de nesuferit,

Trebue-alungat de-aici.

Hartă (după gard).

Frunză verde cardama,

Fa, Marico leleo, fa,

Fost'ai, fost pe când ai fost

Ș'ai rămas un lucru prost.

Bursuflescu (tare).

Bade Hartă!

Hartă (după portiță).

Ce poftesci?

Bursuflescu.

Tacă'ți gura însfirșit;

Strigă ca surdii.

Hartă (după portiță).

Eaca mă!

Bursuflescu.

Și pe noi ne-ai asurdit.

Hartă (după portiță).

Mare poznă!

Bursuflescu.

Ai tăcut?

HARTĂ RĂZĂȘUL

Hartă (după gard).

Am tăcut.

Bursuflescu.

Așa, prea bine.

De nu, bade, chiar acum o 'nplinescî tu rău cu mine.

(cătră Tarsîta).

Seumpul meŭ odor,
Ești chiar un bujor.

Hartă (după gard).

Fost'a când a fost
Ș'acu'i lucru prost.

Bursuflescu.

Ah! plăcută floare,
Lasă-mă cŭ-amoare
S'o respir...

Tarsîta.

Ba, ba...

Hartă (după gard).

Tronc, Marico, fa!

(Împreună).

Bursuflescu și Tarsîta.

Nu măi este de trăit
Cŭ-ast-fel de vecinî mojiicî.
Hartă'i de nesuferit,
Trebue-alungat de-aici.

Hartă (după gard).

Ce-a fost verde s'a uscat;
Florile s'au scuturat.
Fost'ai bade, când ai fost
Ș'ai rămas un lucru prost.

Tarsița. — Ei! apoi nu mai este de suferit?

Bursuflescu. — Nu... umflal'ar Rusaliile!

Tarsița. — De ce nu te desberii de dînsul?

Bursuflescu. — Am cercat să'î cumpăr răzășia, dar hoțul cere scump... cât nu face.

Tarsița. — Scump, nescump, îți declar, d-le Bursuflescu, că nu mă mărit, dacă nu'î depărta pe Hartă din vecinătate.

Bursuflescu. — (cu rugămintă) Tarsițo!

Tarsița. — (maiestoasă) Am spus! (iese furioasă prin fund).

Bursuflescu. — (urmând'o pănă 'n fund) Tarsițo!... (reviind) S'a dus furioasă... Are dreptate țina! (arătând casa lui Hartă) Hoțul dracului!... o face inadins... De-ojîr sci chiar că m'oî calici, trebuie să mântuî numai decât cu el... (strigă) Hartă, măi Hartă!

SCENA X.

Bursuflescu și Hartă.

Hartă. — Aud domnule.

Bursuflescu. — Vină 'ncoace... ascultă: 'mî-ai cerut cincî miî de lei pe peticul tîu de răzășie... fie!... îți dau cincî miî, numai să te duci dracului pomană.

Hartă. — Cincî miî?... opt miî vrei să ȕici d-le?

Bursuflescu. — Cum opt miî? dar n'ai spus tu măi dinioare că vrei cincî?... Cincî! (îi dă tîfa).

Hartă. — Degeaba imî dai tîfa, domnule, că măi gîos de opt miî, nici o para frântă.

Bursuflescu. — (în parte) Ce l'ași cîomăgi! (tare) Măi Hărțușorule, fii om de omenie.

Hartă. — Chiar de m'ai săruta, domnule, nu pot... moșioara mea de haștină, cu perjerie...

Bursuflescu. — Nu vrei?

Hartă. — Nu.

Bursuflescu. — Ghidi hoț șiret!.. Ai înțeles că am nevoie să mă desbăr de vecinătatea ta...

Hartă. — (făcînd că se mînie) Să te disbări? dar ce sint eă, boală?

Bursuflescu. — Vătămătură!..

Hartă. — Dacă'i așa treaba, nu vînd... sluga d-tale.. (vre să Ieasă).

Bursuflescu. — Ei! lasă Hartă, c'am glumit... Nu te supăra... (în parte) Să videți, că o să fiu silit a'i face și curte acum.

Hartă. — (în parte) Vine drăguș la căuș.

Bursuflescu. — Șapte mi'i ai ăis?

Hartă. — Ba... opt și cincî sute.

Bursuflescu. — Ha!.. ți'i dau... adă mîna 'n-coaci... Noroc să dee Dumneđeu!.. dar să perî îndată de lângă grădina mea... Auđi? (în parte) M'am calicit!

Hartă. — (în parte) Păcat, că nu l'am opintit măi sus cu târgu.

SCENA XI.

Bursuflescu, Hartă, Lunceanu.

Lunceanu. — D-le Bursuflescu... eată registrul cînd îi pofti...

Bursuflescu. — Mai pe urmă, mai pe urmă, d-le Primar. Acum fă bine de te 'ntoarce la cancelarie ca să 'mî redigî un act de vîndare a răzășiei lui Hartă, în preț de 8500 lei, și cu condiție să 'mî-o dee îndată în stăpînire.

Lunceanu. — Prea bine, domnule. . . să 'ți fie cu NOROC. (Iesă).

Bursuflescu. — Foarte'ți mulțemesec... scump noroc!

Hartă. — (în parte) Puteam să'l sui până la dece miî.

Bursuflescu. — (în parte) Merg să duc veste bună Tarsițai, ca s'o impac. Și de acum dîna 'i a mea!.. Am scăpat de Hartă!

Bursuflescu.

Bade Hartă, stăi pe loc,
Eû mă 'ntore aici cu banî.

Hartă.

Hai! să 'ți fie cu noroc,
Să trăesci întru mulți ani.

Bursuflescu.

Noroc! însă scump mă ține
Titlul de proprietar.

Hartă.

Scump, însă ăea seama bine
C'ai ajuns a fi perjar.

(Înpreună).

Bursuflescu (în parte).

Ghidi hoț șiret,
Bun de cîomăgit!
Răzășia lui
Dău, m'a calicit.

(Iese prin fund).

Hartă (în parte).

Am cap de cuc!
Bine 'l-am sucit;
Și ca pe un năuc
Ți l'am învêtit.

(Se aude în dreapta glasul Măriucăi).

Hartă. — Eaca Măriuca!.. Se întoarce de la isvoare cu pânza... Veselă păsăruică!.. Am s'o pun în cușcă; dar pân'atunci hai să scutur de colb ispisoacele răzășiei. (Tese pe portiță zicând:) 8500 lei un petec!.. (bufnesce de ris).

SCENA XII.

Măriuca (întră cu valul de pânză pe cap).

Măriuca. — Bată-mă's ear eă... 'mă-am spălat din nou valul de pânză și acum s'o întind la soare... cole pe earbă verde. (întinde pânza cântând).

I.

Măriuca 'i romănceuță
Toți flăcăilor drăguță,
Ea se scoală dimineața
Și 'n isvor își scaldă fața,
Apoi pune la cosițe
Două flori de garofițe
Și la sinu'i busuioc,
Să dea inimilor foc.

Earna toarce la iuioare,
Țese firu 'n țesetoare,
Apoi vara 'n foc de soare
Bate pânza la isvoare,

Și cu dînsa fata 'șî coasă
 Cămeșnică de mireasă
 C'a s'o poarte cu noroc,
 Să dea inimilor foc.

SCENA XIII.

Măriuca, Bursuflescu (vine alergând, se împedică).

Bursuflescu. — Ce 'î asta?

Măriuca. — Nu călca pânza... nu călca.

Bursuflescu. — Da ce 'î asta?

Măriuca. — Nu călca, domnule... că acu am spălat'o.

Bursuflescu. — Da cine 'ți-a dat voce să 'ți întinzi
 pânza aici?

Măriuca. — Eaca vorbă!.. Aici am uscat tot-dea-
 una... și an, și an țert.

Bursuflescu. — Ce an țert?.. Nu scii tu că acum
 eă sint stăpân aici?

Măriuca. — Ș'apoi?

Bursuflescu. — Apoi cum îndrăznesci pe pămên-
 tul meu?..

Măriuca. — Eaca... ai vorbit de te-ai pripit...
 Doar n'am să 'ți mănânc pămêntul... .

Bursuflescu. — Aud? încă te și obrăznicesci?..
 Na pânză, dacă 'î așa. (calcă pe pânză).

Măriuca. — Nu călca, nu călca.

Bursuflescu. — (tropăind pe pânză) Na, na, na!

Măriuca. — Ean veđi'l, batě'l crucea nebun!.. Vai
 mănicate-ar cioarele... (trage de capětul pânzei).

Bursuflescu. — (câștând) Valeu! m'am stâlcit!

Măriuca. — (furioasă, plângând) Audi, să 'și facă el ris de lucrul meu!.. (înfășură cu pânza pe Bursuflescu, care cearcă în zadar a să scula) Ean să te satur eū de gîoc pe pânzele fetelor...

Bursuflescu. — Ședî fa!

Măriuca. — Ba nu, mangositule... am să te infășca pe plođi.

Bursuflescu. — Fa, nebuno, mă înăduși... .

Măriuca. — (plângând tare) Înădușite-ar Elile, hăihuiule!

SCENA XIV.

Bursuflescu, Măriuca, Hartă.

Hartă. — Da ce este aici?.. Ce plângi, Măriucă?

Măriuca. — Cum n'oi plânge, bădică, dacă vine basaochiul ista, de'mi tăvălește pânza cu picioarele lui... gîoacă pe dinsa ca un curcan șuerat.

Bursuflescu. — (sculându-se) Ei! lasă fa, că te-oiu drege eū.

Măriuca. — (adunându-și valul) Ba 'i drege tu pe cine ai mai dres, stropșitule... Eaca, ear trebuie să clătesc valu la fântână.

Hartă. — Lasă'l dracului, Măriucă...

Bursuflescu. — Pe mine?

Hartă. — Ba valu... N'ai noroc ađi dragă.

Măriuca. — Așa se vede, bădică... Dacă 'i lumea plină de sturluibađi... (se duce de se pune pe laiță și așează pânza 'n val).

Bursuflescu. — Ce fată 'i asta, bade Hartă?

Hartă. — O bîată orfană crescută de mine.

Bursuflescu. — Ră crescere 'i-ai dat... Audî, sè mē infese la vîrsta mea!

Hartă. — Nu te mai potrivi, domnule... Adus'ai bani?

Bursuflescu. — Prețul rēzēșiei?.. Cumi nu!.. Eată 500 lei în capēt.

Hartă. — 500 și opt miî?...

Bursuflescu. — Care 8000? Unde a fost vorba de 8000? (scoate un cușitaș țērānesc din buzunar).

Hartă. — Ha, ha, ha... Glumeț mai ești, domnule!

Bursuflescu. — (uncāndu-se cu cușitașul) Așa 's eū, bade Hartă.

Hartă. — Eaca cosorul meū... Unde 'l-ai găsit domnule?

Bursuflescu. — Ce?

Hartă. — Cosorul meū, ista... (arată cușitașul).

Bursuflescu. — Îi al d-tale? ești sigur?

Hartă. — Cum nu?... Tot satul îl știe.

Bursuflescu. — Unde 'l-am găsit?... (schimbāndu-și tonul) A! hoșule! sarî noaptea peste gardul viei ca s'emi furî poama?

Măriuca. — (în parte) Ce dice?

Hartă. — Eū?

Bursuflescu. — Tu, tu... Cine altul?

Hartă. — Da sè n'am parte...

Bursuflescu. — Tacî, minciunosule... Chîar acum a venit vierul și mi s'a jăluit, că în toate nopțile

îi fură, nu scie cine, poamă cu cofele... Tu ești furul...

Hartă. — Pușche pe limbă'ți, domnule.

Bursuflescu. — Tu... Căci vierul 'ți-a găsit cuțitașul la piciorul unui butuc.

Măriuca. — (în parte) Vai de mine ce poză am făcut!

Hartă. — Domnule...

Bursuflescu. — Tacă din gură, potlogariule... Te-oiu învăța eu să te aninî de proprietatea altuia, am să te duc în Criminal.

Hartă. — (spăriet) Pe mine, în Cri...

Măriuca. — (cu mirare în parte) minal?

Hartă. — Să nu faci un păcat ca aista, cucoane, că, Dău, nu's vinovat.

Bursuflescu. — (arătând cuțitașul) Eată dovada care te osăndesce.

Hartă. — (plecând capul) Am pățit'o!

Bursuflescu. — (în parte) L'am umplut de spăriet... minunat!

Hartă. — Și bine, cucoane, nu'i chip de tocmală?

Bursuflescu. — Ba este unul, dacă n'ai fi îndărătnic.

Hartă. — Care?

Bursuflescu. — Îmi dai răzășia cu 500 de lei?

Hartă. — 'Ți-o dau, numai adă cuțitașul. (întinde mâna).

Bursuflescu. — Ba nu, măi badeo; să facem hâr-tiile măi întei... (în parte) îl țin la mână.

Hartă. — (în parte) Ciocoșul dracului!

Măriuca. — (în parte) Cum s'î scap pe bietul bădică?

SCENA XV.

Măriuca, Bursuflescu, Hartă, Lunceanu.

Lunceanu. — Eaca actul de vîndare, domnule Bursuflescu... e gata.

Bursuflescu. — Trebuie schimbat, dragă Luncene.

Lunceanu. — Ear!

Bursuflescu. — Badea Hartă, care 'î creștin cu frica lui Dumneșeu, a avut muștrare de cuget și 'mî-a lăsat răzășia lui cu 500 de lei... pe căt face... Nu 'î așa jupâne Hartă?

Hartă. — (obosit) O fi. (în parte) Mă iewa și în trii parale, cîcoșul.

Bursuflescu. — Mergî, primărașule, de prefă actul. te rog.

Lunceanu. — Bucuros.

Bursuflescu. — Saū maî bine, haî cu mine, ca sē ŝi'l dictez eū insu'mî într'un stil maî poetic. Sē ne videmū sănētoșî, cumētre Hartă... (în parte) 'L-am pus în cofă pe răzăș (iese prin fund împreună cu Lunceanu).

SCENA XVI.

Hartă și Măriuca.

Hartă. — 'Mî-o întors șurubu... ba încă bine. N'ani ce dice.

Măriuca. — (în parte) Bîetu bădică!... căt e de măhnit!

Hartă. — Da cine dracu s'o dus în viea lui cu coșoru meū?

Măriuca. — (apropiindu-se) Eă, bădică...

Hartă. — Tu ?

Măriuca. — Eă!.. de-oii ști, că mē'ı da pe ușa afară, 'ıı-oii spune tot... De câte ori treceam pe lângă viea boerească, poama 'mı făcea cu ochiul; ș'așa nu mai târziu de cât astă noapte m'o împins păcatu de-am sărit gardu, și cum tăiam struguri cu cosorul d-tale, m'o spăriet un căne ș'am scăpat cosorul în vie. Aista'ı tot adevărul. Dar de-oii mai sări eă garduri de ađi înainte, se rămân fată mare. Eă 'ıı-am făcut șotiea, bădică; eă sânt greșită... Na, bate-mē... bate-mē... Nu mē bați?

Hartă. — Drace 'npelițat!.. Nu te-am bătut când erai mică, și tocmai acum oii se te bat?

Măriuca. — (ușmită) Aleı! bădică... ești bun ca siful mameı.

Măriuca.

Bădiță dragă, ıı sânt greșită;
Cu a mea faptă te-am întristat;
Tu cu blândeță nemărginită
Îmı zimbescı dulce și m'ai ertat!

Hartă.

Dar, Măriucă, tu ești greșită.
Cu a ta faptă m'ai întristat,
Însă, copilă, imı ești iubită
Și chiar din suflet eă te-am ertat.

(Împreună) **Măriuca.**

Bădiță dragă, etc.

Hartă.

Dar, Măriucă, etc.

Măriuca. — (ștergându'și ochii) Eaca ear 'mă vine să plâng.

Hartă. — Nu te măhni, copilă hăi, că doar nu 'mă-ai vrut răul când ai luat un strugur de poamă. Slavă Domnului! în țeara noastră cel ce are, dă cu mulțemire celui ce n'are! Trebuie să fie cineva un frige-linte ca d-nu Bursuflescu, pentru ca să facă gură pentru un strugur.

Măriuca. — O! Doamne, când i s'ar părăgini viea.

Hartă. — L'ași face eū să'î ducă doru, dacă n'ar avea cosoru meū la mână.

Măriuca. — Numai atâta trebuie?.. Lasă pe mine că țil scot eū de la dînsu.

Hartă. — Cum?

Măriuca. — Îi vide... Eaca vine cucoana cea vėduvă, care șede cu șeptămănele la cucoana Săftica, păn'a nu scăpėta biata bėtrână. — Mė rog, adevėrat e, bădică, că se mărită cu Bursuflescu?

Hartă. — Așa se vorbește.

Măriuca. — Dacă'î așa, fugi degrabă și mă lasă singură cu ea.

Hartă. — Da ce ai de gând să faci?

Măriuca. — Sė te scap de nevoe... Fugă iute.

(Hartă iese pe porțiță, împins de spate de Măriuca).

SCENA XVII.

Măriuca și Tarsița.

Tarsița. — (veselă) Bursuflescu 'mă-a adus veste, că a isprăvit târgul cu Hartă și că de ađi înainte visurile

mele poetice nu vor mai fi îngânate de miorlăitul motani-
lor și de urletul dulăilor... Cât mă iubesc Nastasaki!

Măriuca. — [oprindu-se] Sêrut mâna cuconiță.

Tarsița. — Ce copilă'y asta?

Măriuca. — Nu mă cunoști, cuconiță?

Tarsița. — Nu, nici de cum.

Măriuca. — Eă sint Măriuca.

Tarsița. — Care Măriucă?

Măriuca. — Știi... Măriuca, fiica cucoanei Săfticăi...

Eă mă găsam colo sus în copacul ista, de culegeam
mere, acu două luni, când d-ta ședea pe laiță cu d-nu
Alec... nepotu nănașei.

Tarsița. — (ingrijită) Ce dicit?

Măriuca. — (ridând incet) Ba încă 'mă-aduc aminte,
că am scăpat un măr din sin, de-a cădut buf în spina-
rea cuconașului... Cuconașul era plecat și 'ți vorbea la
urechic... știi cuconiță.

Tarsița. — Nu'mă aduc aminte...

Măriuca. — Da cum, Doamne eartă-mă?... Cuco-
nașul îți dăcea, că te iubeste: (imitând) „Ah!... te iu-
besc... ângerașule... fie'ți milă... mă rog matale“ și
îți sêruta mânila cu foc... și d-ta le lăsaă să le sêrute...
Știi cuconiță.

Tarsița. — (în parte) Ne-a vêdut drăcoaica. (tare) Bine,
bine... tacă și să nu pomenescă nimênui de ce ai vêdut.

Măriuca. — Nici d-lui Bursuflescu?

Tarsița. — Lui încă mai puțin... Dar poate că ai
ceva de cerut de la mine, dragă Măriucă?... Spune...
vrei ceva?... (o dismeardă).

Măriuca. — Am, cuconiță... Te-ași ruga, dacă nu 'ți-ar fi cu supărare, să'mi scoți de la boeriu un cuțițaș, care mi l'o luat zăloagă.

Tarsița. — Un cuțițaș?

Măriuca. — Așa... un cosor de vie... însă ved'i d-ta... să'l ției cu meșteșug... să nu priceapă...

Tarsița. — (zimbînd) Da pentru ce?

Măriuca. — Că de 'l-ii cere, n'a vre să ție 'l dee... Eaca vine domnu Bursuflescu... eū merg să mă ascund după portiță... să te ved cuconiță, dacă ești meșteră.
(iese și se pune după portiță).

Tarsița. — (în parte) Curioasă fată!

SCENA XVIII.

Tarsița, Bursuflescu, Măriuca (după portiță).

Bursuflescu. — Ah! scumpa mea Muză, te caut peste tot locul... am cređut că te-a răpit Apolon.

Tarsița. — Ah! scii prea bine, tiranule, că alt Apolon nu eesistă pentru mine, decât Nastasaki Bursuflescu.

Bursuflescu. — (sărutându'i mîna) Este o fee!

Tarsița. — Valeū!... 'mă-ai frînt degitele... ce ai în mînă?

Bursuflescu. — (arătînd cuțițașul) Nimic... un cuțițaș prost, însă de mare valoare.

Tarsița. — Ean să'l ved.

Bursuflescu. — (băgînd cuțițașul în buzunar) Nu merită să atingă o mînă de crim ca a d-tale.

Tarsita. — (in parte) Nu vre să'l dee.

Bursuflescu. — Tarsiță... dă'mi voie să'ți dic Tarsiță...

Tarsita. — Îți dau voie, Nastasaki.

Bursuflescu. — Tarsiță, haide să ne punem pe laița cea de sub copac.

Tarsita. — (coborînd ochii) Pentru ce?

Bursuflescu. — Pentru ca să începem acel duo amoros, care a fost întrerupt mai dinioare prin mîorlăitul motanului lui Hartă. Am multe de spus, căci inima mea debordă.

Tarsita. — Hai dacă vrei... Nu am nimic de refuzat fidașatului meu... Dă'mi brațul.

Bursuflescu. — (dându'i brațul și îndreptându-se spre laiță) Ah!...

Tarsita. — (oprindu-se lângă laiță) Vai de mine!

Bursuflescu. — (spăriet) Ce este?

Tarsita. — Mi s'a unflat piciorul în botină și nu pot călca... (se vaetă) mă curmă găitanul.

Bursuflescu. — Scoate botina... (plecându-se) Dă'mi voie să'ți ajut.

Tarsita. — Nu pune mâna... că nu sîntem cununăți... Lasă că 'mî-o scot eă. (se întoarce cu spatele la Bursuflescu, se pleacă și se face că desnoadă șiretul de la botină).

Bursuflescu. — (in estas) Ce talie de silfidă!... par' că'i o floare indoită de suflul aurorei. (se uimesce:) O zar... na... ca... de... (i se leagă limba).

Tarsita. — Na... c'am înodat șiretul. (se vaetă) Ah! ah!... rău mă doare!... îmi vine să leșin.

Bursuflescu. — Taie șiretul... taie'l.

Tarsița. — N'am foarfecî.

Bursuflescu. — (dându'î cuțitașul) Eaca un cuțitaș.

Tarsița. — Ah! îți mulțemesc... însă de-oii scoate botina, am să rămân numai în colțun...

Bursuflescu. — Alerg ȳute s'e'ȳi aduc papucii de sus.

Tarsița. — Aleargă, scumpul meu, aleargă.

Bursuflescu. — M'am dus. (fese ȳute prin fund).

Măriuca. — (arătându-se la portița, în parte) Meșteră'î cuconița!... (tare) Cuconița...

Tarsița. — A! tu ești, Măriucă?

Măriuca. — Adă degrabă cuțitașu, până nu vine boeriul.

Tarsița. — Na, și fugi.

Măriuca. — S'e'ȳi spun drept, cuconița... meșteră ești! (eșind pe portița) Bădică, bădică...

Hartă. — (după portița) Ce'î fa?

Măriuca. — Eaca cosoru.

Hartă. — Alei! (se aude un s'erutat și Măriuca rișând).

Bursuflescu. — (aducând o păreche de papuci) Eaca, eaca papucii... am alergat de m'am umplut de suflet. (gâfâre).

Tarsița. — Mergî, scumpul meu... acum nu mă mai doare... am disnodat șiretul.

Bursuflescu. — A! bravo!... da unde'î cuțitașul.

Tarsița. — Care cuțitaș? Sciũ cũ... 'l-a'î luat cu d-ta.

Bursuflescu. — Eũ? (ișî pipăe buzunarul) s'e'l fi prăpădit? nu se poate... unde s'e' fie?

SCENA XIX.

Tarsița, Bursuflescu, Hartă, Măriuca.

Hartă. — (în parte, arătând cuțitașul) 'Mă-o venit apă la moară.

Bursuflescu. — Eaca și Hartă, iubitul meu vecin... ai venit la bani, hoțule... să îți bani cu dimerlia... așa'i?

Hartă. — Apoi dă, domnule... cine fuge de ochiul dracului?

Bursuflescu. — Ei! na, ca să nu te fac să aștepti mai mult... mie 'mă place să plătesc pe șin... Eaca 500 de lei... (scoate punga).

Hartă. — 500 lei arvună?... dar ceia-l-alti când mi'i numeri?

Bursuflescu. — (ridend) Care ceia-l-alti, ghidușule?

Hartă. — Cei dece mi'i, prețul răzeșiei, după tocmală.

Bursuflescu. — Ce tocmală?... N'a fost vorba de 500 de lei?

Hartă. — Vrei să riți, domnule? fie! hai să rîdem. (Măriucă) Rîde, fa.

(Hartă și Măriuca rîd cu hohot).

Bursuflescu. — (îngrijat caută prin buzunar) Măi Hartă, se vede că ai uitat cosorul!

Hartă. — Ce cosor, domnule?

Bursuflescu. — Știi? dovada? (în parte) Unde dracu l'am pus?

Hartă. — Dovada? Înțelegi tu ceva, Măriucă?

Măriuca. — Ba cât hăciul... o fi vr'o cimilitură.

Bursuflescu. — Cosorul, măi, care l'ai prăpădit în yiea me.

Hartă. — Eă? (arătând cuțitașul) Eaca cosorul meu, d-le.

Bursuflescu. — La tine'î? Cum de se găsește la tine, hoțul?.. Mi l'ai furat din buzunar?

Hartă. — Eî!.. am înțeles că d-tale nu'ți e de cumpărat răzășia.. Bine; hai fa, Măriuca.

Măriuca. — Hai bădică. (vrea să Yeasă).

Tarsita. — Stați! ce este? nu vă înțeleg.

Hartă. — Ce să fie!.. d-l Bursuflescu vroește numai de cât să mă alunge de pe locul meu, și acum nu vre să'mi plătească prețul tocmelei, adică 10500 lei.. asta'î tot.

Bursuflescu. — (furios) Dece sute cincî miî! Cărjaluie!

Hartă. — Ba dece miî cincî sute.

QUATUOR

Bursuflescu și Tarsita.

Dece miî, cincî sute de lei!

Dece miî!.. Ce-am auđit?

Dece miî!.. Pentr'un petie vrei

Dece miî?.. Hart'aî nebunit.

Hartă și Măriuca.

Dece miî, cincî sute de lei,

E un preț foarte potrivit.

Dece miî! spune: vrei, nu vrei?

Lucrul bun nu e scump plătit.

Bursuflescu.

Măi Hartă, vecine, să stămă la tocmală.

Hartă.

Tocmala 'î făcută; nu 'î loc de 'nvoeală.

Bursuflescu.

Vrei două mii? Spune.

Hartă.

Ba nu.

Bursuflescu.

Vrei trei mii?

Hartă.

Nu.

Bursuflescu.

Trei și cincă?

Hartă.

Baîu.

Bursuflescu.

Al naibiî sã fii!

Tarsița.

Mai dă, Nastasaki.

Bursuflescu.

Pe vrute, nevrute

Îți dau cincă mii.

Hartă.

Baîu!.. Dece mii cincă sute!

(Împreună).

Bursuflescu și Tarsița.

Dece mii, cincă sute de lei! etc.

Hartă și Măriuca.

Dece mii, cincă sute de lei, etc.

Tarsița.

Vecine, creștine, fii om cū-omenie.

Peste cincă mii, eată adaog o mie.

Hartă.

Prea puțin, cucoană.

Tarsița.

Opt mii nu voesci?

Hartă.

Nu.

Tarsița.

Opt și cincî?

Hartă.

Băiu.

Tarsița.

Prea mult te scumpesci.

Măriuca.

Măi dă, cuconiță.

Tarsița.

Să dau pe nevrute?

Ei!... dece mii...

Hartă.

Băiu... dece mii cincî sute!

(Împreună).

Bursuflescu și Tarsița.

Dece mii, cincî sute de lei! etc.

Hartă și Măriuca.

Dece mii, cincî sute de lei, etc.

Tarsița. — Drept să-ți spun, jupâne Hartă, ești la-com ca un jidan.

Măriuca. — Nu se scumpește, cuconiță, că livada 'î plină de copaci mari cât mărul cel cu laiță... Știi d-ta. (arată copacul din mijlocul scenei).

Tarsița. — (in parte) **Auđi șerpoaica!** (lui Bursuflescu)
Dacă are copaci roditori, nu'ți tocmăi scump.

Bursuflescu. — (îndignat) Nu 'ți scump de ce mi'i cinci sute?

Tarsița. — (privind cu dragoste la Bursuflescu) Ce este o sumă de bani mai mare sau mai mică, pe lângă fericirea de a rămânea singuri, noi, doi și... fără marturi...

Bursuflescu. — (incântat) Ah! ai dreptate, suflete. (lui Hartă) Fie!.. îți dau cât ceri, numai te cară îndată din casa asta.

Hartă. — Doar nu dau Tatarii.

Bursuflescu. — Ba dau.

Hartă. — Bine, însă s'e'mi adaugi pe de-asupra, vicia cea păraginită cu casele din ea, ca să am unde mă muta.

Bursuflescu. — Ce-ai țiș?... (Tarsiței) Ce-a țiș?... Patru pogoane... cu poamă grasă, și bina cu patru odăi, unde am putea să ședem chiar noi... și cu poamă bosuioacă... auđi pretenție!.. cu poa... mă... coar... nă... (i se leagă limba).

Tarsița. — Bade Hartă... m'am înșelat... ești mai lacom și de cât un jidan.

Măriuca. — Îi placă merele; cuconiță.

Tarsița. — Merele?

Măriuca. — Să veđi d-ta... Se găsește în vie un măr cu lăiță de desubt, ca aista... știți d-ta...

Tarsița. — [curmându'i vorba] Bine, bine. (lui Bursuflescu) Dragă...

Bursuflescu. — [trezindu-se] Aud?

Tarsița. — Mă iubesci?

Bursuflescu. — Mă mai întrebî?

Tarsița. — Vrei să'mî dai o probă de dragoste?

Bursuflescu. — Nu una... o mie!

Tarsița. — Mersi... dă și vicia, ca să scăpăm de Hartă.

Bursuflescu. — D'apoî...

Tarsița. — [strângîndul de mână] Nu te'î căi. [coboară ochi].

Bursuflescu. — Ah!.. daŭ tot... [tare] Hartă...

Hartă. — Aud, domnule.

Bursuflescu. — Adă mâna 'ncoace... bate colc...
să fie vicia a ta.

Hartă. — Cu casele?

Bursuflescu. — Cu.

Hartă. — Noroc să deee Dumneđeŭ! [Măriuca] Bîata
cucoană Săftica!.. a avea unde să'sî petreacă bătrânețile.

Măriuca. — Bădică... imî vine să te sêrut.

Hartă. — Lasă că 'ŭi-a veni rîndu și ŭie.

Măriuca. — Oare?

SCENA XX.

*Ceî dinainte, Lunceanu, [un lacheŭ cu o tablă pe care sîntă
pahare de șampanie].*

Lunceanu. — Domnule Bursuflescu... eată actul
de vîndare...

Hartă. — Nu'î bun acela cuconașule, trebuie schimbat.

Lunceanu. — Ear!.. de ađî dimineața nu fac alta
de cât...

Bursuflescu. — [ostînd]. Trebuie schimbat, Luncenc...
M'am spetit!.. Dece miî cincî sute de lei, frate, și vicia
cu poamă coarnă... asta... cu poamă coarnă.

Măriuca. — Apoi dă, domnule, știi vorba: Leneșul mai mult aleargă și scumpul mai mult păgubește.

Lunceanu. — [voind să iasă] Care vra să ție, să mă duc...

Bursuflescu. — Ba nu; îi face actul de vândare, după ce îi indeplini formalitățile căsătoriei mele cu doamna Tarsița Garofeasca.

Hartă. — Și ale mele, domnule Primar.

Măriuca. — Cu cine, bădică?

Hartă. — Cu Măriuca.

Măriuca. — I!.. bădică... acu te sêrut... Nu mai aștept... [sare în brațele lui Hartă].

Bursuflescu. — [cu sentiment] Tarsiță... [întinde brațele].

Tarsița. — [asemene] Nastasaki... [se repede să se arunce în brațele lui Bursuflescu, dar se oprește coborând ochii] Ba nu... după cununie.

[Între lacheul cu tablaoa].

Bursuflescu. — Ce vrei, Neculae?

Lunceanu. — Eă 'i-am porocit din partea d-voastră, ca să aduce o garafă de șampanie, pentru ca să bemă aldamașul...

Bursuflescu. — Bine ai făcut, Luncene... Hai să bemă aldamașul!

[Toți ieș câte un pahar, țiend: să bemă aldamașul].

Cor final [clocnete de pahare].

Aldamaș! aldamaș,
 Obiceiu drăgălaș,
 Pentru-acel păgubaș
 Și acel căștigaș.
 Aldamaș, te iubim
 Și te bemă cu mult foc.
 Să trăim, să clocnim
 La mulți ani, cu noroc.

[Cortina cade].